

ADI
ALFRED DEAKIN INSTITUTE FOR
CITIZENSHIP AND GLOBALISATION

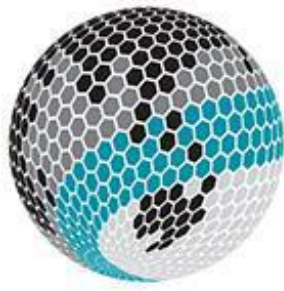

DEAKIN
UNIVERSITY AUSTRALIA
Worldly

โครงการวิจัยรูปแบบการกระจายเสียงเพื่อต่อต้านการก่อการร้าย

Developing a Broadcasting Model to Counter Violent Extremism in Thailand

รายงานฉบับสมบูรณ์ พฤษภาคม 2016

ADI

ALFRED DEAKIN INSTITUTE FOR
CITIZENSHIP AND GLOBALISATION

การพัฒนารูปแบบการกระจายเสียงเพื่อต่อต้านการก่อการ
ร้าย

รายงานฉบับสมบูรณ์

พฤษภาคม 2016

สนับสนุนโดย

ติดต่อ: Virginie.andre@deakin.edu.au

รายงานเบื้องต้น

หัวหน้าทีมนักวิจัย: Dr. Virginie Andre

ผู้ช่วยนักวิจัย:
(เรียงตามลำดับตัวหนังสือ)
Yada Chuaychamnak
Lara Elmaoula
Tezcan Gumus
Muhammad Iqbal
Natawut Kalayanamit
Claire Robert
Ekkarin Tuansiri

ผู้ปรึกษานักวิจัย: Bruce McFarlane

ผู้บริหารโครงการ: Rosalind King

เว็บไซต์โครงการ:

<http://www.deakin.edu.au/alfred-deakin-institute/research/projects/partnerships/counter-violent-extremism-thailand>

สารบัญ

1. หัวข้องานวิจัย	1
2. ระยะเวลาการวิจัย.....	1
3. จุดประสงค์.....	1
4. ขอบเขตและความสำคัญ	1
5. วิธีการ	3
6. ผลลัพธ์.....	3
7. แผนการดำเนินงาน.....	4
8. บทวิเคราะห์วรรณกรรม.....	5
8.1 เปรียบเทียบการริเริ่มโครงการจากประเทศในยุโรปและออสเตรเลีย.....	5
8.1.1 สหราชอาณาจักร	5
8.1.2. เนเธอร์แลนด์.....	8
8.1.3 นอร์เวย์	11
8.1.4 เดนมาร์ก	14
8.1.5. เบลเยียม.....	17
8.1.6. ฝรั่งเศส.....	17
8.1.7. ออสเตรเลีย.....	21
8.1.8. โครงการที่เกี่ยวข้องกับการกระจายเสียงและตัวอย่างอื่น ๆ	22
8.2 สื่อโซเชียลกับการต่อต้านแนวคิดสุดโต่ง.....	24
8.2.1. Blog.....	25
8.2.2. YouTube.....	27
8.2.3. Twitter	30
8.2.4 Facebook	35
8.2.5. ดาบิก (Dabiq).....	36
9. Year 2 Broadcasting Model.....	38
10. เครื่องมือการวิจัย.....	39
10.1 คำถามและหัวข้อสำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มและเดี่ยว.....	39
10.1.1. ยุทธศาสตร์และโครงการในการต่อต้านการก่อการร้าย	39
10.1.2. โครงการในการต่อต้านการก่อการร้ายและการสื่อสาร _.....	39
10.1.3. ความเป็นตัวตน ความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน และสื่อ.....	39
10.1.4. ศาสนา	40
10.1.5 อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์	41
10.1.6. รัฐบาลและการปกครอง	41
10.1.7. ความคิดสุดโต่ง	42
11. Year 2 Final Findings	43
11.1 การเก็บข้อมูลแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในประเทศไทย - ข้อค้นพบเบื้องต้น	43
11.1.1. ความเคร่งศาสนา.....	43
11.1.2. มัสยิด	43

11.1.3. อัตลักษณ์.....	44
11.1.4. สื่อ	45
11.1.5. อินเทอร์เน็ตและสื่อโซเชียล.....	45
11.1.6. ความเป็นพลเมืองและเสรีภาพในทางศาสนา.....	46
11.1.7. ญาติและความสุดโต่ง	46
11.2 อันตรายของการแบ่งแยกเชื้อชาติและศาสนาในการรายงานข่าวของสื่อ	47
11.2.1 กฎหมาย/บรรทัดฐาน	53
11.2.2 ข่าวสารประเด็นร้อน	54
11.2.3 กลุ่มประบาง.....	54
12. การพัฒนารูปแบบการออกอากาศเพื่อต่อต้านความรุนแรงสุดโต่ง: การใช้ชุมชนเป็นฐาน	55
12.1 การก่อการร้ายและสื่อมวลชน (สื่อกระแสหลัก).....	55
12.1.1 ภาพอสังการของการก่อการร้าย.....	56
12.1.2 การก่อการร้ายและอินเทอร์เน็ต	58
12.2 วิธีการ CVE ที่นุ่มนวล.....	59
12.3 ทางออกระดับท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาในระดับโลก – การใช้ชุมชนเป็นฐาน.....	64
12.3.1 “ดาชายนิกายทางวัฒนธรรม”	64
12.3.2 การสร้างเรื่องเล่าด้านลัทธิรุนแรงสุดโต่ง (Counter-Narrative)	66
12.3.3 การกระจายสารในวงแคบ – แทนการออกอากาศในวงกว้าง	67
13. ข้อความ Twitter และวิดีโอ YouTube เกี่ยวกับปัตตานีที่เป็นภาษาอาหรับ	69
13.1 Twitter.....	69
13.2 YouTube.....	76
14. ข้อค้นพบและคำแนะนำ	78
15. เอกสารอ้างอิง.....	81

ข้อมูลเบื้องต้น

โครงการต่อไปนี้มีส่วนช่วยเหลือคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ในการพัฒนากลยุทธ์ในการต่อต้านอุดมการณ์ การกระทำ และค่านิยมสุดโต่งภายในชุมชนชาวมุสลิมในไทย โดยมีความต้องการที่จะต่อต้าน ป้องกัน และลดพฤติกรรมต่อต้านสังคม และเพื่อสร้างความยอมรับระหว่างกันในสังคม

ขั้นตอนแรกของโครงการที่ได้เสร็จสิ้นไปแล้วนั้นคือ การวิเคราะห์การนำเสนอชุมชนต่าง ๆ ในสื่อกระแสหลัก และความเข้าใจของชุมชนในความหมายของ โดยศึกษาจากสื่อในรูปแบบดั้งเดิมและสื่อสังคมออนไลน์ ข้อสังเกตที่ได้รับคือความเข้าใจของคนส่วนมากในความหมายของเป็นไปตามหลักทางศาสนาดั้งเดิม และแตกต่างจากความหมายของยุคใหม่ (neojihadism) ที่ผู้ก่อการร้ายในภาคใต้ของไทยนั้นเข้าใจกัน ซึ่งความคิดดังกล่าวนี้เป็นความเชื่อของประชากรส่วนน้อยเท่านั้น การวิจัยนั้นยังได้ค้นพบว่าชุมชนส่วนใหญ่มองสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ลำเอียงและไม่มีความน่าเชื่อถือ และเลือกที่จะรับข่าวสารผ่านช่องทางอื่น เช่น อินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ วิทยุชุมชน และหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวจากสื่อวิทยุชุมชนเพื่อหาความเชื่อมโยงระหว่างการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงและประเด็นของความขัดแย้งในภาคใต้ การวิจัยนี้ได้พบว่าสื่อวิทยุชุมชนนั้นไม่ได้นำเสนอเนื้อหาข่าวที่เพ่งความสนใจไปที่ความรุนแรงมากเกินไป จึงยังสามารถนำมาใช้เป็นช่องทางเพื่อเผยแพร่มุมมองที่จะทำการตอบโต้กับความคิดสุดโต่งได้ (counter narratives)

ขั้นตอนต่อไปของการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้เริ่มต้นแล้วตั้งแต่เดือน เมษายน ปี 2015 และได้ต่อยอดจากผลการวิจัยเบื้องต้นรวมกับประสบการณ์และบทเรียนที่ได้รับจากประเทศออสเตรเลีย และประเทศอื่น ๆ ในทวีปยุโรป คือการพัฒนาโครงสร้างการกระจายเสียงและเผยแพร่ข้อมูลเพื่อตอบโต้ความรุนแรงสุดโต่งในประเทศไทยต่อไป โครงการนี้จะให้ความสนใจในสื่อรูปแบบดั้งเดิมและสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งถูกมองว่าเป็นช่องทางหลักในการเผยแพร่ความคิดสุดโต่งและความรุนแรง การวิจัยนั้นจะศึกษาข้อมูลและเรื่องราวที่ได้ถูกเผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์และวิเคราะห์ว่าได้มีการเชื่อมโยงระหว่างบริบทในประเทศกับบริบทในภูมิภาคหรือบริบทระหว่างประเทศหรือไม่

1. หัวข้องานวิจัย

การพัฒนารูปแบบการกระจายเสียงเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายในประเทศไทย

2. ระยะเวลาการวิจัย

ตั้งแต่เดือนเมษายน ปี 2015 ถึงเดือนเมษายน ปี 2016 (12 เดือน)

3. จุดประสงค์

การวิจัยนี้ได้ทำการศึกษานโยบายและกลยุทธ์ที่ได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งในประเทศออสเตรเลีย และประเทศอื่น ๆ ในทวีปยุโรป (เบลเยียม ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร และ นอร์เวย์) เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาแบบการกระจายเสียงเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายในประเทศไทย โครงการนี้จะช่วยเหลือ กสทช. ในการพัฒนากลยุทธ์สำหรับการต่อต้านอุดมการณ์ พฤติกรรม และความเชื่อสุดโต่งในชุมชนชาวมุสลิม เพื่อป้องกัน ต่อต้าน และลดพฤติกรรมต่อต้านสังคม และสร้างความยอมรับระหว่างกันในสังคม

4. ขอบเขตและความสำคัญ

สื่อมวลชนและการก่อการร้ายมีความสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ที่สำคัญ การกระทำของผู้ก่อการร้ายสร้างข่าวที่สื่อมองว่าเป็นข่าวที่มีน้ำหนัก ซึ่งหมายความว่าเรื่องราวเหล่านี้คุ้มค่าแก่การนำเสนอ (Jamieson, 2001) และจะถูกผูกเข้ากับการต่อสู้และการดิ้นรนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเรื่องราวในรูปแบบนี้มักจะสร้างวีรบุรุษ ผู้ร้าย และผู้ถูกกระทำขึ้นมา การโจมตีเองนั้นก็ก็สามารถสร้างเรื่องราวที่จะถูกเล่าต่อ ๆ กันไปเป็นเวลาหลายวันหรือหลายอาทิตย์ และสามารถเพิ่มและรักษาความสนใจของผู้ชมเอาไว้ การกระทำของผู้ก่อการร้ายถือเป็นข่าวสำคัญเพราะเป็นเรื่องที่ไม่ได้อยู่ในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป และยังมีความเชื่อมโยงกับการผลักดันความเปลี่ยนแปลงในนโยบายรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นการเพ่งความสนใจไปที่การเมืองภายในประเทศหรือระดับสากล ยิ่งกว่านั้นแล้วการที่เหยื่อของผู้ก่อการร้ายส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไปทำให้ประชาชนโดยรวมเห็นอกเห็นใจมากขึ้นกับผู้ถูกกระทำเพราะเกิดความเชื่อว่ามีความเป็นไปได้ที่ตัวของเขาเองจะเป็นเหยื่อได้เช่นกัน

มีข้อโต้แย้งอยู่บ้างที่เห็นว่าผู้ก่อการร้ายและกลุ่มความคิดสุดโต่งได้นำสื่อมวลชนมาใช้ประโยชน์ จนช่องทางสื่อเหล่านี้กลายเป็นกระบอกเสียงและหนทางในการเผยแพร่เป้าหมายให้กับผู้ก่อการร้าย และบางครั้งยังแสดงความเห็นอกเห็นใจให้กับผู้ก่อการร้าย มุมมองเหล่านี้บ่งบอกเป็นนัยว่าสื่อเหล่านั้นสร้างความยากลำบาก – หรืออาจเป็นถึงอุปสรรค – ต่อการต่อต้านการก่อการร้าย

การพัฒนาเทคโนโลยีและการสื่อสารในยุคปัจจุบันทำให้ผู้ก่อการร้ายสามารถใช้สื่ออื่น ๆ เป็นช่องทางแทนสื่อหลักเพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้ชม โดยมีช่องทางมากมายตั้งแต่ช่องโทรทัศน์ วิทยุ และอินเทอร์เน็ต ในขณะที่ภัยคุกคามจากกลุ่มผู้ก่อการร้ายรัฐอิสลามในอิรักและซีเรีย (ISIS) เพิ่มขึ้น ปัญหาในการต่อต้านการชวนเชื่อของยุคใหม่ ซึ่งยุคใหม่นั้นได้รับความช่วยเหลือจากช่องทางสื่อในอินเทอร์เน็ตและสื่อที่ทำขึ้นเองช่องทางอื่น ๆ จนเกิดเป็นวัฒนธรรมย่อยที่มีโฆษณาชวนเชื่อในการหาคนและสร้างแรงบันดาลใจสนับสนุนทั้งทางวัตถุและทางการเมือง และแจกจ่ายทรัพยากร โดยไม่หวังพึ่งสื่อกระแสหลัก ผู้ชมสามารถนำเอาเครื่องมือในการให้ความรู้กับตัวเองเพื่อสร้างสัมพันธ์กับความเคลื่อนไหวระดับสากลที่อ้างว่าตัวเองเป็นมุจาฮิดีนที่ต่อสู้หรืออย่างที่เป็นธรรม และถ้าหากพวกเขาต้องเสียชีวิตในการต่อสู้กับผู้คนที่ไม่เชื่อในพระเจ้าหรือชาวมุสลิมที่เขากล่าวว่าไร้ศรัทธา พวกเขาจะถือว่าเป็นผู้ยอมสละชีวิต (martyr)

ผลการวิจัยจากโครงการการพัฒนารูปแบบการกระจายเสียงเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายในประเทศไทยได้ชี้ให้เห็นว่ามีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนในการพัฒนารอบในการเผยแพร่ข้อมูลที่สามารถใช้ในการทำลายคำบรรยายของผู้มีความคิดสุดโต่ง และมอบคำบรรยายเชิงตอบโต้ให้กับผู้รับชมในสื่อกระแสหลักและสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องมาจากข้อสังเกตที่เห็นการเพิ่มขึ้นในบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ในการเข้าถึงและแบ่งปันข้อมูลและความคิดเห็นกับประเด็นของภาคใต้ในประเทศไทย รูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลนี้จึงควรที่จะแบ่งเป็นสองส่วนที่ครอบคลุมทั้งสื่อมวลชนกระแสหลักทั่วไป และสื่อสังคมออนไลน์เพื่อตอบโต้กับข้อความและความคิดที่มีความสุดโต่ง

ในประเทศไทยนั้นไม่มีหลักฐานของการบรรยายและเผยแพร่ความคิดสุดโต่งในสื่อกระแสหลัก โทรทัศน์ และวิทยุส่วนมากแล้วจะถูกนำมาใช้เป็นช่องทางสำหรับความบันเทิง โดยมากจะใช้เพื่อดูละครไทย ช่องสำหรับเยาวชน เกมโชว์ต่าง ๆ หรือฟังดรีและรายการที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เมื่อตัดยอดจากประสบการณ์ของประเทศออสเตรเลียและประเทศอื่น ๆ ในยุโรปในเรื่องของการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งโดยเฉพาะในมุมมองของการเผยแพร่ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาการใช้โทรทัศน์และวิทยุในการต่อต้านความคิดหัวรุนแรง โดยการศึกษาว่าความสนใจของผู้บริโภคสื่อที่นำเสนอความรุนแรงจะสามารถนำมากระตุ้นมุมมองการแก้ปัญหาที่ไม่มีความรุนแรงได้หรือไม่ ด้วยเหตุดังกล่าวการวิจัยครั้งนี้จึงต้องรวบรวมความเข้าใจในมุมมองและทัศนคติของชุมชนชาวมุสลิมในประเทศไทยเพื่อนำไปปรับใช้ในการพัฒนารูปแบบการตอบโต้ความรุนแรงจากลัทธิสุดโต่งแบบ เฉพาะสำหรับประเทศไทย

5. วิธีการ

โครงการนี้ได้รวบรวมวิธีการมากมายเข้าด้วยกันเพื่อการพัฒนา รูปแบบการกระจายเสียงเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายในประเทศไทย นักวิจัยได้ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิที่ได้รวบรวมจากการสัมภาษณ์เดี่ยวและพูดคุยกับผู้เกี่ยวข้อง เช่นหน่วยงานตำรวจ เจ้าหน้าที่รัฐบาล บุคคลในแวดวงสื่อ และชุมชนชาวมุสลิมในประเทศออสเตรเลียและประเทศไทยยุโรปที่ได้คัดเลือกไว้ เพื่อทดสอบและพิจารณากลยุทธ์และวิธีการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่ง ซึ่งจำสามารถให้คำตอบและช่วยเหลือในการพัฒนา รูปแบบการกระจายเสียง และเพื่อเป็นการแน่ใจว่ารูปแบบการกระจายเสียงนี้จะสามารถปรับให้เข้ากับบริบทของประเทศไทยให้ได้มากที่สุด จึงจะมีการพูดคุยและสัมภาษณ์ชุมชนชาวมุสลิมในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทยด้วย

6. ผลลัพธ์

เมื่อการวิจัยได้เสร็จสิ้นลง ทีมงานจะทำรายงานผลลัพธ์ ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะขึ้นเพื่อมอบให้กับรัฐบาลประเทศไทย ความยาวของรายงานคาดว่าจะประมาณ 10,000-20,000 คำ และจะทำขึ้นในรูปแบบไฟล์ PDF หลังจากที่ได้ส่งมอบรายงานเรียบร้อยแล้ว ทีมงานจะเขียนบทความเพื่อเสนอให้วารสารเชิงวิชาการตีพิมพ์ต่อไป

7. แผนการดำเนินงาน

พฤษภาคม – สิงหาคม 2015	ทบทวนงานวิจัยและวรรณกรรมเชิงวิชาการ
สิงหาคม – ธันวาคม 2015	การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล
กันยายน – ตุลาคม 2015	ประชุมกับทีมงานวิจัยในประเทศไทย พูดคุยและสัมภาษณ์กลุ่มสำเพื่อเก็บข้อมูลความคิดเห็นของชุมชน ชาวมุสลิม เริ่มทำรายงานเบื้องต้น
31 st ธันวาคม 2015	เสนอรายงานเบื้องต้น
ธันวาคม 2015 – เมษายน 2016	เขียนรายงานฉบับเต็ม
1 พฤษภาคม 2016	เสนอรายงานฉบับเต็มออนไลน์

8. บทวิเคราะห์วรรณกรรม

8.1 เปรียบเทียบการริเริ่มโครงการจากประเทศในยุโรปและออสเตรเลีย

เมื่อได้ศึกษาโครงการเพื่อตอบโต้ความรุนแรงความคิดสุดโต่งในยุโรปและออสเตรเลีย สิ่งที่ได้เห็นอย่างชัดเจนคือโครงการเหล่านี้ไม่ได้เน้นในเรื่องการกระจายเสียงหรือการเผยแพร่ข้อมูล อย่างไรก็ตามยังมีส่วนที่สามารถนำมาปรับใช้กับรูปแบบการกระจายเสียงได้ การศึกษาเปรียบเทียบนี้จะให้รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการสำคัญในออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ เดนมาร์ก เบลเยียม และฝรั่งเศส โครงการจากยุโรปส่วนใหญ่สามารถดูได้จาก Radical Awareness Network (RAN) ในขณะที่โครงการจากออสเตรเลียสามารถดูได้ที่เว็บไซต์ของ the Attorney-General's Department's Living Safe Together การศึกษาในส่วนนี้จะเลือกวิเคราะห์โครงการที่สามารถนำมาปรับใช้ในพื้นที่การกระจายเสียงได้ และจะศึกษาบางโครงการที่ไม่ได้เจาะจงในเรื่องการตอบโต้ความรุนแรงความคิดสุดโต่งแต่ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องและนำมาใช้ได้

8.1.1 สหราชอาณาจักร

เริ่มต้นตั้งแต่ปี 2003 Contest ถือเป็นยุทธวิธีในการต่อต้านการก่อการร้ายของสหราชอาณาจักร ยุทธวิธีดังกล่าวประกอบไปด้วยปัจจัยต่อไปนี้ การติดตาม (การสอดส่องและการตรวจหา) การเตรียมตัว (วางแผนสำหรับสถานการณ์ฉุกเฉินและเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นเมื่อไรก็ได้) การป้องกัน (ความมั่นคงและปลอดภัยภายในประเทศ) และ การขัดขวาง (จัดการแก้ไขการพัฒนาความคิดหัวรุนแรง) ปัจจัยสุดท้ายถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่พยายามดึงดูดชุมชนชาวมุสลิมให้เข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด (O'Toole et al. 2015) ถึงแม้ว่าจะไม่มีการก่อการร้ายในสหราชอาณาจักรแม้แต่ครั้งเดียวในหนึ่งปีที่ผ่านมา แต่ระดับความเสี่ยงของประเทศในการโดนโจมตีได้ถูกยกระดับขึ้นเป็น “รุนแรง” ซึ่งหมายความว่ามีความเป็นไปได้สูง (UK Government 2015b, para. 2) มีการโจมตีและแผนการโจมตีที่ถูกขัดขวางไว้ได้มากมายในยุโรปในปี 2014 ภัยคุกคามที่เพิ่มมากขึ้นจากรัฐอิสลามและซีเรียก็เพิ่มขึ้นทั่วยุโรปในปี 2014 เช่นกัน ภัยคุกคามที่เพิ่มขึ้นนี้ได้ผลักดันให้รัฐบาลสหราชอาณาจักรเพิ่มความเข้มข้นในการตอบโต้กับการก่อการร้ายมากขึ้นตามบริบทที่ได้เปลี่ยนแปลงไป งบประมาณความมั่นคง หน่วยงานข่าวกรอง และตำรวจได้เพิ่มมากขึ้น และหน่วยงานในส่วนของการ การขัดขวาง หนึ่งในสี่ส่วนของโครงการ Contest ที่เกี่ยวข้องกับ การต่อต้านอุดมการณ์ที่สนับสนุน และยอมรับในการก่อการร้าย ตั้งแต่การโจมตีในกรุงลอนดอน ณ วันที่ 7 กรกฎาคม 2005 การขัดขวาง กลายมาเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักของ Contest ตามการเพิ่มขึ้นของภัยจากผู้ก่อการร้ายที่มาจากคนภายในชาติตัวเอง (home-grown terrorism) ดังที่ O'Toole et al (2012) ได้กล่าวไว้ การขัดขวาง ได้กลายมาเป็นหัวใจของการ ‘คัดค้านอุดมการณ์ที่มีความคิดสุดโต่งและสนับสนุน

ความคิดและเสียงกระแสหลัก' (373-374) กฎเกณฑ์สำคัญของยุทธวิธีนี้คือการร่วมมือกับชุมชนชาวมุสลิมที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการคัดค้านการพัฒนาความคิดหัวรุนแรงและการเผยแพร่ความรุนแรงลักษณะสุดโต่ง

ถึงแม้ว่า การขัดขวาง ได้กระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดความคิดและนวัตกรรมใหม่ๆ โครงการดังกล่าวก็ยังได้รับการคัดค้านจากชุมชนชาวมุสลิมที่รัฐบาลพยายามจะร่วมมือด้วย สิ่งที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจนั้นคือบรรยากาศที่ต่างฝ่ายต่างมีความสงสัยกันและกัน และขาดความไว้วางใจกัน ในขณะเดียวกัน การที่ชุมชนชาวมุสลิมไม่ให้ความร่วมมือกันนั้นทำให้สังคมกระแสหลักและฝ่ายรัฐบาลไม่ไว้วางใจชุมชนชาวมุสลิม

เมื่อมีการให้ความสนใจกับความเชื่อในพระเจ้าและอุดมการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นแรงบันดาลใจสำหรับความรุนแรงทางการเมือง ความเชื่อของชาวมุสลิมจึงตกเป็นเหยื่อของความสงสัย การถูกจับตามอง การถูกเหมารวมอย่างไม่ถูกต้อง และการถูกตัดสิน นอกจากนี้ ค่านิยมที่ไม่มีความชัดเจน และความเข้าใจอย่างไม่ถ่องแท้ในตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งรวมการแบ่งปันความคิดเห็นทั่วไปเอาไว้ด้วย ทำให้การเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัย หรือความเคร่งศาสนามากขึ้นทำให้ผู้คนสงสัยและจับตามองมากขึ้นเช่นกัน (Mohammad & Siddiqi 2013)

การขัดขวาง อย่างน้อยได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับองค์กรประชาสังคมของชาวมุสลิม ที่สนับสนุนสถาบันใหม่ ๆ เครือข่าย และโครงสร้างในการร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐ (O'Toole et al. 2012, p. 380) แต่หลักฐานของความสำเร็จจากโครงการ การขัดขวาง ยังมีไม่มากนัก วิธีการเพื่อประเมินผลยังไม่ได้สมบูรณ์ดีและยังอยู่ระหว่างการพัฒนา

ด้วยการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่มาอย่างรวดเร็ว พร้อมกับโอกาสที่เพิ่มมากขึ้นสำหรับอาชญากร การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตนั้นได้กลายเป็นพื้นที่ที่มีความน่าเป็นห่วงมาก แต่เมื่อเกี่ยวกับการต่อต้านโฆษณาชวนเชื่อของผู้ก่อการร้ายในอินเทอร์เน็ต รัฐบาลสหราชอาณาจักรร่วมมือกับช่องทางสื่อสังคมออนไลน์เพื่อแทรกแซงได้เป็นอย่างดี โดยมีวิธีการสองส่วนด้วยกันคือ การลบหรือถอดข้อความและเครื่องมือของผู้ก่อการร้ายที่ผิดกฎหมายออก และ การให้ข้อมูลและบทเรียนในเรื่องของการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัย ทั้งสองวิธีการอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ Counter-Terrorism Internet Referral Unit (CTIRU) รัฐบาลสหราชอาณาจักรต้องการที่จะสร้าง 'จุดศูนย์กลางสากลออนไลน์เพื่อแจกจ่ายเครื่องมือและเผยแพร่ความรู้ที่ต่อต้านโฆษณาชวนเชื่อของผู้ก่อการร้าย' (p. 76) โชคไม่ดีที่ตัวอย่างเจาะจงนั้นไม่มี เพราะข้อมูลที่เก็บเป็นความลับและไม่สามารถเปิดเผยได้ ผลที่ตามมาคือยังเป็นไปไม่ได้ที่จะเข้าใจผลกระทบจากการตอบโต้เชิงข้อมูลของสหราชอาณาจักรได้ในขณะนี้

ดังที่สามารถเห็นได้ในรายงานนโยบายรัฐบาลฉบับล่าสุด (UK Government 2015c, op. 15) ด้วยเหตุผลว่า ‘การพัฒนาความคิดหัวรุนแรงนั้นไม่ได้เกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ตเท่านั้น’ จึงมีการให้ความสำคัญกับการสร้างโครงการในช่องทางที่เป็นทางการ การริเริ่มโครงการใหม่ ๆ มีขึ้นเพื่อสนับสนุนการอยู่ร่วมกันและยอมรับกันระหว่างชุมชน โดยเอาใจใส่ชุมชนกลุ่มน้อยมากขึ้น โครงการ ‘Channel’ ได้บังเกิดขึ้นด้วยความคิดเดียวกันนี้ภายใต้โครงการ ‘การขัดขวาง’ เพื่อสร้างช่องทางให้หน่วยงานท้องถิ่นต่าง ๆ ทำงานร่วมกัน เช่น ตำรวจและหน่วยงานประจำท้องถิ่นอื่น ๆ จุดประสงค์ของโครงการคือ ‘การสนับสนุนและการให้คำปรึกษาบุคคลที่มีความเสี่ยงและเปราะบางความคิดเขาจากการมีส่วนร่วมกับการอุดมการณ์สุดโต่ง’ (Barclay 2011, p. 2) คณะกรรมการของหน่วยงานร่วมมือกันในการตัดสินใจว่าการกระทำแบบใดเหมาะสมกับบุคคลแต่ละคนมากที่สุด ในบางกรณีเจ้าหน้าที่ของ ‘Channel’ อาจขอความร่วมมือจากชุมชน เช่น เจ้าหน้าที่ประจำท้องถิ่น หน่วยงานการศึกษา การแพทย์ เรือนจำ และหน่วยงานอาสาต่าง ๆ โดยเลือกจากความสามารถในการเข้าถึงและเข้าใจบุคคลที่ได้อยู่ในการดูแล (UK Government 2015a) ยุทธวิธีของรัฐบาลโดยรวมจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับความเชื่อในพระเจ้าโดยตรง ในทางกลับกันบุคคลทางศาสนา นักวิชาการ และบุคคลในชุมชนจะได้รับหน้าที่ในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้งานที่ทำนั้นเผยแพร่ไปสู่คนอื่น ๆ ให้ได้มากที่สุด ส่วนหนึ่งของโครงการได้เชิญมัสยิดในสหราชอาณาจักรเข้ามามีส่วนร่วม โดยสนับสนุนให้อิหม่ามมีส่วนในการเข้าถึงชุมชนเยาวชนชาวมุสลิม และได้ร่วมให้คำปรึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้อง (UK Government 2011, p. 64)

นอกจากนี้ยังมีการแทรกแซงและปฏิรูปในส่วนอื่น เช่น ศาสนา องค์การส่วนชุมชน ตัวแทนในพื้นที่ การเมือง และการทำงานของเยาวชนและชุมชนทั่วไป ตัวอย่างหนึ่งคือโครงการการศึกษาในมัสยิดเพื่อชุมชนชาวอิสลามซึ่งบริหารโดยองค์การการศึกษาประชาชาอิสลาม (ICE) พัฒนาโดยองค์กรพัฒนาและสนับสนุนโรงเรียน และได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากกรมการจัดการเยาวชน โรงเรียน และครอบครัว และกรมชุมชนและรัฐบาลท้องถิ่น (ICE Project 2015) กลยุทธ์ของโครงการดังกล่าวคือการสอนค่านิยมที่ดีให้กับประชาชนโดยผ่านเนื้อหาและมุมมองจากศาสนาอิสลาม

M-Power (เอ็มพาวเวอร์) เป็นโครงการท้องถิ่นอีกโครงการหนึ่งในบริเวณตะวันตกเฉียงเหนือของกรุงลอนดอน ที่ได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากโครงการ *การป้องกัน* เช่นกัน โดยมีจุดประสงค์ในการค้นหาเยาวชนชาวโซมาเลียที่มีความเสี่ยง และจัดพื้นที่ให้มีการพูดคุยในเรื่องของการพัฒนาความคิดสุดโต่ง การก่อการร้าย ประชาธิปไตย และเรื่องอื่น ๆ อย่างปลอดภัย (Vidino & Brandon 2012, p. 13)

อีกโครงการหนึ่งที่ได้รับการหนุนหลังจากรัฐบาลคือโครงการ *ความคิดหัวรุนแรงสายกลาง* (Radical Middle Way – RMW) ซึ่งมีจุดประสงค์ในการจัดสรร ‘พื้นที่ที่มีความปลอดภัยสำหรับการพูดคุยและโต้แย้งโดยมีการแนะนำจากผู้มีความรู้ทางศาสนาทั้งในพื้นที่ออนไลน์และออฟไลน์’ (Briggs & Feve 2013, p. 42) โครงการนี้ได้สร้างเครือข่ายที่รวมเอาผู้มีความรู้ในศาสนา กลุ่มชุมชนต่าง ๆ บุคคลในแวด

วงกีฬา และศิลปิน เพื่อได้แบ่งปันและสนับสนุนกลุ่มคนให้ต่อต้านความคิดสุดโต่ง RWM นั้นเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้และมีความชอบธรรมด้วยความสำเร็จและความสนุกสนานผ่านการจัดการประชุม การได้วาที่ แต่งกวี หรือ ดนตรีฮิปฮอปที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

ยุทธวิธีเพื่อเอื้อมไปหา มอบอำนาจ และให้การศึกษาแก่เยาวชน (Strategy to Reach, Empower and Educate Teenagers – STREET) เป็นอีกโครงการหนึ่งที่ได้เริ่มต้นขึ้นในปี 2006 และมีจุดประสงค์ในการเชื่อมโยงกับเยาวชนที่มีความเสี่ยงกับการมีพฤติกรรมต่อต้านสังคม เข้าร่วมกลุ่มโจร หรือมีความรุนแรงที่มาจากความคิดสุดโต่ง ส่วนหนึ่งของโครงการ STREET คือ โครงการ Deconstruct Programme ที่มีเป้าหมายในการนำเอาโฆษณาชวนเชื่อของกลุ่มความคิดสุดโต่งทางศาสนามาถอดประกอบใหม่ให้เป็นไปตามความคิดสายกลางหรือความคิดของผู้คนส่วนใหญ่ และยังมีส่วนประกอบทางสื่อที่ ‘สอนให้ผู้ชมรู้ถึงวิธีการต่าง ๆ ที่กลุ่มความคิดสุดโต่งใช้สื่อยุคใหม่ในการเสนอความคิดตัวเองให้ดูน่าเชื่อถือได้’ (Barclay 2011)

อีกโครงการหนึ่งที่น่าจับตามองคือโครงการ ‘อับดุลเลาะ-เอ็กซ์’ ซึ่งเป็นนามปากกาของผู้มีความคิดสุดโต่งเก่าที่มีความต้องการที่จะนำทางให้กับเยาวชนชาวมุสลิมออกจากความรุนแรงและความคิดสุดโต่งวิธีการของเขาคือการสร้างเว็บไซต์การ์ตูนเพื่อบอกเล่าเรื่องราวของเยาวชนชาวมุสลิมคนหนึ่งในกลุ่มลอนดอนที่กำลังดิ้นรนกับอัตลักษณ์และความเชื่อทางศาสนาของตน จุดมุ่งหมายของ ‘อับดุลเลาะ-เอ็กซ์’ คือการใช้การ์ตูนเพื่อ ‘สอนให้เยาวชนที่มีความเสี่ยงต่อการได้รับข้อความจากอุดมการณ์สุดโต่งหัดคิดและหัดตั้งคำถามด้วยตัวเอง’ (Abdullah-X n.d.) และอับดุลเลาะ-เอ็กซ์ยังได้เผยแพร่คำขวัญ ‘สมองนักวิชาการ หัวใจนักรบ’ ผ่านช่องทางยูทูบและสื่ออื่น ๆ

8.1.2. เนเธอร์แลนด์

กลุ่มโครงการดังต่อไปนี้นี้มุ่งที่จะจัดสรรการฝึกอบรมให้แก่บุคคลหลาย ๆ ประเภท โครงการอบรมพื้นฐานเพื่อเพิ่มความตระหนักต่อการพัฒนาและการดึงดูดของความคิดหัวรุนแรงเป็นตัวอย่างหนึ่งที่บริหารโดยกระทรวงความปลอดภัยและความยุติธรรมของประเทศเนเธอร์แลนด์และองค์กร RadarAdvies โครงการนี้จัดสรรการอบรมให้ทั้งตำรวจ อาจารย์ และเยาวชนที่มีงานทำแล้ว เนื้อหาของการอบรมรวมข้อมูลพื้นฐานหลังของความขัดแย้งทางสังคม กระบวนการของการพัฒนาความคิดหัวรุนแรง สัญญาณที่น่าเป็นห่วงและวิธีการหาเครื่องมือที่นำมารองรับได้ (RAN 2014, p. 19)

โครงการการอบรมเรื่องกระบวนการพัฒนาความคิดหัวรุนแรงและการก่อการร้าย บริหารโดยโรงเรียนตำรวจ จัดสรรการอบรมทั้งหมดสามระดับ และมีกลุ่มเป้าหมายอื่นที่นอกเหนือจากนักเรียนนายร้อยคือเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ทำงานสังคมสงเคราะห์ และบุคลากรโรงเรียน ในระดับที่พื้นฐานที่สุดการอบรมนั้น

ครอบคลุมประเด็นเรื่องกระบวนการพัฒนาความคิดหัวรุนแรง รูปแบบต่างๆของความคิดหัวรุนแรงและการก่อการร้าย วิธีการบ่งบอกถึงสัญญาณการพัฒนาความคิดหัวรุนแรง และวิธีการสื่อสารข้อมูลให้กับฝ่ายบริหารของหน่วยงานตำรวจ ในระดับที่มีความเข้มข้นมากขึ้นจะครอบคลุมหัวข้อการพัฒนาของผู้ก่อการร้าย การดำเนินการของผู้ก่อการร้าย การต่อต้านการก่อการร้าย การดำเนินการของหน่วยข่าวกรอง และกรณีศึกษาต่าง ๆ และมีการอบรมเฉพาะในเรื่องของการโจมตีเชิงก่อการร้าย ทั้งจากกลุ่มผู้ก่อการร้ายและผู้ก่อการร้ายเดี่ยว นอกจากนี้ยังมีหลักสูตรสองวันในหัวข้อการบ่งชี้พฤติกรรมผู้ก่อการร้ายและอาชญากรรม (RAN 2014, p. 21)

การอบรมสำหรับผู้ทำงานเกี่ยวกับสภาพจิต มีการจัดสรรโดย Trifer และ RadarAdvies โครงการนี้ต้องการที่จะเพิ่มความตระหนักของผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับสภาพจิตที่เกี่ยวข้องโดยตรง ในเรื่องของสัญญาณที่บ่งบอกถึงการพัฒนาความคิดหัวรุนแรงและผู้ป่วยที่มีความเสี่ยง และยังให้ความรู้ในประเด็นของขั้นตอนในการแจ้งผู้มีอำนาจอย่างถูกต้องถ้าหากมีข้อกังวลใด ๆ การอบรมหนึ่งวันนี้มีรากฐานมาจากหัวข้อการดำเนินการอย่างเป็นมืออาชีพเมื่อต้องพบกับเรื่องของความรุนแรงและความก้าวร้าว โดยนำตัวอย่างมาจากสถานการณ์จริง (RAN 2014, p. 22)

Radix Model เป็นโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียง แต่จัดสรรการอบรมเพื่อตำรวจชุมชน ผู้ให้คำปรึกษา ผู้แนะแนวโรงเรียน คณาจารย์ และพนักงานสังคมสงเคราะห์ ให้ความรู้เรื่องการประเมินพฤติกรรมของเยาวชนและการบ่งชี้สัญญาณของการมีความคิดหัวรุนแรง โครงสร้างนี้สามารถสนับสนุนและเกื้อหนุนผู้คนในการพูดคุยและแบ่งปันเหตุการณ์ที่มีความกังวล เช่นความคิดหัวรุนแรงในเยาวชนที่เขาได้พบปะด้วย (GTRC 2013, p. 39)

อีกโครงการหนึ่งที่น่าจับตามอง บริหารโดย FORUM และจัดการกับเรื่องความคิดสุดโต่งฝ่ายอนุรักษนิยม และมีโครงการการทดลองกับเยาวชนกลุ่มหนึ่งที่มีความเชื่อมโยงกับกลุ่ม Blood and Honour และเคยได้ก่อปัญหาหรือความไม่สงบในเมือง Winschoten การทดลองนั้นจัดสรรการให้คำช่วยเหลือเฉพาะสำหรับผู้ให้การทดลองแต่ละคนในการออกจากกลุ่มหรือตัดความเชื่อมโยงกับกลุ่ม โครงการได้รับผลที่น่าพอใจเนื่องจากเยาวชนทั้งกลุ่มได้หายไปจากเมือง แต่ผลจากแต่ละบุคคลนั้นแตกต่างกันไป (RAN 2014, p. 40)

อีกหัวข้อหนึ่งที่หน่วยงานต่อต้านการก่อการร้ายในประเทศเนเธอร์แลนด์เพิ่งเริ่มคือการทำงานร่วมกับชุมชนและการมอบพลัง ตัวอย่างหนึ่งคือโครงการ Allies ที่จัดการโดยโรงเรียนนายร้อยของเนเธอร์แลนด์ โครงการนี้นำตัวแทนตำรวจละชุมชนในระดับชุมชน เขต และจังหวัดมาพบปะพูดคุยกัน กลุ่มดังกล่าวพบปะกันบ่อยครั้งตลอดระยะเวลาหนึ่งปีเพื่อให้ความร่วมมือคงอยู่ต่อไป (RAN 2014, p. 55) ความพยายามของ Zasje มีจุดประสงค์ที่ใกล้เคียงโดยทำงานผ่านมัสยิดทั่วประเทศ โครงการนี้ต้องการช่วย

สมาชิกประจำของมัสยิดในการปรับตัวต่อสู้กับการพัฒนาความคิดหัวรุนแรงและสามารถสื่อสารกับบุคคลากรสื่อและบุคคลากรอื่น ๆ ในชุมชน และยังต้องการทำให้แน่ใจว่ามัสยิดนั้นสามารถเป็นพื้นที่ในการพูดคุยเรื่องความคิดหัวรุนแรงและความคิดสุดโต่งอย่างปลอดภัย (RAN 2014, p. 62)

ถึงแม้ว่าจะไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของโครงการต่อต้านการก่อการร้ายแต่ตำรวจเนเธอร์แลนด์ได้นำทวิตเตอร์มาใช้เป็นเครื่องมือการสื่อสารกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่จากสถานีตำรวจมากมายได้ใช้ช่องทางนี้สำหรับข้อมูลในการหยุดอาชญากรรม และสำหรับงานทั่วไป ช่องทางดังกล่าวทำให้หน่วยงานตำรวจโปร่งใสและเข้าหาได้ง่ายมากขึ้น เจ้าหน้าที่ที่ใช้ทวิตเตอร์ในรูปแบบนี้รายงานว่าได้รับผลตอบรับที่ดีจากชุมชน (OSCE 2014, p. 124)

กลุ่มโครงการอีกหนึ่งกลุ่ม บริหารโดย แอน แฟรงค์ เฮาส์ มีจุดประสงค์เพื่อให้การศึกษาเกี่ยวกับเยาวชน โครงการนี้ต้องการที่จะเพิ่มความตระหนักในความอันตรายจากลัทธิต่อต้านชาวยิว การเหยียดเชื้อชาติ และการเลือกปฏิบัติ โดยใช้งานแสดงและนิทรรศการทั่วกรุงอัมสเตอร์ดัม และนิทรรศการเคลื่อนที่ใน 50 ประเทศทั่วโลก โดยงานทั้งหมดมักนำไปสู่โครงการอบรมสำหรับคณาจารย์ อีกส่วนหนึ่งของโครงการคือการอบรมเชิงปฏิบัติในเรื่องการถ่ายภาพยนตร์ ซึ่งจัดทำใน 20 ประเทศ โดยมีกิจกรรมให้เยาวชนทำหน้าที่ในหัวข้อสิทธิมนุษยชนในชุมชนของตนเอง หลังจากนั้นภาพยนตร์จะถูกนำไปฉายในโรงเรียนและให้ชุมชนได้เข้ามาเข้าชมและพูดคุยกัน (RAN 2014, p. 67)

โครงการ Critical Mass เป็นอีกโครงการหนึ่งที่ต้องการมอบการศึกษาให้กับผู้คน โดยเน้นในหัวข้อของกระบวนการทางสังคมที่นำไปสู่ความขัดแย้ง โดยใช้การสัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติ การบรรยาย การตีพิมพ์ และการจัดแสดง โครงการนี้มีจุดประสงค์ในการเชื่อมโยงผู้คนที่มีความสนใจ การศึกษา และอาชีพที่แตกต่างกัน และให้ข้อมูลด้วยวิธีการที่เน้นการสื่อสารร่วมกัน (RAN 2014, p. 70)

โครงการที่มีความใกล้เคียงกันคือโครงการการศึกษาที่บริหารโดย Foundation Peace Education Projects ซึ่งส่งเครื่องมือที่สามารถใช้สอนเรื่องสันติสุขและประชาธิปไตย ในขณะนี้โครงการได้จัดงานแสดงเคลื่อนที่แบบถาวรทั้งหมด 30 งาน ทั้งในประเทศเนเธอร์แลนด์และประเทศอื่น ๆ โดยกลุ่มเป้าหมายหลักของโครงการคือเด็กอายุระหว่าง 10 และ 18 ปี กิจกรรมที่ใช้เน้นมีจุดประสงค์ในการสนับสนุนให้เด็กมีการสื่อสารระหว่างกัน เพื่อให้มีความคิดที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น และลดความคิดเห็นหรือมุมมองที่มีความคิดหัวรุนแรง (RAN 2014, p. 75)

ศูนย์กลางสากลการต่อต้านการก่อการร้ายบริหารโครงการที่ทำงานด้านการตอบโต้ด้วยการสื่อสาร โครงการนี้มีชื่อว่า เสียงของเหยื่อ ซึ่งมุ่งเน้นในการต่อต้านการก่อการร้ายโดยนำเอาเรื่องราวของเหยื่อจากการก่อการร้ายมาแบ่งปัน โครงการนี้ได้มีการดำเนินการรับชุมชนรากหญ้า มีการทำงานร่วมกับองค์กรส่วน

ท้องถิ่นของประเทศอินโดนีเซีย และได้เริ่มทำฐานข้อมูลของผู้คนที่ได้รับผลกระทบจากการก่อการร้าย (RAN 2014, p.98)

อีกหนึ่งองค์กรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ของการกระจายเสียงคือ Al-Nisa ซึ่งเป็นกลุ่มสตรีชาวมุสลิมที่ได้ออกมาต่อสู้กับมูมมิงที่ผิด ๆ ต่อสตรีชาวมุสลิม ตั้งแต่ความสำเร็จในเวทีเลือกตั้งของ Greet Wilder ซึ่งได้ประกาศว่าจะแบนมัสยิด เพื่อต่อต้านความคิดเช่นนี้ Al-Nisa ได้สร้างวิดีโอออนไลน์ที่มีชื่อว่า ‘รู้จักฉันรู้แปล’ ซึ่งแสดงภาพของสตรีชาวมุสลิมที่มีความแข็งแกร่งและพึ่งพาตนเองได้ และได้เรียกร้องให้นักการเมืองของเนเธอร์แลนด์มีเหตุผลมากกว่านี้ (Nadja Groot 2013)

8.1.3 นอร์เวย์

นอร์เวย์เป็นหนึ่งในประเทศที่มีประชากรน้อยที่สุดในยุโรป แต่เพราะทรัพยากรน้ำมันที่ล้นเหลือ ทำให้ประเทศนอร์เวย์มีอัตราการว่างงานน้อยมากหรือเกือบที่จะไม่มี คุณภาพการเคหะที่ดี และคุณภาพการใช้ชีวิตที่อยู่ในระดับที่สูงที่สุดในโลก นอกเหนือจากนี้ประเทศนอร์เวย์มีการให้โอกาสคนเข้าเมืองในเรื่องของการพัฒนาตนเอง ชุมชนชาวมุสลิมรวมเป็น 3 เปอร์เซนต์ของประชากรทั้งหมดในประเทศ แต่จากที่เจ้าหน้าที่รัฐได้รายงานไว้ ความคิดสุดโต่งและการพัฒนาความคิดหัวรุนแรงของชุมชนชาวมุสลิมในนอร์เวย์นั้นถือว่าอยู่ในระดับที่ต่ำมาก การก่อการร้ายจากชาวมุสลิมครั้งแรกที่ได้บันทึกไว้ในปี 2012 ในเหตุการณ์ดังกล่าวมีชาวมุสลิมสองท่านถูกจับกุมระหว่างการวางแผนโจมตีหนังสือพิมพ์เดนมาร์กที่ได้ตีพิมพ์รูปภาพล้อเลียนท่านนบีมุฮัมมัด อย่างไรก็ตามดังที่ Vidino และ Brandon (2012, p. 59) ได้กล่าวว่า ‘ไม่มีเหตุการณ์การก่อการร้ายจากกลุ่มอิสลามอื่น ๆ ก่อนเหตุการณ์ดังกล่าว’ ในทางกลับกัน การก่อการร้ายที่รุนแรงที่สุดในประเทศเกิดจากนักก่อการร้ายนิยมนิสต์โต่งชื่อ Anders Behring Breivik ในเดือนกรกฎาคม 2011 นอกเหนือจากเหตุการณ์นี้และการเคลื่อนไหวของกลุ่มนาซีใหม่ในช่วงปี 1980 – 1990 นอร์เวย์ไม่มีเหตุการณ์การก่อการร้ายหรือความรุนแรงสุดโต่งที่น่าเป็นห่วง ความเสี่ยงที่ต่ำนั้นมาจากการที่นอร์เวย์ไม่ได้เป็นสมาชิกหลักใน ‘สงครามตอบโต้การก่อการร้าย’ ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้นอร์เวย์มีงานในแวดวงการต่อต้านการก่อการร้ายน้อย (Vidino & Brandon, 2012)

ในเดือนธันวาคมปี 2010 กระทรวงความยุติธรรมและหน่วยงานตำรวจได้ริเริ่มโครงการ ‘แผนการปฏิบัติการเพื่อขัดขวางการพัฒนาความคิดหัวรุนแรงและความรุนแรงสุดโต่งซึ่งมีชื่อเรียกว่า Collective Security – A Shared Responsibility และมีส่วนประกอบหลัก 5 หัวข้อ ได้แก่ 1) ปลอดภัยกว่าการลงโทษ 2) มูมมิงที่ไม่เกี่ยวกับศาสนา 3) การให้ความสำคัญกับการรับค่านิยมของนอร์เวย์ 4) การต่อต้านการพัฒนาความคิดหัวรุนแรงซึ่งนำโดยหน่วยงานตำรวจ 5) เน้นย้ำเรื่องความไว้วางใจจากชุมชน (Vidino & Brandon 2012, p. 68)

โครงการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งในนอร์เวย์ไม่มีโครงการที่จัดทำทั่วประเทศ จึงทำให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นมีอิสรภาพในการจัดโครงการของตนเอง แต่ในทางกลับกันก็ทำให้ไม่สามารถแบ่งปันข้อมูลระหว่างโครงการได้อย่างสะดวก (Carlsson, 2006) ‘การแทรกแซงขั้นต้น’ ในประเทศนอร์เวย์ที่ได้ออกแบบขึ้นมาสำหรับการจัดการกับผู้ที่มีความเสี่ยงที่จะเป็นตัวปัญหาในคนกลุ่มใหญ่หรือในประชากรโดยรวม ดำเนินการในรูปแบบของการสร้างความไว้วางใจในชุมชนท้องถิ่น นอร์เวย์นั้นมีธรรมเนียมอันยาวนานของการสื่อสารระหว่างตำรวจและหน่วยงานท้องถิ่นกับชุมชนต่าง ๆ จึงหมายความว่าความพยายามที่จะต่อต้านความรุนแรงและความคิดสุดโต่งส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้พื้นที่บนอินเทอร์เน็ต โครงการ *Night Raven Movement* คือหนึ่งตัวอย่างที่ดีของโครงการในรูปแบบดังกล่าว องค์การกาชาदनอร์เวย์สนับสนุนโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียงเช่นกัน มีชื่อเรียกว่า *night walkers* ซึ่งดำเนินการอยู่ใน 120 ชุมชนทั่วประเทศ โดยเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ ‘หยุดความรุนแรง’ (Carlsson, 2006) โครงการเหล่านี้คือการเดินรอบเมือง ชุมชน หรือพื้นที่เสี่ยงต่าง ๆ ในคืนวันศุกร์และเสาร์ เพื่อไม่ให้มีการดื่ม ใช้สารเสพติด หรือใช้ความรุนแรงระหว่างเยาวชน โดยการเปลี่ยนบรรยากาศ

จากรายงาน ‘*Action plan against radicalisation and Violent Extremism*’ ของกระทรวงความยุติธรรมและความมั่นคงนอร์เวย์ (2014) ไม่มีคำว่า ‘การกระจายเสียง’ หรือกิจกรรมที่ใช้เครื่องมือดังกล่าวเลย แต่มีโครงการหลายโครงการที่ป้องกันการพัฒนาความคิดหัวรุนแรงและการหาคนของผู้ก่อการร้าย โดยการใช้อินเทอร์เน็ต ดำเนินการโดย Norwegian Media Authority’s Safer Internet Centre แต่ไม่มีจุดประสงค์ในการสร้างการบรรยายเชิงตอบโต้ ส่วนมากจะเป็นโครงการเชิงป้องกันที่มีจุดประสงค์ในการทำให้เยาวชนไม่อ่อนไหวได้ง่ายต่อการโน้มน้าวไปในทางความคิดหัวรุนแรงหรือความเกลียดชัง ประเทศนอร์เวย์มีศูนย์การวิจัยที่ดีมากมายที่อุทิศการวิจัยแก่การหาวิธีการป้องกันในเรื่องดังกล่าว หนึ่งในองค์กรต่อไปนี้คือ Norwegian Defence Research Establishment (FFI) ซึ่งวิจัยในเรื่องการก่อการร้ายและกลุ่มอิสลามลัทธิหัวรุนแรง หนึ่งในโครงการของเขาชื่อ ‘Global Jihadi Movement (TERRA C)’ ซึ่งกำลังทำการวิจัยในเรื่องของการใช้โซเชียลเน็ตเวิร์กและสื่อมวลชนของกลุ่มผู้ก่อการร้ายสุดโต่ง อุดมการณ์และอำนาจของอัลกออิดะ และกลุ่มลัทธิที่ต่อต้านสังคม (Norwegian Ministry of Justice and the Police 2011, p. 10) นอร์เวย์ยังเป็นส่วนหนึ่งของ *Radicalisation Awareness Network (RAN)* ซึ่งได้สถาปนาขึ้นโดยคณะกรรมการยุโรปในปี 2011 เพื่อแบ่งปันวิธีการปฏิบัติในการต่อต้านข้อความของกลุ่มที่ใช้ความรุนแรงแบบสุดโต่ง ผู้ปฏิบัติการขั้นต้นจากประเทศภายใต้เครือข่ายดังกล่าวสามารถพบปะกันได้เพื่อแบ่งปันความคิด ความรู้ และประสบการณ์ในหัวข้อการต่อต้านการพัฒนาความคิดหัวรุนแรงและความรุนแรงสุดโต่ง หนึ่งในกลุ่มของ RAN ชื่อว่า RAN @ มีจุดประสงค์ในการสร้างยุทธวิธีของการบรรยายเชิงตอบโต้ออนไลน์ที่มีความน่าเชื่อถือได้ (Briggs & Feve 2013, p. 49)

โครงการที่สมควรแก่การกล่าวถึงอีกโครงการหนึ่งคือ Norwegian EXIT ซึ่งเป็นตัวอย่างของ ‘การสื่อสารและร่วมมือกันอันยาวนานระหว่างหน่วยงานรัฐบาลและองค์กรเอกชนในประเทศนอร์เวย์’ (Bjorgo et al., 2009: 136) จัดตั้งโดย Tore Bjorgo และตำรวจการป้องกันในกลางปี 1997 และมีจุดประสงค์ในการช่วยบุคคลในการออกจากกลุ่มที่มีอำนาจสูง และช่วยสนับสนุนในการสร้างชีวิตใหม่ทั้งด้านการเงินและด้านสังคมเพื่อให้ชีวิตใหม่ยั่งยืน ความเชื่อของโครงการนี้คือบุคคลที่เข้าร่วมกลุ่มดังกล่าวไม่ได้เข้าเพราะเชื่อในอุดมการณ์ แต่เข้าร่วมเพราะเหตุผลทางสังคมหรือเพื่อค้นหัตถ์ลักษณะ แรงสนับสนุน และพลังของตนเอง (Institute for Strategic Dialogue 2013) จุดแข็งของโครงการ Norwegian EXIT คือกิจกรรมของโครงการได้กลายมาเป็น ‘ส่วนหนึ่งของกิจกรรมทั่วไปในองค์กรรัฐต่าง ๆ’ (Bjorgo et al., 2009: 137) EXIT ดำเนินการโดยผ่านองค์กรส่วนท้องถิ่น (โดยเฉพาะเทศบาลและตำรวจท้องถิ่น) และได้ให้ความรู้และวิธีการในการสนับสนุนเยาวชนที่ต้องการออกจากกลุ่มเหยียดชนชาติและกลุ่มอื่น ๆ ที่ใช้ความรุนแรง กลุ่มเครือข่ายพ่อแม่เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพที่ใช้ความร่วมมือกับพ่อแม่ในการหากลยุทธ์ที่ดีที่สุดในการช่วยให้เยาวชนออกจากกลุ่ม โครงการนี้ได้อบรมผู้ฝึกหัดไปมากกว่า 700 ท่านหน่วยงานมากมายในการป้องกันและเรื่องของการป้องกัน อย่างไรก็ตามโครงการ EXIT ไม่สามารถที่จะตอบโจทยระยะยาวได้และไม่สามารถเกลี้ยกล่อมนักปฏิบัติการหัวรุนแรงที่มีความเชื่อมากให้ออกจากกลุ่มได้ โครงการ EXIT นั้นมีความสำเร็จในการแทรกแซงผู้เข้าร่วมกลุ่มใหม่มากกว่าหรือผู้ที่กำลังสนใจเข้าร่วมกลุ่มนาซี (Bjorgo & Carlsson, 2005)

ศูนย์ต่อต้านการเหยียดชนชาตินอร์เวย์ (NCAR) เป็นอีกหนึ่งองค์กรเอกชนที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 1978 โดยมีจุดประสงค์ในการต่อต้านการเหยียดชนชาติและการเลือกปฏิบัติ การเพิ่มความตระหนักในเรื่องของอุดมการณ์เหยียดชนชาติและอุดมการณ์สุดโต่ง และการระดมกำลังชนกลุ่มน้อยเพื่อต่อต้านความรุนแรงและการเลือกปฏิบัติ กิจกรรมของโครงการจึงเน้นไปในทางสร้างการยอมรับระหว่างชุมชนในสังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเมื่อตอบโต้กับโฆษณาชวนเชื่อของกลุ่มสุดโต่ง และพูดคุยและแก้ไขในเรื่องของความคับข้องใจในชุมชนที่ย่อยนำไปสู่การเอาเปรียบกัน เพื่อการสนับสนุนความยืดหยุ่นทางสังคม NCAR ทำงานโดยมีกลยุทธ์หลักสามข้อคือ

- 1) Agenda X จัดสรรการประชุมเชิงปฏิบัติ ค่ายฤดูร้อน โรงเรียนสอนเต้น และการอบรมผู้ที่ลาออกจากโรงเรียน
- 2) Jobb X เป็นศูนย์สำหรับการหางานให้กับเยาวชนจากหลากหลายวัฒนธรรม โดยการช่วยเหลือเยาวชนเมื่อติดต่อกับหน่วยงานบริการจัดหางาน และช่วยในการปรับตัวเข้ากับสังคม
- 3) Counsel Office เป็นศูนย์สำหรับผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างทางเชื้อชาติหรือศาสนาในนอร์เวย์ โดยศูนย์ได้มีการรวบรวมข้อมูลของเหตุการณ์สุดโต่งเอาไว้ และยังได้ศึกษาการเหยียดชนชาติบนพื้นที่ของอินเทอร์เน็ต (Institute for Strategic Dialogue 2014)

เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องให้ความสำคัญกับวิธีการทั้งหมดที่ได้กล่าวถึง ทั้งกิจกรรมทางรัฐและทางเอกชน แต่ก็ยังไม่มีกรณีพูดถึงเครื่องมือในการวัดความสำเร็จของการจัดการกับการพัฒนาความคิดหัวรุนแรง จึงไม่สามารถตัดสินอย่างชัดเจนได้ว่าโครงการเหล่านี้มีความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

8.1.4 เดนมาร์ก

ด้วยเหตุที่เริ่มมีการโจมตีหน่วยงานของเดนมาร์กมากขึ้นทำให้เจ้าหน้าที่รัฐได้เพิ่มระดับความเสี่ยงของประเทศเป็น 'เสี่ยงมาก' โดยเฉพาะตั้งแต่เหตุการณ์ 'การตีของ Jyllands-Posten' ในปี 2005 ที่การตีพิมพ์การ์ตูนล้อเลียนนบีมุฮัมมัด และได้นำไปสู่การประท้วงจากชาวมุสลิมในประเทศและรอบโลก เดนมาร์กจึงกลายเป็นเป้าหมายของกลุ่มผู้ก่อการร้าย ซึ่งรวมไปถึงอัลกออิดะห์ รัฐบาลจึงตอบสนองโดยการมอบทรัพยากรให้แก่โครงการต่อต้านการก่อการร้ายมากขึ้น ถึงแม้ว่าความเสี่ยงจากการก่อการร้ายส่วนมากเป็นปัญหาจากภายนอก แต่เริ่มที่จะมีกลุ่มผู้คนที่พัฒนาความคิดหัวรุนแรงมากขึ้นภายในชุมชนชาวมุสลิมในประเทศที่มีอยู่ประมาณ 250,000 คน จนถึงทุกวันนี้มีการก่อการร้ายที่รุนแรงมากในจากผู้ก่อการร้ายในประเทศแค่สองครั้งคือ 'Vollsmore' และ 'Glasvej' ในปี 2007 และ 2008 ตามลำดับ (Vidino & Brandon 2012, p. 40)

ในปี 2012 และ 2013 ได้มีเทรนด์ใหม่เกิดขึ้น ชาวเดนมาร์กและชุมชนชาวมุสลิมได้อาสาเดินทางไปต่อสู้ในซีเรียมากขึ้น เพื่อที่จะตอบโต้กับการก่อการร้าย รัฐบาลจึงใช้กฎหมายดั้งเดิม ข้อมูลจากหน่วยข่าวกรอง และยุทธวิธีในการต่อต้านการพัฒนาความคิดหัวรุนแรงเข้าช่วย โครงการใหม่นี้ได้ริเริ่มขึ้นในปี 2009 ภายใต้อาณัติชื่อว่า *A Common and Safe Future: An Action Plan to Prevent Extremist Views and Radicalization among young people* (Government of Denmark 2009) มีหน่วยงานหลักสองหน่วยงานที่แลในเรื่องการตอบโต้กับอันตรายของการก่อการร้าย คือ หน่วยงานความมั่นคงและข่าวกรองเดนมาร์ก (PET) และ การกลาโหมและข่าวกรองเดนมาร์ก (DDIS) (U.S. Department of State 2014, p. 86)

โครงการที่เริ่มต้นขึ้นในปี 2009 มีโครงการย่อยทั้งหมด 22 โครงการ โดยแบ่งภายใต้หัวข้อหลัก 7 หัวข้อ (Government of Denmark 2009, p. 12)

- 1) ติดต่อสื่อสารโดยตรงกับเยาวชน
- 2) การผนวกโดยดูจากสิทธิและหน้าที่
- 3) การพูดคุยและข้อมูล
- 4) ความร่วมมืออย่างเป็นประชาธิปไตย
- 5) ทำงานในชุมชนที่มีความเสี่ยง
- 6) การริเริ่มโครงการพิเศษสำหรับเรือนจำ

7) ความรู้ ความร่วมมือ และการเป็นพันธมิตร

โครงการนี้ได้รวมเอาเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายเข้ามาใช้ร่วมกัน โดยมีการรณรงค์เชิงให้ความรู้ การอบรมเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐภาคสนาม ทำหนังสือคู่มือเพื่อให้ความรู้ โครงการให้คำปรึกษา และการสำรวจและตรวจสอบโรงเรียน การที่ช่องว่างระหว่างตลาดแรงงานของผู้อพยพเข้าประเทศและคนท้องถิ่น มีอยู่มาก และการที่เยาวชนต่างชาตินั้นมีผลการเรียนไม่ดีเท่าเยาวชนกลุ่มอื่นทำให้มีความพยายามในการจัดการกับการรวมชุมชนเข้าด้วยกัน โครงการรณรงค์ 'Give Racism the Red Card' และโครงการ Diversity Programme ได้เริ่มต้นขึ้นโดยมีจุดประสงค์ในการสนับสนุนความเท่าเทียมและต่อต้านการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะในพื้นที่การทำงาน (The Ministry of Refugee, Immigration and Integration Affairs 2007) ในส่วนของโครงการเชิงป้องกัน 'Need For all Youngsters' ได้เฟ้นเลือกบุคคลที่มีความเสี่ยงในสังคม การพัฒนาฝีมือในระดับประถมศึกษา และป้องกันการถอนตัวจากการเรียน โครงการนี้มีกิจกรรมเช่นการจัดตลาดนัดเพื่อการศึกษา การเชิญพ่อแม่แบบทางสังคมมาเยี่ยมโรงเรียน การช่วยเหลืองานของโรงเรียน และจัดการกับการหาคน

แต่ในรายงานยุทธวิธีของรัฐบาลไม่มีการกล่าวถึงการกระจายเสียง สื่อออนไลน์ โทรศัพท์ วิทยุ หรือสื่อสังคมออนไลน์แต่อย่างใด คำว่าอินเทอร์เน็ตนั้นปรากฏให้เห็นทั้งหมดเจ็ดครั้งด้วยกัน ส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยครั้งนี้มากที่สุดคือส่วน 3. การพูดคุยและข้อมูล 4. ความร่วมมืออย่างเป็นทางการ ประชาธิปไตย

ภายใต้ข้อที่ 1. การติดต่อสื่อสารโดยตรงกับเยาวชน มีโครงการย่อยสองโครงการ (6. การสื่อสารและข้อมูลในเรื่องของนโยบายต่างประเทศเดนมาร์ก และ 7. การสื่อสารและข้อมูลในเรื่องของประเทศที่มีประชากรชาวมุสลิม) ที่รัฐบาลได้นำกิจกรรมด้านการสื่อสารมาใช้ โดยเน้นบล็อกและเว็บไซต์เพื่อใช้ในการสร้างรูปแบบที่ตอบโต้กับโฆษณาชวนเชื่อและรูปแบบอื่นเป็นศัตรู

ภายใต้ข้อที่ 2. การผนวกโดยดูจากสิทธิและหน้าที่ กิจกรรมข้อที่ 13 พูดถึงการสร้างพื้นที่สำหรับการสนทนาออนไลน์ให้กับเยาวชนเพื่อพูดคุยและแบ่งปันข้อมูลในเรื่องของประเทศประชาธิปไตย ความสุดโต่ง และประเด็นระดับสากล

ในปี 2014 รัฐบาลได้ริเริ่มโครงการใหม่ภายใต้ชื่อ 'Prevention of radicalization and extremism Action Plan' เพื่อจัดการกับความท้าทายใหม่ๆ ที่ผุดขึ้นมาตั้งแต่รายงานแรกในปี 2009 (Government of Denmark 2014) แผนการใหม่นี้ให้ความสำคัญกับสี่เรื่องด้วยกัน:

1. การมีส่วนร่วมมากขึ้นจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น
2. เครื่องมือใหม่สำหรับการป้องกันและงานในเรื่องของการออกจากกลุ่มต่าง ๆ
3. พัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศให้มากขึ้น
4. ขับเคลื่อนประชาสังคม

ภายใต้แต่ละเรื่องจะมีการแบ่งกิจกรรมย่อยต่อไปที่ออกแบบเพื่อช่วยเหลือในการป้องกันและต่อต้านอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์สุดโต่ง

กิจกรรมที่ 5 ที่มีชื่อว่า *Enhance online present to prevent radicalization* ภายใต้เรื่องที่ 2 มีจุดประสงค์ในการ ‘ศึกษาหาความรู้ในการใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มสุดโต่ง สนับสนุนให้เยาวชนคิดวิเคราะห์ แยกแยะเมื่อพบกับโฆษณาชวนเชื่อออนไลน์ และเพื่อช่วยสังคมเสนอวิธีการจัดการกับความสุดโต่งอย่าง’ (Government of Denmark 2014, p. 12) ร่วมกับการเฝ้าตรวจอินเทอร์เน็ตจาก PET และความร่วมมือระหว่างประเทศที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้โครงการนี้สามารถวางแผนที่มีจุดประสงค์มากกว่าแค่การลบข้อความสุดโต่งออก โดยมีกิจกรรมอื่นเช่น การรณรงค์ตั้งคำถามและจับผิดโฆษณาชวนเชื่อสุดโต่ง และเสนอความคิดแบบอื่น หรือเครื่องมือเพื่อการศึกษา แต่ที่ไม่ได้เปลี่ยนไปจากรายงานฉบับก่อนคือไม่มีการพูดถึงการพัฒนาการบรรยายเรื่องราวเชิงตอบโต้โดยใช้เครื่องมือการกระจายเสียง (เช่น โทรทัศน์และวิทยุ)

ในบริบทของการต่อสู้กับการบรรยายเรื่องราวของรัฐอิสลาม โครงการ ‘Aarhus Model’ ถือว่าประสบความสำเร็จดี มีสยิด Grimhøj ในเมือง Aarhus ได้กลายเป็นสถานที่รวมตัวของกลุ่มผู้ที่ด้วยความรุนแรงตามคำบอกของ Khader (2014) ต้องขอบคุณการทำงานของ PET ในการประสานงานกับหัวหน้าสยิดเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีใครจากสยิดใน Aarhus เดินทางไปร่วมต่อสู้ในซีเรียเลย ส่วนสำคัญของโครงการนี้คือการสื่อสารระหว่างกัน ผลตอบรับที่ดีนั้นมาจากการผนวกผู้ที่กลับมาจากการต่อสู้เข้าในสังคมโดยผ่านการช่วยหางาน และการศึกษา โดยรัฐบาลเดนมาร์กจัดสรรให้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายเพราะต้องการลดการก่อการร้ายและความรุนแรงสุดโต่งในประเทศ (Khader 2014)

เมื่อรัฐบาลกลางได้ให้อิสระภาพในการทำงานกับหน่วยงานส่วนท้องถิ่นในการจัดสรรโครงการ โครงการอีกโครงการหนึ่งที่เกือบจะตรงกันข้ามกับโครงการใน Aarhus ได้เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน ในเมือง Arrhus มีศูนย์ข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายบ้านทำหน้าที่ในการมอบหมายผู้ให้คำปรึกษากับเยาวชนที่เริ่มมีความคิดหัวรุนแรง เมืองหลวงของเดนมาร์กจัดการกับเยาวชนในทางอ้อมมากกว่า โดยผ่านโครงการ VINK (Viden Schools, Social Services and Police Inklusion Kobengavn, or Knowledge Inclusion Copenhagen) หน่วยงานต่อต้านการพัฒนาความคิดหัวรุนแรงเล็ก ๆ ในหน่วยงานเทศบาล ซึ่งว่าจ้างบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในหลายเรื่อง เช่น ศาสนา จิตวิทยา ประวัติศาสตร์ และประสบการณ์ส่วนตัวกับกลุ่มหัวรุนแรง ลักษณะหลักของโครงการคือไม่มีการเข้าจัดการโดยตรง อย่างที่มีการมอบหมายผู้ให้คำปรึกษาอย่างในเมือง Aarhus แต่เลือกที่จะให้เครื่องมือและทรัพยากรกับผู้ปฏิบัติการภาคสนาม โดยมีคอร์สสอนในเรื่อง การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม การแก้ไขความขัดแย้ง และกลุ่มสุดโต่ง (Vidino & Brandon 2012)

ถึงแม้ว่าจะมีความพยายามจากรัฐบาลในการรวมชาวมุสลิมเข้ามาในแผนการปฏิบัติแต่ผู้ออกนโยบายก็ยังถูกกล่าวหาว่าปฏิบัติงานเหมือนการบอกฝ่ายเดียว ไม่ได้มีการสื่อสารสองทางเหมือนที่ได้อ้างไว้ (Gad 2012) จากรายงานการวิจัยของ Lindekilde และ Sedgwick (2012) องค์กรอิสลามหลายองค์กร เช่น Muslimernes Fællesråd (The Muslim Common Council), Islamisk Trossamfund (The Islamic Faith Community) และ Kritiske Muslimer (Critical Muslims) ได้วิจารณ์นโยบายการต่อต้านการก่อการร้าย และการต่อต้านการพัฒนาความคิดหัวรุนแรง และการเลือกปฏิบัติชาวมุสลิม

8.1.5. เบลเยี่ยม

โครงการกลุ่มตำรวจชุมชนและต่อต้านการพัฒนาความคิดรุนแรง (CoPPra) เป็นโครงการที่ต้องการเพิ่มความเข้าใจให้กับตำรวจหรือกลุ่มอื่น ๆ ที่ทำงานร่วมกับชุมชนโดยตรง ในเรื่องของความคิดรุนแรงเพื่อให้สามารถเห็นสัญญาณบ่งชี้ถึงการมีความคิดหัวรุนแรงตั้งแต่ระดับต้น ๆ ส่วนหนึ่งของโครงการคือการฝึกอบรมในเรื่องของการทำงานกับชุมชน และสัญญาณต่าง ๆ ที่บ่งบอกถึงการมีหรือเริ่มมีความคิดหัวรุนแรง โดยมีคู่มือที่อธิบายหัวข้อที่ได้กล่าวไว้อย่างละเอียดให้ (RAN 2014, p.13)

8.1.6. ฝรั่งเศส

การโจมตี ชาร์ลี แอบโด ในวันที่ 7 มกราคม 2015 ทำให้ความสำคัญของการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งในฝรั่งเศสกลายเป็นหัวข้อทางการเมืองที่มีความสำคัญมากขึ้น รายงานจากรัฐสภาสืบและการประชุมในรอบหกเดือนที่ผ่านมาในฝรั่งเศสได้มีการพูดถึงเรื่องของการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่ง ตั้งแต่เดือนมกราคม ได้มีการสร้างเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้ผู้คนสามารถรายงานเรื่องของบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการพัฒนาความคิดหัวรุนแรงขึ้นได้ ให้สามารถมีกิจกรรมลดความคิดสุดโต่ง และเพื่อการบรรยายเชิงตอบโต้ โดยให้ความสนใจกับอินเทอร์เน็ตเป็นพิเศษ เมื่อเปรียบเทียบแล้ว สังคมโดยรวมไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมถึงแม้ว่าจะมีโครงการอยู่แล้วบ้าง โครงการที่มีความเข้มแข็งดีคือโครงการผู้แทนของเหยื่อหรือผู้ถูกกระทำ และจัดการกับความเกลียดชัง โดยเน้นต่อต้านลัทธิต่อต้านชาวยิว บริษัทอินเทอร์เน็ตยังเห็นด้วยกับการมีเครื่องมือและวิธีการสำหรับการสื่อสารต่อต้านในเว็บไซต์

โครงการของรัฐบาลในการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงมหาดไทยฝรั่งเศส ศูนย์สำหรับการต่อต้านอาชญากรรมไซเบอร์ (OCLCTIC) ควบคุมการค้นหาเนื้อหาที่ผิดกฎหมายในอินเทอร์เน็ต ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่สื่อลามกเยาวชนไปจนถึงวาทกรรมคำพูดเหยียดหยาม รักลอบยาเสพติด การคดโกงผู้บริโภค และการกระทำอื่น ๆ ที่ผิดกฎหมาย การควบคุมดูแลรวมไปถึงเว็บไซต์ต่าง ๆ เฟสบุ๊ก และทวีตเตอร์ที่สนับสนุนการที่รุนแรงและการก่อการร้าย ศูนย์ควบคุมนี้มีอำนาจในการปิดเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย ในไม่กี่ปีที่ผ่านมา ศูนย์ดังกล่าวได้สร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับผู้ให้บริการ

อินเทอร์เน็ตเพื่อให้กิจกรรมนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยังอาศัยความร่วมมือของประชาชนในการรายงานเกี่ยวกับเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมาย

ศูนย์ความช่วยเหลือและการป้องกันการพัฒนาความสุดโต่งของชาติ (CNAPR) มีหน้าที่รับผิดชอบการช่วยเหลือผู้คนที่มีความเสี่ยงต่อการมีความคิดสุดโต่ง และครอบครัวของพวกเขา ศูนย์นี้จัดหาช่องทางอินเทอร์เน็ตและเบอร์โทรฟรีสำหรับการรายงานผู้ที่มีความเสี่ยง และแนะนำบริการที่เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการในเรื่องของความช่วยเหลือทางสังคมและทางจิต หรือกลุ่มช่วยเหลือความคิดหัวรุนแรง CNAPR นั้นยังจัดสรรเนื้อหาสื่อเชิงตอบโต้ให้ที่เว็บไซต์ www.stop-djihadisme.gouv.fr.

ในวันที่ 27 มิถุนายน 2015 รัฐบาลฝรั่งเศสได้ประกาศว่าจะแต่งตั้ง “กองทหารเพื่อบริหารชุมชน” สองกลุ่ม เพื่อสร้างการสื่อสารเชิงตอบโต้บนพื้นที่ออนไลน์ โดยเป็นของรัฐหนึ่งกลุ่ม และสนับสนุนโดยเอกชนหนึ่งกลุ่ม และผลักดันโดยสังคม เพราะรัฐบาลเข้าใจดีว่าการสื่อสารจากรัฐบาลนั้นอาจไม่ได้รับการรับฟัง หากมีความคิดในเรื่องของการสมคบร่วมคิดที่ผู้ก่อการร้ายชอบใช้กล่าวหารัฐบาล ทั้งสองโครงการจะเริ่มขึ้นภายในปลายปีนี้ บริการสารนิเทศของรัฐบาลกำลังดำเนินการอยู่

องค์กรของชาวยิวมีประสบการณ์ในการต่อต้านกลุ่มเหยียดหยามในสื่อ โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ต ในปี 2012 สหภาพนักเรียนยิว (UEFJ) ขึ้นศาลต่อสู้กับกูเกิลเพื่อไม่หยุดการใช้กูเกิลเพื่อค้นหากลุ่มคนจากศาสนา สุดท้ายแล้วองค์กรทั้งสองตกลงกันภายในกรอบศาล วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2015 UEFJ จัดการประชุมเพื่อต่อต้านกลุ่มเหยียดหยามทางอินเทอร์เน็ตและหาวิธีการที่ดีที่สุดในการจัดการ ในระดับทวีปยุโรป สหพันธ์การต่อต้านการเหยียดชนชาติและลัทธิต่อต้านยิวสากล (LICRA, ฝรั่งเศส) องค์กรการบริจาคจากชาวยิวเพื่อยุโรปที่เปิดรับทุกคน (เบลเยียม) ศูนย์ความหลากหลายในสื่อ (ลอนดอน) และหุ้นส่วนอื่น ๆ ได้รวมกันจัดตั้งโครงการ “Get the Trolls Out” ซึ่งจัดการกับคำพูดที่ต่อต้านชาวยิวและจัดทำความคิดเชิงตอบโต้ขึ้นบนอินเทอร์เน็ต มีการให้ความสำคัญกับการแบ่งปันประสบการณ์ในการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งระหว่างประเทศในยุโรปและทั่วโลกมากขึ้น นี่คือนี่ในจุดประสงค์ของ RAN (Radicalisation Awareness Network) สนับสนุนโดยสหภาพยุโรป

เสาสำคัญอีกเสาหนึ่งของการสร้างความคิดตอบโต้ในฝรั่งเศสคือเรื่องของตัวแทนเหยื่อ สถาบันช่วยเหลือผู้เสียหายจากการก่อการร้ายมีความชำนาญในเรื่องการแจกจ่ายกองทุนสำหรับโครงการพิเศษเพื่อการจัดการกับการป้องกัน และจัดสรรการศึกษาและการอบรมให้กับอาสาสมัครในเรื่องของการก่อการร้ายและเหยื่อของมัน สถาบันนี้ได้รับเงินทุนจากการรับบริจาค ผ่าน France Foundation และจากสหภาพยุโรป หนึ่งในโครงการที่สถาบันได้สนับสนุนคือ “Victim Gathering Project” บริหารโดย กลุ่มเพื่อเหยื่อของการก่อการร้าย (AFVT) จุดประสงค์ของโครงการคือการจัดทำวิดีโอคุณภาพสูงเป็นการไว้อาลัยให้กับ

เหยื่อจากการก่อการร้าย และให้ผู้ปฏิบัติการได้ใช้ในการสอนและทำกิจกรรมลดความคิดหัวรุนแรง AFVT ยังได้ทำการป้องกันโดยตรงและมีกิจกรรมการศึกษาโดยการให้เหยื่อได้แบ่งปันประสบการณ์ในโรงเรียน เรือนจำ และหน่วยงานทางรัฐอื่น ๆ นอกจากนี้แล้วยังมีการอบรมสื่อในวิธีการพูดถึงเหยื่อของการก่อการร้าย (Terrorism Victims Diplomacy Programme)

องค์กรที่จัดตั้งโดย Latifa Ibn Ziaten ชื่อว่า สถาบัน Imad Ibn Ziaten เพื่อเยาวชนและสันติสุข มีความสนใจที่ใกล้เคียงกัน โดยเน้นการปฏิบัติเชิงการสื่อสารพูดคุย Latifa Ibn Ziaten เป็นมารดาของ Imad Ibn Ziaten ซึ่งเป็นเหยื่อรายแรกของการก่อการร้ายของ Mohammed Merah ในการโจมตีทหารและโรงเรียนยิวในปี 2012 ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาสถาบันนี้ได้เดินทางไปทั่วฝรั่งเศส และเธอได้แบ่งปันประสบการณ์ตัวเองและข้อความเพื่อสันติสุข และความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมให้กับเยาวชน นักศึกษาในโรงเรียน และตามเรือนจำ สถาบันได้เน้นในเรื่องการเข้าปฏิบัติการในพื้นที่ที่ด้อยโอกาส (les Banlieues) กิจกรรมท้องถิ่นอื่นจัดการกับการแสดงความคิดเห็นความรู้สึกของเหยื่อ เช่น โครงการ การช่วยเหลือเหยื่อปารีส และ *Centre Social de Brignoud*

กิจกรรมเพื่อการสื่อสารเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนจากการประชุมและการโต้แย้งพูดคุยในเรื่องความหลากหลายทางความเชื่อและวัฒนธรรม และการโต้แย้งเรื่องการพัฒนาความคิดหัวรุนแรง จัดขึ้นโดยองค์กรของอิสลามหรือองค์กรสำหรับความหลากหลายทางความเชื่อ เช่น *Coesister, Fils de France*, กลุ่มมุสลิม และสหภาพกรม 93 (พื้นที่ของผู้คนที่ด้อยโอกาสทางสังคม) ประชุมกลุ่มชาวมุสลิมฝรั่งเศส และ สมาคมนาวอิสลามฝรั่งเศส (CFCM) และ CFCM นั้นต้องการที่จะเปิดเบอร์ฟรี่ที่ เพิ่มขึ้นอีกเบอร์จากเบอร์ของรัฐบาล ให้นำบุคคลที่มีบุคคลเสี่ยงในครอบครัวได้แจ้งเรื่อง และยังต้องการเริ่มโครงการป้องกันความรุนแรงและการพัฒนาความคิดหัวรุนแรง หลังจากการโจมตี ชาร์ลี แอบโด สหภาพมุสลิมฝรั่งเศส เดินทางรอบฝรั่งเศสเพื่อเปิดเวทีการพูดคุยในเรื่องการพัฒนาความคิดหัวรุนแรง

การปฏิบัติการรูปแบบใหม่ ๆ อาจช่วยนโยบายการกระจายเสียงสำหรับการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งในรูปแบบของอิสลามสุดโต่งได้ โดยให้กิจกรรมของสังคมและหน่วยงานของรัฐนำเสนอชุมชนชาวมุสลิมให้ดีขึ้น ผลที่จะตามมาคือความเหินห่างทางสังคมจะลดลง และแยกการกระทำรุนแรงของคนกลุ่มน้อยออกจากชุมชนโดยรวม สภาสูงของกิจกรรมสื่อทัศน์ (*Conseil Supérieur de l'audiovisuel, CSA*) รับผิดชอบการออกกฎหมายต่อต้านการเลือกปฏิบัติแทนรัฐบาล โดยมีการจัดการเมื่อบุคคลในสื่อโทรทัศน์หรือวิทยุได้กระทำความผิดกฎหมาย และมีการรายงานวัดระดับความหลากหลายโดยดูจากเกณฑ์ทั่วไป

รางวัล *Ya bon* ที่จัดขึ้นโดย association *Les Indivisibles* มีวิธีการที่สุดโต่งกว่าโครงการอื่น กรรมการที่มาจากพื้นหลังที่มีความหลากหลายรวมกันให้คะแนนคำพูดที่เหยียดเชื้อชาติมากที่สุดในรอบปี ไม่ว่าจะเป็น

เป็นต่อคนดำ ชาวอาหรับ หรือชาวมุสลิม ในแง่ของชุมชนหรือบุคคลเจาะจงก็ได้ โดยดูจากคำพูดที่มาจากบุคคลในสื่อหรือบุคคลของสังคม คำว่า “*Y a bon*” นั้นกล่าวถึงโฆษณาช็อกโกแลตในช่วงปี 1920-1960 ที่ใช้ตัวละครคนดำ ซึ่งโดนวิจารณ์อย่างแรงเพราะความเหยียดชนชาติและเรื่องของอาณานิคม จุดประสงค์ของโครงการคือเพื่อต่อสู้กับ “การเหยียดผิวที่ถูกมองว่าเป็นเรื่องธรรมดา” ในสังคม

รางวัล *Mokhtar* พยายามที่จะนำเสนอแง่มุมที่ดีของศาสนาอิสลามและชุมชนชาวมุสลิม และให้รางวัลหนังสือสามเรื่องในทุก ๆ ปี โดยมีการส่งประกวดหนังสือ (น้อยกว่า 5 นาที) มากกว่า 100 เรื่องต่อปี การประกวดดังกล่าวเปิดกว้างสำหรับมืออาชีพและมือสมัครเล่น หนังสือทั้งหมดจะถูกนำเสนอผ่านทางช่องยูทูบของโครงการ โครงการยังได้โฆษณาว่าจะมีการเปิดคอร์สฝึกอบรมในอนาคต โดยจะแจ้งข้อมูลเพิ่มเติมที่เฟสบุ๊กของโครงการ

กิจกรรมการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งมีการดำเนินการนอกเหนือจากพื้นที่สื่อเช่นกัน เช่นโครงการลดการพัฒนาความคิดหัวรุนแรงพิเศษต่าง ๆ รัฐบาลได้มีคำสั่งให้มีโครงการช่วยเหลือผู้มีความเสี่ยงในการลดความคิดหัวรุนแรงลง 2 โครงการด้วยกัน โครงการแรกคือศูนย์ป้องกันภัยนิยามในศาสนาอิสลาม (CPDSI) ซึ่งเน้นการทำงานกับบุคคลเสี่ยง และผู้ปฏิบัติการภาคสนาม และยังมีการอบรมและให้การศึกษา ผู้ก่อตั้งของโครงการ นาย Dounia Bouzar มีผลงานในด้านของการต่อต้านการเลือกปฏิบัติ โดยให้บริการช่วยหางานในรูปแบบของบริษัทตัวแทน

โครงการที่สองที่รัฐบาลได้ออกคำสั่งให้ริเริ่มขึ้นคือ โครงการ *Maison de la Prevention et de la Famille* ภายใต้การควบคุมของ Sonia Imloul องค์กรของเธอนั้นเสาะหาผู้ให้ความรู้ที่เหมาะสมกับการเข้าหาบุคคลเสี่ยงในทางอ้อม หรือบุคคลที่เคยเดินทางไปซีเรียและได้กลับประเทศมาแล้ว เธอสนับสนุนครอบครัวของเยาวชนที่มีความเสี่ยง โดยเน้นเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 16-25 ปี

องค์กรอื่นทำงานร่วมกับผู้ให้ความรู้ นักสังคมสงเคราะห์ และครอบครัว ในเรื่องของการลดความคิดหัวรุนแรงเฉพาะกิจ หรือโครงการในระดับพื้นเมือง เช่น *Entr’Autres* ในเมือง Nice องค์กร *Syrien ne bouge...Agissons* ก่อตั้งโดยมารดาของบุคคลหัวรุนแรงท่านหนึ่งที่เสียชีวิตในซีเรีย องค์กรนี้จัดสรรให้ครอบครัวได้พูดถึงการพัฒนาความคิดสุดโต่งของญาติพี่น้อง และให้การสนับสนุนระหว่างครอบครัว

โครงการอบรมผู้ปฏิบัติการภาคสนามนั้นมีอยู่น้อยมาก อนุศาสนาจารย์ของอิสลามน่าจะได้รับผลประโยชน์จากโครงการทั้งสองโครงการต่อไปนี้: El Ghazali Theology Institute of Paris Grand Mosque และ the European Institute for Human Sciences (IESH Chateau-Chinon) โครงการทั้งสองจัดสรรเครื่องมือสำหรับข้อความเชิงตอบโต้ โดยนำข้อมูลมาจากข้อโต้แย้งทางศาสนาและความรู้จากคัมภีร์กุรอาน ได้มีการจัดโครงการทดลองขึ้นสองแห่งโดยนักวิจัยภายใต้องค์กร *Association Dialogues*

Citoyens โดยได้รับแรงบันดาลใจจากค่ายพักพลเรือนนอกเรือนจำ โครงการได้จัดการประชุมกลุ่มและการสัมภาษณ์ เพื่อให้ นักโทษที่เลือกไว้แล้วได้แสดงโลกทัศน์ และสอบถามถึงการกระทำ โดยเพ่งความสนใจไปในทิศทางของการจัดการโดยไม่ใช้ความรุนแรง และดำเนินการตามความสมัครใจของนักโทษ

8.1.7. ออสเตรเลีย

โครงการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งในออสเตรเลียนั้นดำเนินการทั้งในระดับประเทศและระดับรัฐ ถึงแม้ว่าหลายโครงการจะครอบคลุมหัวข้อที่คล้ายกัน ตามที่ RAN ได้ระบุไว้ ส่วนมากจะเน้นการทำงานกับเยาวชนและชุมชน ตัวอย่างหนึ่งคือโครงการผู้นำและผู้ให้คำปรึกษาเยาวชนชาวมุสลิม ซึ่งดำเนินการในระดับประเทศ ภายใต้โครงการนี้ได้มีการคัดเลือกเยาวชนชาวมุสลิมที่มีความเป็นผู้นำทั่วประเทศเพื่ออบรม ให้แสดงตัวเป็นตัวแทนชุมชนชาวมุสลิม เข้าทำงานกับชุมชนโดยรวม และแก้ไขความเข้าใจผิดในศาสนาอิสลาม (Attorney-General's Department 2015b) การให้คำปรึกษานี้เน้นไปที่โครงการ Aussie Youth Connect ซึ่งเป็นโครงการที่บริหารโดย Anglicare Sydney ด้วยจุดประสงค์ในการอบรมและพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ให้คำปรึกษากับเพื่อนที่มีความเสี่ยงหรือด้อยโอกาสกว่า (Attorney-General's Department 2015c)

โครงการของออสเตรเลียหลายโครงการเน้นการเพิ่มความรู้ความสามารถให้กับเยาวชนของชุมชนชาวมุสลิม โดยเฉพาะในเรื่องของความเป็นผู้นำและการสื่อสารในสื่อ ตัวอย่างคือโครงการพัฒนาความเป็นผู้นำเยาวชนชาวมุสลิม บริหารโดยมหาวิทยาลัย La Trobe โครงการนี้ได้จัดสรรการอบรม ให้ทรัพยากร และเครือข่ายกับเยาวชนชาวมุสลิมในออสเตรเลีย เพื่อให้พลังแก่พวกเขาในการรับบทบาทผู้นำในสังคมและชุมชนของเขา (Attorney-General's Department 2015d) ในทางกลับกัน โครงการ *Media Makers* เน้นในเรื่องความสามารถในการใช้สื่อของชุมชนชาวมุสลิมในออสเตรเลีย โดยการสร้างการเชื่อมต่อนักข่าว และทำให้เยาวชนสามารถนำเสนอข่าวที่สะท้อนให้เห็นถึงออสเตรเลียที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม โครงการต้องการที่จะให้การอบรม ให้รู้สึกถึงความเป็นพลเมือง สนับสนุนวัฒนธรรมในการพูดคุยและโต้แย้ง และจัดสรรเครื่องมือและสถานที่สำหรับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับชุมชนชาวออสเตรเลียโดยรวม ซึ่งรวมชุมชนของตัวเองเยาวชนเองด้วย (Attorney-General's Department 2015d)

เมื่อคำนึงถึงบทบาทของกีฬาในวัฒนธรรมของประเทศออสเตรเลีย โครงการมากมายจึงดำเนินการโดยผ่านกีฬาหรือชมรมกีฬา ตัวอย่างหนึ่งคือโครงการ *More than a Game* บริหารโดย Footscray Football Club และ Spirit West Services โดยโครงการเน้นเยาวชนอายุระหว่าง 15 ถึง 25 ปี เพื่อสนับสนุนบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อความคิดสุดโต่ง โครงการได้จัดสรรการให้คำแนะนำและการอบรม และจัดสถานที่เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมในชุมชน รวมถึงการแสดงความคิดเห็นโดยไม่ใช้ความรุนแรง จุดประสงค์ของโครงการคือการช่วยเพิ่มศักยภาพในการวินิจฉัยและตัดสินใจ และเพิ่มความสามารถในการเข้าใจและตั้งคำถาม

การไม่ยอมรับความคิดที่แตกต่างหรือข้อความสุดโต่ง (Attorney-General's Department 2015d) ในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน โครงการ *Football United* ควบคุมโดยมหาวิทยาลัย New South Wales (UNSW) จัดการฝึกซ้อมฟุตบอลทุกสัปดาห์เพื่อเป็นโอกาสให้เยาวชนที่มีส่วนร่วมได้เสริมสร้างมิตรภาพ และได้เรียนรู้จากผู้รักษาในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

ค่านิยมของความเท่าเทียมและความยุติธรรมที่เยาวชนได้เรียนรู้ในสนามกีฬาสามารถนำไปใช้ต่อในชีวิตประจำวันได้ โครงการมีจุดประสงค์ในการอบรมในเรื่องสื่อสังคมออนไลน์และการสร้างเครือข่ายทางสังคมให้กับผู้เข้าร่วมด้วย (Attorney-General's Department 2015c)

อีกหัวข้อหนึ่งที่โครงการในออสเตรเลียให้ความสำคัญคือการสร้างความยืดหยุ่นทางสังคม เช่น โครงการเฉพาะสำหรับพื้นที่ Canterbury-Bankstown โครงการนี้ต้องการต่อต้านข้อความสุดโต่ง จัดสรรพื้นที่ให้เยาวชนแสดงความคิดเห็นโดยไม่ใช้ความรุนแรง ในขณะที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมอย่างเป็นประชาธิปไตย (Attorney-General's Department 2015c) โครงการความยืดหยุ่นทางสังคมในชุมชนชาวโซมาเลียใช้วิธีการเดียวกัน โดยใช้การประชุม โครงการให้คำปรึกษา และการสัมมนา เพื่อให้มีการเชื่อมต่อและมีส่วนร่วมกับสังคมโดยรวม (Attorney-General's Department 2015c)

โครงการเพิ่มความตระหนักในผู้ปฏิบัติการภาคสนามไม่ถือว่าเป็นส่วนมากของโครงการทั้งหมดในออสเตรเลีย แต่ก็ไม่ได้ถึงกับไม่มีเลย ตัวอย่างหนึ่งคือโครงการสอนประชาธิปไตย ดำเนินการในกรุงแคนเบอร์รา และบริหารโดยสหภาพพันธมิตรชุมชนชนชาติต่าง ๆ ในออสเตรเลีย โครงการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติระยะเวลาสองวัน ซึ่งครูจะได้ศึกษาและเข้าใจในความคิดและความหมายของการกระทำทางการเมืองที่มีความรุนแรงหรือสุดโต่ง การประชุมดังกล่าวมีจุดประสงค์ในการให้ครูมีความรู้ความสามารถที่จำเป็นต่อการมีอิทธิพลที่ดีต่อเยาวชนที่ตระหนักในเรื่องของการเมือง และสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในสังคมอย่างมีประโยชน์ (Attorney-General's Department 2015a)

8.1.8. โครงการที่เกี่ยวข้องกับการกระจายเสียงและตัวอย่างอื่น ๆ

ดังที่ได้บรรยายให้เห็นในส่วนข้างต้น จะเห็นได้ว่าโครงการที่ใช้รูปแบบการกระจายเสียง นอกจากโครงการของ Al-Nisa ในประเทศเนเธอร์แลนด์แล้วนั้น มีจำนวนค่อนข้างจำกัด อย่างไรก็ตามโครงการอื่นยังมีประโยชน์และความเกี่ยวข้องกับการกระจายเสียงอยู่บ้าง ยกตัวอย่างเช่นโครงการเพื่อการศึกษาที่จัดทำโดย *Anne Frank House* มีส่วนประกอบที่สามารถนำมาปรับใช้กับการเผยแพร่ความคิดสายกลางในสื่อโทรทัศน์หรือวิทยุได้ ในทางคล้าย ๆ กัน เรื่องราวที่มาจากโครงการอย่าง *Victim's Voices* ก็สามารถนำมารวมอยู่ในการรณรงค์ในระดับมหาชนได้ โครงการเชิงโต้ตอบและสื่อสารระหว่างกัน เช่น โครงการ *Critical Mass* ก็สามารถพัฒนาขึ้นใหม่ในรูปแบบของกิจกรรมตอบโต้ออนไลน์ได้ หรือโครงการ

Media Makers ที่กำลังดำเนินการในประเทศออสเตรเลียสามารถจัดทำจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวในหัวข้อหรือชุมชนที่มีความอ่อนไหว

ขณะที่โครงการที่ได้สรุปไปทั้งหมดนั้นถือเป็นมุมมองการตอบโต้กับความรุนแรงสุดโต่งที่ดีก็ตาม แต่ส่วนมากไม่มีวิธีการวัดผลและความสำเร็จ หนึ่งในข้อยกเว้นคือโครงการ Football United Program โดย UNSW ซึ่งใช้วิธีการเสมือนการทดลองโดยการเปรียบเทียบนักเรียนจากโรงเรียนที่ได้เข้าร่วมโครงการและนักเรียนจากโรงเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ หัวข้อหลักที่นำมาเปรียบเทียบคือความอยู่ดีมีสุขทางอารมณ์ ทิศทางความคิดต่อกลุ่มคนอื่น พฤติกรรมต่อเพื่อน พฤติกรรมสนับสนุนสังคม และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ผลการสำรวจจากโครงการแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้เข้าร่วมโครงการมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนฝูงน้อยกว่า พฤติกรรมสนับสนุนสังคมสูงกว่า และมีความคิดต่อกลุ่มคนอื่นที่เป็นบวกกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ (Bunde-Birouste et al. 2012)

ภายนอกพื้นที่ของการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งมีตัวอย่างของการใช้การกระจายเสียงที่กว้างขวางกว่า และยังมีวิธีการวัดผลที่ชัดเจนด้วย ตัวอย่างหนึ่งคือการวัดผลจากการรณรงค์ระดับชาติให้สวมเข็มขัดขณะขับรถในประเทศเนเธอร์แลนด์ การรณรงค์ครั้งนี้เจาะกลุ่มผู้ชมทั้งคนขับรถและผู้โดยสารผ่านทางโทรทัศน์ วิทยุ และป้ายโฆษณา ไปจนถึงเว็บไซต์และบทความในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น โครงการรณรงค์มีระยะเวลา 13 อาทิตย์ วิธีการวัดผลของโครงการคือให้มาตรวจวัดหนึ่งอาทิตย์ก่อนและหลังโครงการ โดยมีการสังเกตการณ์คาดเข็มขัด และยังมี การสอบถามเพื่อค้นหามุมมองในเรื่องของความเสียใจ เชื่อในเรื่องของการใช้เข็มขัด และบรรทัดฐานการคาดเข็มขัด แบบสอบถามได้รวบรวมข้อมูลจาก 76 พื้นที่ ซึ่งครอบคลุมทั้ง 72 อาณาเขตในประเทศ ผลการสำรวจพบว่ามีความสำเร็จในการเพิ่มการคาดเข็มขัดในภาพรวม (Forward & Kazemi 2009, pp. 104-136)

งานวิจัยในประเทศเบลเยียมศึกษาเรื่องเดียวกันนี้แต่ใช้แผนการวิจัยที่แตกต่างกัน แทนที่จะวัดความแตกต่างก่อนและหลังการรณรงค์ การวิจัยนี้สุ่มเลือกผู้คนเพื่อสามกลุ่มและให้ข้อมูลคำเตือนให้คาดเข็มขัดที่ชัดเจน ที่เป็นนัย หรือที่ไม่ได้รับเลย ผลสำรวจแสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่ได้รับข้อความคำเตือนที่ชัดเจนนั้นประพฤติแตกต่างจากกลุ่มอื่นมาก ซึ่งเป็นการบ่งชี้ว่าเนื้อหาของข้อความนั้นมีความสำคัญมาก (Forward & Kazemi 2009, pp. 73-104) ในออสเตรเลียมีตัวอย่างที่ใกล้เคียงจากโครงการภายในสื่อที่ต้องการป้องกันปัญหาทางความประพฤติของเยาวชน ในการทดลองสุ่มแสดงให้เห็นว่าบิดามารดาที่ได้รับชมวิดีโอ 12 ตอน ในเรื่องของพฤติกรรมแตกแยกของเยาวชนและการปรับเปลี่ยนในครอบครัว มีความสามารถในการรับมือกับปัญหามากขึ้นและประสบกับปัญหาทางพฤติกรรมของเยาวชนน้อยลง (Sanders et al. 2000)

8.2 สื่อโซเชียลกับการต่อต้านแนวคิดสุดโต่ง

บทวิเคราะห์ในหัวข้อ *The State of Global Jihad Online* โดย Aaron Zelin ได้จัดแบ่งพัฒนาการการใช้สื่อของกลุ่มปลุกระดมญิฮาดไว้อย่างกระชับและชัดเจนเป็น 4 ช่วงหลักดังต่อไปนี้

- ช่วงแรกซึ่งเริ่มจากปี ค.ศ. 1984 จัดเป็นยุคออฟไลน์เต็มขั้น การเผยแพร่ข้อมูลต้องอาศัยสื่อที่จับต้องได้ ได้แก่ แผ่นพับ นิตยสาร และเทปวิดีโอ(วีดิทัศน์)เพื่อเผยแพร่การปาถกถาและการสู้รบต่างๆ เช่น การเผยแพร่การเดินทางเยี่ยมมัสยิดแห่งต่างๆ ในทวีปยุโรปและอเมริกาของหนึ่งในผู้นำกลุ่มอัลกออิดะห์ อับดุลลาห์ อัซซัม เทปวิดีโอจากประเทศอัฟกานิสถาน บอสเนีย และเชเชเนีย และนิตยสาร al-Jihad
- ช่วงที่สองเริ่มจากช่วงกลางคริสต์ทศวรรษที่ 1990 เริ่มมีการใช้งานเว็บไซต์ในลักษณะ top-down อันเป็นการสื่อสารทางเดียวจากผู้นำเสนอเนื้อหาไปสู่แนวร่วมขบวนการญิฮาดซึ่งเป็นปัจเจกบุคคลทั่วไป เว็บไซต์ซึ่งมักมีความสัมพันธ์โดยตรงกับองค์กรปลุกระดมญิฮาดเหล่านี้ ผู้ดูแลเว็บไซต์ (webmaster) คือผู้มีอำนาจควบคุมเนื้อหาอย่างเบ็ดเสร็จ เชื่อกันว่าสำนักสื่อชื่อว่า Islamic Media Center ซึ่งเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1991 คือผู้ผลิตเว็บไซต์ปลุกระดมญิฮาดเว็บไซต์แรก ต่อมาในปี 1992 เกิดหน่วยผลิตสื่อของกลุ่มอัลกออิดะห์ชื่อ As-Sahab Media Production Establishment ซึ่งเผยแพร่ผลงานชิ้นแรกในทันที นั่นคือวิดีโอเกี่ยวกับการโจมตีเรือรบ USS Cole ของสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตามกลุ่มอัลกออิดะห์ยังไม่เผยแพร่ตัวในโลกออนไลน์จนกระทั่งปี 2000
- ช่วงที่สามเริ่มจากกลางคริสต์ทศวรรษที่ 2000 (ช่วงกลางระหว่าง ค.ศ. 2000 – 2009) เริ่มเกิดกระดานสนทนา (interactive forum) ซึ่งทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้อ่านซึ่งเป็นแนวร่วมญิฮาดทั่วไป เพิ่มจากการบริโภคข้อมูลเพียงอย่างเดียว ผู้อ่านสามารถแสดงความคิดเห็น อีกทั้งยังสามารถตั้งประเด็นการสนทนาของตนเอง การเกิดกระดานสนทนาได้เปิดช่องทางให้ปัจเจกบุคคลที่ไม่ขึ้นต่อองค์กรใดได้สื่อสารอุดมการณ์ของตนโดยตรง
- ช่วงที่สี่ซึ่งเริ่มที่ปลายคริสต์ทศวรรษที่ 2000 (ช่วงปลาย ค.ศ. 2000 – 2009) แบ่งจากการเกิดของสื่อโซเชียล (social media) อันครอบคลุมถึง Blog Facebook YouTube และ Twitter ความแตกต่างอันเด่นชัดที่สุดของช่วงนี้จากช่วงอื่นๆ คือ การกระจายข้อมูลข่าวสารสู่มวลชนในวงกว้างทำได้ง่ายดายนกว่าเดิมมาก (Zelin 2013)

การอุบัติขึ้นของกลุ่มรัฐอิสลามหรือไอเอส (ISIS) นำมาซึ่งปรากฏการณ์การใช้สื่อของกลุ่มปลุกระดมญิฮาดที่แบบฉบับอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน โดยมีสื่อโซเชียลเป็นเครื่องมือสำคัญ ความสามารถในการ

ปรับตัวต่อเทคโนโลยีได้สูงของกลุ่มไอเอสทำให้กลุ่มสุดโต่งกลุ่มนี้ได้รับการขนานนามว่าเป็นคลื่นสงครามศาสนาออนไลน์ยุคที่สาม หรือ “jihad 3.0” ช่องทางอย่าง Twitter มีบัญชีผู้ใช้จำนวนมากทำหน้าที่ช่วยกระจายสารจากกลุ่มไอเอส โดยคำแถลงการณ์ที่สำคัญของกลุ่มจะมีการเผยแพร่ถึงเจ็ดภาษา ในประเด็นของขงวิดีโอ รูปแบบและกระบวนการผลิตนั้นกลุ่มไอเอสได้ลอกเลียนจากแหล่งผลิตภาพมายาอย่างฮอลลีวูดและเมดิสันอเวนิว โดยหยิบยืมรูปแบบกลืนอายของวิดีโอเกมการต่อสู้ไปจนถึงละครโทรทัศน์ทางเคเบิลทีวี เนื้อหาเร้าอารมณ์ความรู้สึกจะถูกปรุงแต่งและเผยแพร่อย่างกว้างขวางผ่านสื่อโซเชียลหลายประเภทพร้อมๆ กัน ไอเอสยังใช้บริการออนไลน์อย่าง JustPaste นำเสนอบทสรุปของการสู้รบแต่ละครั้ง SoundCloud ใช้รายงานข้อมูลด้วยไฟล์เสียง Instagram ใช้เผยแพร่ภาพ และWhatsApp ใช้กระจายภาพและวิดีโอ กล่าวโดยสรุปได้ว่า กลุ่มไอเอสได้วางกลยุทธ์การสื่อสารที่ครอบคลุมสื่อออนไลน์ทุกรูปแบบเพื่อที่จะเข้าถึงผู้รับสารเป้าหมายได้อย่างแม่นยำ

ในโลกวิชาการ การศึกษาเกี่ยวกับสื่อโซเชียลมักมุ่งเน้นที่เครื่องมืออย่าง Twitter เป็นหลัก บทความที่กล่าวถึงเครื่องมืออื่นๆ เช่น YouTube Facebook และ Blog นั้นนับว่ายังมีจำกัดมาก ส่วนถัดไปของรายงานฉบับนี้จะเป็นการสรุปภาพรวมของการศึกษาเชิงวิชาการที่มีอยู่ในปัจจุบันเกี่ยวกับเครื่องมือที่ยังมีการกล่าวถึงอย่างจำกัดเหล่านั้น ตามด้วยการอภิปรายตัวอย่างการใช้สื่อเหล่านั้นโดยกลุ่มขบวนการแนวร่วมแบ่งแยกดินแดนปัตตานี และกลุ่มไอเอสในสถานการณ์จริง

8.2.1. Blog

การใช้ Blog ของกลุ่มหัวรุนแรงสุดโต่งนั้นยังไม่เคยถูกพูดถึงเป็นการเฉพาะในบทความหรือรายงานวิชาการมาก่อน โดยมากจะเป็นการอภิปรายในบริบทที่กว้างกว่าเกี่ยวกับการใช้เว็บไซต์ของกลุ่มสุดโต่ง นอกจากนี้ เนื้อหาทางวิชาการเกี่ยวกับ Blog เท่าที่มีอยู่ยังมิได้เป็นการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยที่เป็นระบบเหมือนกับการศึกษาสื่อโซเชียลประเภทอื่นอย่าง Twitter หรือ YouTube ที่สร้างความสับสนไปกว่านั้นคือคำว่า “เว็บไซต์” มักมีการใช้อย่างสับสนกับคำว่า “บล็อก” ซึ่งก็เป็นปัญหาที่ไม่น่าแปลกใจเนื่องจากผู้ให้บริการพื้นที่บล็อก อาทิเช่น Blogspot ซึ่งเปิดโอกาสให้คนทั่วไปที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตสมัครใช้บริการพื้นที่บล็อกในเว็บไซต์ของตนได้ ได้วางกลไกการทำงานของบล็อกเหล่านั้นที่แทบจะไม่ต่างจากเว็บไซต์ อย่างไรก็ตาม ที่มีอาจปฏิเสธคือบล็อกต่างๆ เป็นแหล่งข้อมูลชั้นเลิศของกลุ่มและองค์กรหัวรุนแรงสุดโต่ง เพราะบล็อกนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางเลือกที่ไม่ปรากฏในสื่อมวลชนกระแสหลัก

Hui ได้วิเคราะห์การสื่อสารผ่านเว็บไซต์ของชาวอินโดนีเซียหัวรุนแรง และพบว่ามีการใช้เรื่องเล่าสองแบบที่พบบ่อย แบบแรก คือ กลุ่มเนื้อหาแสดงความห่วงใยต่อความทุกข์ร้อนของชาวมุสลิมในต่างแดน เช่น ปากีสถาน เซเชเนีย และปาเลสไตน์ Hui ยังเน้นประเด็นความห่วงใยที่เพิ่มขึ้นต่อประเทศที่ชาวมุสลิมที่ไม่

เคยเป็นกระแสโลกอย่างชัดเจนในฐานะกลุ่มชนที่ถูกข่มเหง อย่างเช่น ประเทศไทย เรื่องเล่าแบบที่สอง ได้แก่ การยกย่องเชิดชูผู้ที่อุทิศชีวิตหรือพลีชีพเพื่อศาสนาทั้งในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค เช่นในช่วงที่มีการประหารชีวิตกลุ่มผู้ก่อเหตุระเบิดในบาหลีเมื่อปี ค.ศ. 2002 จากการวิเคราะห์เว็บไซต์ต่างๆ Hui ยังระบุว่ากลุ่มชาวจีนอินโดนีเซียหัวรุนแรงมักใช้รูปภาพหรือวิดีโอเพื่อโน้มน้าวให้เห็นถึงความทุกข์ร้อนของพี่น้องชาวมุสลิมทั่วโลก สารที่ใช้ผ่านสื่อเหล่านั้นมักจะเป็นข้อความสั้นๆ พร้อมกับนำเสนอทางออกที่ง่ายของปัญหาซึ่งเป็นปัญหาระดับโลก เว็บไซต์เหล่านี้ยังนำเสนอทฤษฎีสมคบคิด โดยเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบโลกไม่เพียงแต่ในประเทศอินโดนีเซีย และแสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์เหล่านี้เชื่อมโยงเป็นขบวนการใหญ่อันเป็นภัยต่อมุสลิมในอินโดนีเซีย Hui ยังพบว่าองค์กรต่างๆ มักจะใช้บล็อกและเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์เรื่องต่างๆ เช่น กำหนดการกิจกรรม เว็บไซต์ยังมีหน้าที่อื่นอีกมากมาย เช่น บอกต่อหรือกระจายข้อมูลความรู้ทั่วไปที่มีอยู่แล้ว ที่น่าวิตกคือเว็บไซต์เหล่านี้มักจะมีการให้ข้อมูลวิธีการผลิตระเบิด การฝึกยุทธวิธีแบบทหาร และการแฮ็กระบบคอมพิวเตอร์ (Hui 2010)

ตัวอย่าง

ปัตตานี และ ตูรกี

ในทำนองเดียวกับบทวิเคราะห์ของ Hui ที่มวิจัยที่มหาวิทยาลัยดีคินพบว่า **Blog** ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับญihadและศาสนาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดปัตตานี เนื้อหาใน **Blog** เหล่านี้ยังใช้วิธีการกระตุ้นหรือปลุกเร้าอารมณ์ในลักษณะเดียวกัน หลายบล็อกในประเทศตุรกีพยายามกระตุ้นการตระหนักรู้เกี่ยวกับมุสลิมในปัตตานี บล็อกเหล่านี้นำเสนอว่าประชากรมุสลิมในปัตตานีเป็นกลุ่มชนที่ถูกกดขี่มาตั้งแต่ในประวัติศาสตร์โดยกองกำลังต่างชาติซึ่งระบุให้ชัดเจนก็คือกองกำลังชาวพุทธ และต้องการความช่วยเหลือไม่เพียงจากชาวตุรกี แต่ยังรวมถึงจากชุมชนมุสลิมทั่วโลก (อุมมะฮ์) การแข็งขันของชาวมุสลิมปัตตานีถูกมองเป็นการแสดงออกทางศาสนาและเป็นความชอบธรรมจากสภาพทุกข์ยากที่ต้องเผชิญอยู่ สภาพชีวิตของชาวปัตตานีถูกถ่ายทอดในฐานะตัวอย่างที่ชี้ว่า “มุสลิมกำลังถูกรุกราน” ทั่วทุกมุมโลก นอกจากนี้ยังมีการเน้นย้ำความเป็นพี่น้องในทางประวัติศาสตร์ระหว่างชาวตุรกี/ออตโตมานกับประชากรปัตตานี ซึ่งชัดเจนว่าเป็นการพยายามกลบเกลื่อนความไม่เกี่ยวข้องทางภูมิศาสตร์และชาติพันธุ์อันอาจเป็นอุปสรรคขัดขวางความเห็นอกเห็นใจและการให้การสนับสนุนปัตตานีนี้รูปแบบเนื้อหาที่ปรากฏอย่างต่อเนื่องในบล็อกต่างๆ ซึ่งอาจพิจารณาได้อีกทางว่าเป็นวิธีการกระตุ้นความรู้สึกชาตินิยมของชาวตุรกีที่เคยยิ่งใหญ่ในอาณาจักรออตโตมันซึ่งเคยมีฐานะเป็นผู้นำของชุมชนมุสลิมโลก โดยหมายกระตุ้นให้ชาวตุรกีรู้สึกกับผิดชอบต่อปัตตานี

8.2.2. YouTube

การใช้วิดีโอเป็นเครื่องมือชวนเชื่อของกลุ่มสุดโต่งมีประวัติอันยาวนาน เริ่มจากการใช้สื่อที่จับต้องได้อย่าง เทปวิดีโอ อย่างไรก็ตาม การเกิดเครื่องมือเผยแพร่วิดีโออย่าง YouTube ได้ทำให้กระบวนการเผยแพร่ วิดีโอทางระบบออนไลน์นั้นง่ายขึ้นมาก และมีอุปสรรคในการเข้าถึงน้อยลงด้วย การศึกษาเกี่ยวกับ YouTube ที่มีอยู่ในปัจจุบันมักมุ่งศึกษาในกลุ่มคนหรือภูมิภาคเดียว มิเช่นนั้นก็เป็นการศึกษาเปรียบเทียบการ ใช้งานของคนสองกลุ่ม บทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับ YouTube ยังสามารถแบ่งตามวิธีวิเคราะห์ ออกเป็นสามประเภทด้วยกัน ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาของวิดีโอ การวิเคราะห์ข้อความของผู้ร่วมแสดง ความคิดเห็น และการวิเคราะห์เครือข่ายผู้ใช้งาน

นักวิจัยซึ่งถือเป็นรุ่นบุกเบิกที่เขียนในประเด็นความเป็นไปได้ในการใช้ YouTube เพื่อกระตุ้นแนวคิด รุนแรงสุดโต่งได้แก่ Conway และ McInerney ที่พบว่า YouTube ทำให้ชนชาติที่ไม่ได้พูดภาษาอาหรับ สามารถเข้าถึงวิดีโอของกลุ่มปลุกระดมญิฮาดได้ง่ายขึ้น Conway และ McInerney ได้นำเสนอความ เป็นไปได้ว่าสื่อออนไลน์สร้างความรุนแรงสุดโต่งในหมู่ผู้ที่ไม่เคยมีความเกี่ยวข้องกับขบวนการปลุกระดม การญิฮาดมาก่อน อย่างไรก็ตามด้วยลักษณะการวิจัยที่ยังเป็นเชิงบุกเบิก Conway และ McInerney จึง ไม่อาจยืนยันสมมติฐานดังกล่าวอย่างแน่ชัด (Conway & McInerney 2008) ถัดมาในเวลาใกล้เคียงกัน งานวิจัยของ Bermingham และคณะ ซึ่งเน้นศึกษาความเหมือนและความแตกต่างระหว่างผู้ใช้งานเพศ ชายและเพศหญิงในชุมชน Youtube เดียวกันพบว่า ผู้ใช้งานเพศหญิงมีความรู้สึกเชิงบวกต่อองค์กร สุดโต่งรุนแรงอย่างอัลกออิดะห์มากกว่า และพบว่าเพศหญิงไม่สามารถแยกแยะระหว่างรัฐอิสราเอลกับ ชาวยิว ในทางตรงกันข้ามผู้ใช้งานเพศชายมีความรู้สึกเชิงบวกต่อกลุ่มสุดโต่งรุนแรงในระดับต่ำ และ สามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างรัฐอิสราเอลกับชาวยิว Bermingham และคณะยังระบุความ เป็นไปได้ที่เพศหญิงจะมีบทบาทผู้นำสูงกว่าเพศชายในชุมชนออนไลน์ดังกล่าว เนื่องจากมีการแสดง ความเป็นเครือข่ายที่หนาแน่นกว่าเพศชาย (Bermingham et al. 2009)

มีกลุ่มงานวิจัยใหม่ที่มุ่งศึกษาการใช้งาน YouTube ของกลุ่มคนในท้องถิ่นที่มีความขัดแย้งในหลากหลาย ตำแหน่งภูมิศาสตร์ อาทิเช่น Andre ซึ่งได้วิเคราะห์การใช้งาน YouTube ของชาวปัตตานี ภาคใต้ของ ประเทศไทย โดยมุ่งพิจารณาวิธีการที่คนรุ่นใหม่ซึ่งเกี่ยวข้องกับพื้นที่ความขัดแย้งชายแดนใต้ใช้ เครื่องมือแชร์วิดีโอออนไลน์กระจายสารของตนไปยังพื้นที่สาธารณะใหม่ๆ ที่จะเข้าถึงมุสลิมนานาชาติ Andre อภิปรายว่าพฤติกรรมนี้ไม่เพียงมีผลต่อจำนวนและประเภทของผู้ชม แต่ยังมีผลต่อความคิดที่ เลือกลำพอกผ่านวิดีโอเหล่านั้น วิดีโอที่อัปโหลดโดยคนรุ่นใหม่เหล่านี้ยังมักนำเสนอความคิดและหัวข้อ เรื่องที่มีการใช้ในประเทศอัฟกานิสถานและอิรัก พบว่าการตั้งใจเชื่อมโยงเหตุการณ์ในเป็นวาระข้ามชาติ

ของกลุ่มคนรุ่นใหม่ยังมีสูงกว่ากลุ่มอื่น เห็นได้จากการที่กลุ่มนี้มักเปรียบเทียบการต่อสู้ดิ้นรนของตนกับชาวปาเลสไตน์ (Andre 2012) ด้าน Vergani และ Zuev ได้ใช้วิธีการศึกษาที่คล้ายกันแต่มุ่งเปรียบเทียบแนวคิดการเมืองที่สื่อผ่านภาพของกลุ่มก่อความไม่สงบในเอเชีย 2 กลุ่ม คือในเซเชลีย และในมณฑลซินเจียง เมื่อศึกษาวิดีโอที่ผลิตจากสองแหล่งนี้แล้วพบว่ามีความเหมือนที่คล้ายกัน 4 เรื่องได้แก่ การตกเป็น ผู้ถูกกระทำ การสงคราม ความเป็นพี่น้อง และภาระหน้าที่เพื่อเบี่ยงเบน อย่างไรก็ตาม Vergani และ Zuev พบความแตกต่างในแง่ของการตีความวิดีโอของผู้ชม กล่าวคือวิดีโอจากเซเชลียมีทั้งยอดเข้าชม และการร่วมแสดงความคิดเห็นสูงกว่า ซึ่งสะท้อนว่าวิดีโอเหล่านี้ถูกมองว่าเป็น “ตัวอย่างการแข็งขันต่อผู้กดขี่ของรัสเซียที่น่ายกย่อง” ในทางตรงกันข้ามวิดีโอเกี่ยวกับชาวอุยกูร์ในจีนมียอดเข้าชมและการมีส่วนร่วมของผู้ชมที่น้อยกว่า ทั้งยังถูกใช้โดยกลุ่มต่อต้านอุยกูร์เพื่อสื่อว่าชนกลุ่มนี้เป็นพวกหัวรุนแรง สำหรับวิดีโอเกี่ยวกับชาวอุยกูร์เรื่องเล่าในทางศาสนาไม่เด่นเท่าเรื่องเล่าด้านชาตินิยมซึ่งนับเป็นอีกประเด็นที่น่าสนใจ (Vergani & Zuev 2014)

นักวิชาการอย่าง Weisburd เลือกเปรียบเทียบหัวข้อเรื่องเล่าเช่นกัน โดยได้มุ่งศึกษาวิดีโอของกลุ่มสนับสนุนสงครามญิฮาดระดับโลกกับกลุ่มที่เรียกตัวเองว่าโชโลส (cholos) ซึ่งเป็นคำใช้เรียกแก๊งอาชญากรข้ามชาติที่เชื้อสายลาตินหลากหลายกลุ่มด้วยกัน เมื่อได้เปรียบเทียบวิดีโอของทั้งสองกลุ่ม Weisburd พบทั้งความเหมือนและความต่างหลายประการด้วยกัน ในขณะที่ของกลุ่มญิฮาดเน้นนำเสนอตัวบุคคลมากกว่าฝั่งลาตินทั้งระดับสมาชิกกลุ่มและผู้นำกลุ่มที่โดดเด่นและมีอิทธิพลสูง พบด้วยว่าแม้ทั้งสองกลุ่มจะเน้นเกี่ยวกับรางวัลตอบแทนแก่สมาชิกกลุ่ม แต่กลุ่ม cholos จะเน้นรางวัลที่จับต้องได้ในโลกนี้ ในขณะที่วิดีโอของกลุ่มญิฮาดมุ่งเน้นรางวัลในชีวิตหลังความตาย ประการสุดท้ายพบเนื้อหาการใช้ความรุนแรงในวิดีโอจากทั้งสองกลุ่ม โดยกลุ่มญิฮาดแจกแจงรายละเอียดให้เกิดภาพมากกว่า (Weisburd 2009)

ตัวอย่าง

พบว่าเนื้อหาวิดีโอใน YouTube เกี่ยวกับความขัดแย้งชายแดนใต้ของประเทศไทยในปัจจุบันสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Liow ที่ชี้ว่าความขัดแย้งชายแดนใต้จะใช้เรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการต่อต้านการปกครองของรัฐบาลไทยเป็นรากฐาน แต่มีการมีนาคัพททางศาสนาอิสลามต่างๆ มาทำให้เป็นประเด็นร่วมสมัย (Liow, 2006) ตัวอย่างได้แก่ วิดีโอชิ้นหนึ่งที่อัปโหลดในวันที่ 3 สิงหาคม 2014 ในภาษาอินโดนีเซียโดยมีภาษาอังกฤษบรรยายกำกับ วิดีโอชิ้นนี้เปรียบเทียบการกดขี่มุสลิมในประเทศไทยและฟิลิปปินส์ว่าเหมือนกับการกดขี่มุสลิมในฉนวนกาซาและประเทศซีเรีย ในวิดีโอยังมีการกล่าวดำเนินอินโดนีเซียและมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศมุสลิมที่ใหญ่ที่สุดของภูมิภาคว่าล้มเหลวในการ “ทวงแผ่นดินมุสลิมคนจากคนนอกศาสนา” และในทำนองเดียวกับวิธีการใช้เรื่องเล่าของกลุ่มไอเอสวิดีโอดังกล่าวเน้น

ย่ำว่าการแก้ปัญหาของมุสลิมชนกลุ่มน้อยคือการแก้ปัญหาในระดับโลก เป็นการแก้ปัญหาที่จะต้องมีการฟื้นฟูรัฐคอลลีฟะฮ์ตามแนวทางอิสลาม (The Revival Production, 2014)

อย่างไรก็ตาม คงเป็นความผิดพลาดอย่างมากหากเข้าใจว่าสื่อโซเชียลต่างประเภทไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เพราะ Facebook สามารถเผยแพร่ข้อความจาก Twitter และทั้ง Facebook และ Twitter สามารถใช้แชร์วิดีโอใน YouTube ได้เช่นกัน บัญชีผู้ใช้ของสื่อโซเชียลต่างประเภทสามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างง่ายดายกันเพื่อเข้าถึงกลุ่มผู้ชมที่กว้างขึ้น (Thompson, 2011) เช่นเพจ Facebook ชื่อว่า 'Salafi in Thailand' เชื่อมโยงกับบัญชี YouTube ชื่อว่า 'Al-Mustafa Media' เป็นต้น

ปัตตานี และ ตุรกี

มีงานวิจัยระบุว่าเรื่องราวเกี่ยวกับปัตตานีมีการเผยแพร่อย่างกระตือรือร้นในสื่อโทรทัศน์ช่องหลักของตุรกี ซึ่งรายการเหล่านั้นจะมีการบันทึกและเผยแพร่ใน YouTube ในภายหลังด้วย ปรากฏการณ์นี้ชี้ชัดถึงความห่วงใยไม่น้อยของชาวตุรกีที่มีต่อชาวมุสลิมปัตตานี และความสนใจของชาวตุรกีในความคับหน้าของการสถานการณ์ชายแดนใต้ของไทย ความรู้สึกร่วมดังกล่าวอาจเป็นเครื่องชี้วัดความศรัทธาทางศาสนาในระดับสูงในสังคมตุรกี ผวนกับอัตลักษณ์แบบออตโตมานยุคสาธารณรัฐและปัจจัยทางประวัติศาสตร์

วิดีโอเหล่านี้มุ่งประเด็นศาสนาอย่างชัดเจนเพื่อรื้ออารมณ์ของผู้ชมตุรกีที่เคร่งครัดในศาสนา โดยทั่วไปเนื้อหาของวิดีโอเป็นการกระตุ้นให้ชาวตุรกีเห็นว่าการช่วยเหลือให้มุสลิมในปัตตานีได้ดำรงอัตลักษณ์ความเป็นอิสลามเป็นสิ่งที่จะต้องทำ กรณีของปัตตานียังถูกใช้เป็นส่วนสะท้อนว่าชาวมุสลิมกำลังถูกยึดพื้นที่ในทั่วทุกมุมโลก นี่เป็นอีกหัวข้อเรื่องเล่าที่สื่อโซเชียลทุกประเภทจะเผยแพร่แบบคู่ขนานไปกับสถานการณ์การต่อสู้ภายในประเทศของชาวมุสลิมในซีเรียและพม่า และถึงขั้นที่มีการเรียกประชากรปัตตานีว่า “ชาวปาเลสไตน์แห่งตะวันออกไกล”

ในประเด็นการย้ำอัตลักษณ์ของมุสลิม มีวิดีโอหลายชิ้นได้นำเอาข้อความจากคัมภีร์อัลกุรอานและคำบรรยายเกี่ยวกับวัจนะของศาสดามุฮัมมัดมาใช้เน้นย้ำภาระหน้าที่ที่ชาวตุรกีจะต้องมีส่วนร่วมปลดปล่อยชาวมุสลิมปัตตานีให้พ้นจากความอยุติธรรม อย่างไรก็ตาม พฤติการณ์นี้ไม่อาจตีความได้ว่าเป็นการปลุกระดมอย่างชัดเจนให้มีการใช้ความรุนแรง เพราะดูเหมือนว่าเป้าหมายจะเป็นการเพิ่มความตระหนักรู้และรวมชาวตุรกีกับมุสลิมในประชาคมโลกให้เป็นกลุ่มก้อนอัตลักษณ์ที่เข้มแข็งยิ่งขึ้นเสียมากกว่า อาห์เหม็ด มุคตาร์ เคยได้ให้สัมภาษณ์กับเว็บไซต์ข่าว TimeTürk ในฐานะโฆษกขบวนการพูโลแห่งปัตตานี ประกาศว่าต้องการมาตรการความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากตุรกี ทั้งยังต้องการให้เกิดกระแสกดดันรัฐบาลไทยในระดับสังคมและระดับรัฐบาลต่อรัฐบาล (Ayar, 2012)

วิดีโอของตุรกีที่เลือกมาศึกษาส่วนใหญ่มีการบรรยายถึงความยุติธรรมในประวัติศาสตร์ (“การยึดอาณานิคม”) ที่ยังคงดำเนินคุกคามอิสระชนชาวปัตตานีอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับการเน้นย้ำอย่างต่อเนื่องถึงอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของชาวปัตตานี และการที่พวกเขาต้องพยายามปกป้องวิถีปฏิบัติตามหน้าที่ทางศาสนาท่ามกลางการพยายามกวาดล้างอิสลามอย่างโหดร้ายของชาวพุทธในประเทศไทย (มีวิดีโอชิ้นหนึ่งสื่อเป็นนัยว่าเป็นการกวาดล้างชาติพันธุ์) คลิปวิดีโอหลายชิ้นนำเสนอเกี่ยวกับเจ้าที่บ้านเมืองของไทยโดยเน้นที่การนับถือศาสนาพุทธ มากกว่าการระบุถึงสัญชาติไทย ซึ่งนับเป็นอีกวิธีในการตอกย้ำกรอบของความเป็นคนในและคนนอก การใช้ภาพและคำบรรยายยังมุ่งสื่อถึงความรุนแรงและการสังหารหมู่ที่กระทำต่อชาวปัตตานีกลุ่มชนผู้ถูกกดขี่ มีการเสนอภาพการถูกทุบตี ศพที่ถูกฆาตกรรม ค่ายกักกันสุขภาพสตรีที่กำลังร้องไห้ เป็นต้น การกระทำทารุณกรรมต่อผู้หญิงชาวมุสลิมโดยเจ้าหน้าที่ทหารชาวพุทธ (การลวนลามและข่มขืน) เป็นอีกหัวข้อที่มีการเอ่ยอ้างถึงเสมอในวิดีโอเหล่านี้

8.2.3. Twitter

ข้อมูลเชิงวิชาการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของ Twitter และกลุ่มไอเอส ซึ่งถือเป็นปรากฏการณ์ใหม่นั้นมีจำกัดมาก อย่างไรก็ตามบทความที่พอมีอยู่ในปัจจุบันมีคุณค่าในเชิงประจักษ์สูงและมีความสดใหม่ ทั้งยังมีแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือและมีชื่อเสียงอย่างนิตยสาร The Atlantic และหนังสือพิมพ์ The Guardian ซึ่งอำนวยความสะดวกและบทวิเคราะห์ที่ทันเหตุการณ์ เขียนโดยนักวิชาการและนักวิจัยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ จึงสามารถขุดเขี่ยสิ่งดีพิมพ์เชิงวิชาการที่ยังขาดแคลนได้เป็นอย่างดี และยังคงเป็นข้อได้เปรียบเนื่องจากประเด็นนี้เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่มีความผันแปรสูงและมีพัฒนาการแบบวันต่อวัน การเฝ้าติดตามสถานการณ์อย่างต่อเนื่องของสื่อกระแสหลักเหล่านี้จึงถือเป็นประโยชน์อย่างมาก ถัดไปจะเป็นการอภิปรายภาพรวมของงานวิจัยชิ้นสำคัญล่าสุด รวมถึงบทวิเคราะห์และข้อค้นพบจากงานวิจัยเหล่านั้นซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญต่องานวิจัยของทีมงานมหาวิทยาลัยดีเคิน

มีการศึกษาพบว่าแม้องค์กรก่อการร้ายต่างๆ มักจะมีบัญชี Twitter ทางการเป็นของตนเอง อาทิ กลุ่มโบโกฮาราม (Chiluwa and Adegoke, 2013) และกลุ่มอัลชาบับ (Menkhaus, 2013) ที่ผ่านมากลุ่มไอเอสได้ใช้ Twitter อย่างมีประสิทธิภาพเหนือกว่าองค์กรก่อการร้ายใดๆ (Berger, 2014, Berger, 2015, Berger and Morgan, 2015) Twitter เป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญที่กลุ่มไอเอสใช้เผยแพร่ข้อมูล บัญชี Twitter ใหม่ๆ เมื่อถูกปิดลง (ซึ่งก็เคยเกิดขึ้นในสถานการณ์จริง) การเปิดบัญชีใหม่แทนที่บัญชีเดิมนั้นทำได้โดยทันที ทำให้ Twitter เป็นเครื่องมือที่ปรับตัวได้ดีเยี่ยมสำหรับกลุ่มไอเอส ไอเอสใช้ Twitter ได้อย่างมีประสิทธิภาพเสียจนโฆษณากะทรวงการต่างประเทศสหรัฐ เจน ซากิ ได้ออกมาแถลงว่าเครื่องมือการ

โฆษณาชวนเชื่อของกลุ่มไอเอส เป็นสิ่งที่ทางกระทรวงฯ ไม่เคยพบเจอมาก่อน ซึ่งปัจจัยเสริมที่สำคัญคือ ปริมาณข้อความทวีตสนับสนุนไอเอสที่สูงมากในแต่ละวัน (อ้างใน Mullen, 2015)

กลยุทธ์การใช้สื่อโซเชียลของกลุ่มไอเอสมุ่งที่การสร้างกระแสที่ “แพร่ระบาดรวดเร็ว” ในโลกออนไลน์และแม้ว่าในกรณีของ Twitter การแพร่ระบาดดังกล่าวจะไม่สามารถปรับแต่งให้เกินจริงได้ แต่ก็เพิ่มโอกาสให้เข้าใกล้เป้าหมายนั้นได้ซึ่งเป็นสิ่งที่กลุ่มไอเอสมีความเชี่ยวชาญอย่างมาก (Berger, 2014) ในความเป็นจริง บัญชี Twitter ที่ป้อนข้อความสนับสนุนไอเอสมีจำนวนไม่เกินหลักหมื่นเท่านั้น ซึ่งเป็นตัวเลขที่ต่ำกว่าจำนวนผู้ติดตาม (follower) Twitter ของดาราหรือคนดัง ตามรายงานการวิจัยของ Berger (2015) แต่ไอเอสกลับสามารถใช้ Twitter ควบคุมฝูงชนกลุ่มใหญ่และดึงดูดความสนใจจากทั่วโลก ซึ่ง Berger และ Morgan กล่าวโดยอ้างอิงงานวิจัยของตนที่ทำให้กับ Brookings Institute (2015) ว่าสาเหตุหนึ่งมาจากการที่มีบัญชี Twitter อย่างน้อย 46,000 ที่มีความโยงใยกับขบวนการไอเอส (ข้อมูลช่วงปลายปี 2014) ซึ่งบัญชีเหล่านี้มีการจัดระบบที่ดีเยี่ยมในการช่วยกระจายสารที่เรียงเรียงขึ้นอย่างประณีตโดยกลุ่มไอเอส งานวิจัยชิ้นดังกล่าวพบด้วยว่า อีกปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มไอเอสประสบความสำเร็จในโลกโซเชียลมีเดีย คือการที่มีผู้ติดตาม (follower) ที่มีความตื่นตัวสูงกลุ่มเล็กๆ จำนวนเพียง 500 - 2,000 บัญชีคอยช่วยทวีตข้อความจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง

ความโดดเด่นของ Twitter คือการเป็นเครื่องมือสื่อโซเชียลที่ใช้ติดตามความคืบหน้าของเหตุการณ์และกระแสความคิดเห็นต่างๆ ที่มีต่อเหตุการณ์นั้นๆ ได้อย่างครอบคลุมและทันท่วงที (real-time) Twitter ใช้สื่อข้อความที่สั้นและได้ใจความไปสู่ผู้สนับสนุนที่อาจไม่มีเวลาดูคลิปวิดีโอที่ยาว หรืออ่านคำแถลงการณ์ธรรมชาติของ Twitter ช่วยให้การกระจายข้อมูลและคำแถลงการณ์ต่างๆ ของไอเอสทำได้ง่ายขึ้นมาก Twitter เป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อไอเอสมากเสียจนมีการขู่ปองร้ายถึงชีวิตกลุ่มผู้บริหารและพนักงานของบริษัทเมื่อทีมงาน Twitter ได้ใช้มาตรการเด็ดขาดสั่งระงับ Twitter หลายบัญชีที่ให้การสนับสนุนไอเอส (Hern, 2015)

ปัจจัยความสำเร็จ

หนึ่งในเครื่องชี้วัดว่ากลุ่มไอเอสใช้กลยุทธ์ Twitter ได้อย่างครอบคลุม คือการที่กลุ่มมีบัญชี Twitter ทางการทั้งที่ใช้ภาษาอาหรับและภาษาอื่นๆ อาทิ เช่น บัญชีชื่อ *Al-Hayat media* และ *Al Medrar* ที่เผยแพร่ข้อความหลายภาษา Platform Media ใช้ทวีตข่าวสารภาษาอาหรับ และ *Al Battar media* ที่คอยป้อนทั้งข้อมูลข่าวสาร รูปภาพ คำแถลงที่เป็นทางการ และวิดีโอต่างๆ ทั้งในภาษาอังกฤษและ

อาหรับ ยังไม่รวมสมาชิกไอเอสอีกมากมายที่กระจายตัวอยู่ในภูมิภาคต่างๆ และใช้บัญชี Twitter เผยแพร่ข่าว รูปภาพและวิดีโอเกี่ยวกับกิจกรรมของตน

ส่วนหนึ่งของการลงทุนที่ถือว่าประสบความสำเร็จของกลุ่มไอเอส คือการสร้างแอปพลิเคชัน Twitter ภาษาอาหรับชื่อว่า The Dawn of Glad Tidings (เรียกสั้นๆ ว่า Dawn) ที่สามารถดาวน์โหลดได้ทาง Google Play Store แอปที่ได้รับการประชาสัมพันธ์ว่าเป็นสินค้าทางการของไอเอสแอปนี้เป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้ใช้งานได้รับทราบข่าวความคืบหน้าล่าสุดของกลุ่มญิฮาดไอเอส (ดูที่ Berger, 2014)

เมื่อผู้สมัครเพื่อใช้งานแอปพลิเคชันดังกล่าวแล้ว แอปจะส่งข้อความทวิตไปยังบัญชี Twitter ของคุณ ข้อความเหล่านั้นจะประกอบด้วยลิงค์ แฮชแท็ก และรูปภาพต่างๆ ซึ่งเนื้อหาเดียวกันนี้จะถูกทวิตจากบัญชี Twitter ของผู้ใช้งานแอปทุกคนโดยอัตโนมัติอีกด้วย โดยข้อความจะมีการเคาะช่องว่างเพื่อหลบหลีกอัลกอริทึมตรวจสอบของ Twitter นอกเหนือจากกลไกการทำงานดังกล่าวบัญชี Twitter ของผู้ใช้แอปจะทำงานตามปกติตามคำสั่งของเจ้าของบัญชี

อีกหนึ่งกิจกรรมออนไลน์ของกลุ่มไอเอส คือ แคมเปญแฮชแท็ก ซึ่งกลุ่มจะระดมนักเคลื่อนไหวหลายร้อยถึงหลายพันคนมาช่วยกันระดมทวิตข้อความแฮชแท็กในเวลาใดเวลาหนึ่งของวัน ทำให้เกิดเป็นกระแสในโลกโซเชียลเน็ตเวิร์ก วิธีการนี้ทำให้บัญชี Twitter ภาษาอาหรับชื่อว่า @ActiveHashtags ซึ่งปล่อยข้อความแฮชแท็กที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในทุกวันมีประสิทธิผลเกินจริง เพราะเมื่อกลุ่มไอเอสส่งข้อความแฮชแท็กใดๆ บนสตรีมของ @ActiveHashtags แฮชแท็กดังกล่าวจะถูกทวิต 72 ครั้งโดยประมาณทันที เป็นการสร้างกระแสอีกระดับให้กับแฮชแท็กหนึ่งๆ ด้วยการผลักดันในลักษณะนี้โอกาสที่ผู้ใช้งานโซเชียลจะได้รับข้อความของกลุ่มไอเอสก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน ไม่เพียงเท่านั้นยังมีกลุ่มผู้สนับสนุนไอเอสที่สร้างบัญชีที่ทำงานคล้ายกับ @ActiveHashtags เพื่อนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการญิฮาดโดยเฉพาะและสามารถผลิตข้อความทวิตนับร้อยเมื่อมีการทวิตหนึ่งข้อความ (Berger, 2014)

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่เด่นชัดที่สุดได้แก่เหตุการณ์ในเดือนธันวาคม 2010 อันเป็นผลสืบเนื่องจากการที่ชายชื่อ โมฮัมเหม็ด บูอาซีซี จุดไฟเผาตัวตายในประเทศตูนิเซีย จนเป็นแรงกดดันให้ประธานาธิบดีตูนิเซียลงจากตำแหน่งอย่างถาวร ในโลกโซเชียลทั้ง Facebook และ Twitter มีการระดมใช้แฮชแท็กผลักดันให้วิดีโอบันทึกภาพการเผาตัวตายของบูอาซีซีนำไปสู่การเคลื่อนไหวในวงกว้าง การเคลื่อนไหวที่อาจนำไปสู่การปฏิวัติ และที่ยิ่งไปกว่านั้นอาจเป็นแรงหนุนสำคัญต่อคลื่นการปฏิวัติอาหรับสปริงที่แผ่ครอบคลุมภาคพื้นแอฟริกาเหนือและตะวันออกกลาง (Thompson, 2011)

ในช่วงฟุตบอลโลกปี 2014 กลุ่มไอเอสใช้วิธีที่คล้ายกันกระจายสารชวนเชื่อที่ส่งเสริมทัศนคติสุดโต่ง ในความพยายามที่จะชักจูงฝูงชนให้เข้าร่วมเป็นสมาชิก กลุ่มไอเอสทวีตข้อความโดยใช้แฮชแท็ก เช่น #Brazil2014 และ #WC2014 กำกับ หรือแม้แต่แฮชแท็กที่เกี่ยวกับสโมสรฟุตบอลแนวหน้าของอังกฤษ และเมื่อแฮชแท็กอย่าง #ENG หรือ #France ถูกใช้งาน เมื่อใดก็ตามที่ผู้ใช้ Twitter ค้นหาข้อความทวีตเกี่ยวกับฟุตบอลโลกก็จะพบกับเนื้อหาชวนเชื่อของไอเอส กลุ่มไอเอสยังใช้แฮชแท็กเผยแพร่วิดีโอชิ้นหนึ่งซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับนักบรรณนิษาดชาวอังกฤษและออสเตรเลียเพื่อชักชวนให้ชาวมุสลิมในยุโรปเข้าร่วมอุดมการณ์ของพวกเขา (Milmo, 2014) กลุ่มไอเอสฉวยโอกาสในช่วงที่ความสนใจของนานาชาติในประเทศในโลก Twitter มุ่งไปยังการแข่งขันฟุตบอลโลกเผยแพร่สารของตนทั้งในภาษาอาหรับและภาษาอังกฤษ (AFP, 2014)

“ผู้กระจายสาร” จุดสนใจของงานศึกษาเกี่ยวกับสื่อโซเชียล

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงที่ว่าข้อความสนับสนุนไอเอสส่วนใหญ่ไม่ได้มาจากบัญชี Twitter ทางการของกลุ่ม โดยบัญชีทางการมีจำนวนน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญ บัญชีที่ของกลุ่มคนที่เรียกว่า “ผู้กระจายสาร” (*disseminator*) ซึ่งทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางกระจายข่าวสารอิสระ ย่อมถือเป็นกลุ่มที่สำคัญยิ่งต่อกลไกการสื่อสารของกลุ่มไอเอส “ผู้กระจายสาร” ซึ่งได้รับการนิยามว่าเป็นปัจเจกบุคคลที่ไม่ขึ้นต่อหน่วยใดแต่มีความเข้าใจและเห็นด้วยกับภารกิจเพื่ออิสลามของกลุ่มไอเอส เป็นกลุ่มคนที่ให้การสนับสนุนทั้งทางกำลังใจและทางการเงินต่ออุดมการณ์ของไอเอส โดยวางตัวเป็นแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ (Carter et al., 2014) พบว่าบัญชี Twitter ของผู้กระจายสารนั้นจะอยู่นอกพื้นที่ความขัดแย้งเสียเป็นส่วนใหญ่ (Klausen, 2015) และพบว่าเพศหญิงมีบทบาทสำคัญอย่างชัดเจนในหมู่ผู้กระจายสาร ประเด็นนี้นับเป็นข้อค้นพบที่น่าสนใจอย่างยิ่ง (Klausen, 2015)

ผู้กระจายสารเป็นกลไกที่ทรงคุณค่า เพราะสารจากกลุ่มนี้กระจายไปในหลากหลายภาษาผ่านสื่อหลากหลายประเภท รวมถึง Twitter Facebook Instagram และบริการถาม-ตอบอย่าง Ask.FM การกระจายข้อมูลผ่านสื่อหลากหลายประเภทพร้อมกันย่อมทำให้เนื้อหาสารส่งถึงในวงกว้าง ผู้กระจายสารที่ถือบัญชีโซเชียลมีเดียอันหลากหลาย ยังมีความสามารถในการแปลภาษาอาหรับซึ่งเป็นภาษาหลักที่สื่อทางการของไอเอสใช้ไปสู่อังกฤษ ทำให้ผู้รับสารในตะวันตกเข้าถึงสารได้มากขึ้น (Carter et al., 2014) และการที่ผู้กระจายสารมักอยู่นอกพื้นที่ความขัดแย้ง ปัญหาเรื่องความกำกวมของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่น้อยกว่าทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถให้ภาพรวมของสถานการณ์ในพื้นที่ยึดครองของไอเอสได้ละเอียดรอบคอบกว่า (Carter et al., 2014) ประการสุดท้าย ขณะที่ประกาศและรายงานต่างๆ

ผ่านบัญชีทางการของกลุ่มไอเอสเป็นการสื่อสารทางเดียว ผู้กระจายสารไม่เพียงแต่ส่งต่อสารแต่ยังพยายามที่จะมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้ติดตาม (followers) ของตน มีการพยายามที่จะอธิบายขยายความเพิ่มเติม และร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้รับสาร กล่าวโดยสรุปได้ว่าบัญชีโซเชียลมีเดียของผู้กระจายสารช่วยทำงานที่ทั้งยากและน่าเบื่อปริมาณมากเพื่อเป็นแรงหนุนกลยุทธ์โซเชียลมีเดียของไอเอส

ตัวอย่าง: ผู้กระจายสารกับบทบาทผู้ชักนำเข้าร่วมขบวนการไอเอส

เมื่อไม่นานมานี้หนังสือพิมพ์ The New York Times ได้ตีพิมพ์บทความเกี่ยวกับการใช้งาน Twitter ของกลุ่มไอเอสเพื่อชักชวนหญิงสาวคนหนึ่งมาเป็น ‘เจ้าสาวญิฮาด’ (jihadi bride) โดยเรื่องมีอยู่ว่าหญิงสาวชาวอเมริกันซึ่งนับถือศาสนาคริสต์คนหนึ่งพยายามค้นหาคำตอบเกี่ยวกับกลุ่มรัฐอิสลามใน Twitter หลังจากที่มีเหตุการณ์ฆ่าตัดศีรษะผู้สื่อข่าวชาวอเมริกัน เจมส์ โพลีย์ หญิงสาวผู้นี้ถูกค้นพบได้อย่างง่ายดายในโลกออนไลน์ และได้ร่วมพูดคุยโต้แย้งกับผู้ชักนำเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ผู้ชักนำมีการติดต่อกับหญิงสาวคนดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และแสดงความเข้าอกเข้าใจอย่างมากต่อหญิงสาวผู้นี้ และเมื่อเธอตัดสินใจเข้ารับศาสนาอิสลามเธอได้รับของขวัญ เช่น ฮีญาบ (ผ้าคลุมผม) และพรมปูละหมาดซึ่งทำให้เธอมีความรู้สึกแปลกแยกจากครอบครัวและชุมชนของตนอีกระดับ การแยกปัจเจกบุคคลออกจากครอบครัวและชุมชนของตนเป็นวิธีการหนึ่งที่กลุ่มไอเอสใช้เพื่อ ล่อลวงบุคคลเหล่านั้นมาสู่เส้นทางภารกิจของตน อดีตผู้ชักนำจากกลุ่มตาลิบันคนหนึ่งกล่าวว่ากลุ่มไอเอสนั้นได้โยน “เชือกช่วยชีวิตลงในทะเลดิจิทัล” (Callimachi, 2015) และความหนาบุคคลที่แยกตัวจากสังคม

ความเป็นจริง (กระบวนการที่เกี่ยวกับไอเอส โซเชียลมีเดีย และสื่อกระแสหลัก)

จากการใช้กลยุทธ์ต่างๆ ที่ได้กล่าวไปแล้วรวมถึงกลยุทธ์อื่นๆ ทำให้กลุ่มไอเอสสามารถสร้างภาพความของแข็งแกร่งและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในโลกออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำเร็จของการรณรงค์ผ่านสื่อออนไลน์ของกลุ่มไอเอสทำให้ Berger สรุปว่า การทุ่มเทให้กับกิจกรรมทาง Twitter อย่างขยันขันแข็งและเป็นระบบของกลุ่มไอเอส ทำให้กลุ่มสามารถครองความสนใจจากสื่อมวลชนและความสนใจอันมีผลต่อนโยบายต่างๆ ในสัดส่วนที่มากกว่าที่ควรจะเป็น (2015) กลยุทธ์ออนไลน์ของไอเอสได้สร้างผลกระทบสูงเกินกว่าความแข็งแกร่งจริงในเชิงจำนวนทำให้มีการนิยามปรากฏการณ์นี้ว่า “femtorisk” ซึ่งหมายถึงปรากฏการณ์ที่ความน้อยในเชิงตัวเลขสามารถสร้างผลกระทบที่สูงมากต่อนโยบายต่างๆ ในระดับโลก (Berger, 2015) ดังเช่น การขยายวงกว้างของไอเอสสู่

นานาชาติที่ส่วนหนึ่งเป็นผลจากความสามารถในการสื่อสารภาพของความแข็งแกร่งและสง่างามที่แตกต่างที่เกินกว่ากำลังจริงในเชิงกายภาพของกลุ่ม

ความได้เปรียบของกลุ่มไอเอสมาจากความสามารถในการเชื่อมโยงจากโซเชียลเน็ตเวิร์กไปยังสื่อกระแสหลัก อันเป็นการก้าวกระโดดที่มีแรงผลักดันสำคัญคือความคล่องแคล่วในการกระทำของของกลุ่ม และวิธีการเลือกเป้าหมายที่รักการเสพยา ความหวาดกลัวต่อไอเอสได้แพร่ระบาดจริงในความหมายเชิงอุปมาอุปไมย แต่น่าสนใจที่ความพยายามในการสื่อสารโซเชียลของไอเอสประสบความสำเร็จเพียงพอที่จะผลักดันสารของตนไปยังบรรดาสื่อมวลชนผู้มีหน้าที่กลั่นกรองข่าวสาร ซึ่งกลับทำหน้าที่ช่วยกระจายสารเหล่านั้น

ในทำนองเดียวกับข้อค้นพบของ Berger ศาสตราจารย์ด้านการตลาด Scott Galloway จากมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก กล่าวว่า ภาพความรุนแรงที่ส่งมาจากกลุ่มรัฐอิสลามได้รับการเผยแพร่กว้างไกลกว่ากลุ่มผู้รับสารเป้าหมายแรกเริ่มของกลุ่ม ในลักษณะเดียวกับที่ข้อความทวีตของดาราหรือคนดังได้รับการเผยแพร่ต่อกันบนเว็บไซต์และสื่อกระแสหลัก (Gladstone and Goel, 2015) อันเป็นเหตุให้อิทธิพลของกลุ่มรัฐอิสลามมีแนวโน้มสูงกว่าที่ตัวเลขบ่งชี้มาก

8.2.4 Facebook

บทวิเคราะห์ทางวิชาการเกี่ยวกับการใช้ Facebook ของกลุ่มหัวรุนแรงและสุดโต่งนั้นยังมีจำกัดมาก ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเมื่อเทียบกับการศึกษาการใช้งาน Twitter สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือการที่ Facebook เป็นงานที่ซับซ้อนเพราะ Facebook เป็นโซเชียลที่นำเสนอวิธีการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงสูงและหลากหลายรูปแบบพร้อมกัน บทสนทนาใน Facebook เป็นได้ทั้งแบบเปิด (public) และแบบปิด (private) สามารถเผยแพร่ทั้งวิดีโอ รูปภาพ และข้อความซึ่งอาจจะสั้นกว่าข้อความใน Twitter หรือยาวเป็นบทความ ดังนั้นความครอบคลุมในการศึกษาเกี่ยวกับ Facebook จึงมีสถานการณ์ใกล้เคียงกับ blog และมักจะไม่ใช่จุดสนใจหลักของบทความเชิงวิชาการที่เกี่ยวข้อง

Vergani ได้วิเคราะห์กรณีการใช้สื่อของ จูเลียโน เดลเนโว ชายชาวอิตาลีผู้เข้ารับอิสลามคนแรกที่เคยมีชีวิตในชีเรียจากการเข้าร่วมขบวนการต่อต้านการปกครองของประธานาธิบดีอะซัด ทั้งเนื้อหา YouTube และ Facebook ในบทความดังกล่าว Vergani วิเคราะห์แนวคิดของคำว่า 'prosumer' ซึ่งหมายถึงผู้ที่ไม่เพียงบริโภคสื่อแต่ยังทำหน้าที่ผลิตเนื้อหาด้วย Vergani ระบุว่าตัวแสดงประเภทนี้ไม่เพียงแต่บอกต่อเรื่องเล่าหลักของกลุ่มก่อการร้ายอย่างอัลกออิดะห์แต่ยังช่วยปรับแต่งสารให้เข้ากับบริบทต่างๆ แม้โดยรวมแล้ว เดลเนโว จะยึดตามเรื่องเล่าที่กลุ่มอัลกออิดะห์ใช้ทั้งในการเรียกร้องให้ติดตาม

ที่พ้อออกจากอัฟกานิสถานและการส่งสารชมชูปรรดาศิลปินที่วาดภาพล้อเลียนศาสดามุฮัมมัด แต่ก็พบว่า วิดีโอที่เขาทำขึ้นมีเนื้อหาที่ต่างออกไปหลายประการที่น่าสนใจ และที่น่าสนใจมากประการหนึ่งคือการที่ เดเลนโวนำภาพของ โอซามา บินลาเดน มาอยู่คู่กับ เจ. กูวารา ทั้งที่บุคคลทั้งสองมีอุดมการณ์ที่ต่างอย่าง ชัดเจนในหลายแง่มุม การปรากฏตัวผ่านโลกออนไลน์ทำให้เดเลนโวนำเสนอแบบอัตลักษณ์ใหม่ ให้แก่ตัวเขา ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่เป็นผลจากผลรวมของเรื่องเล่าจากอัลกออิดะห์และระบบความคิด ความเชื่อที่ติดมากับเชื้อชาติอิสลามของตนเอง (Vergani 2014a) ในบทความอีกชิ้น Vergani ทำการ วิเคราะห์เรื่องเล่าออนไลน์ที่ขบวนการแบ่งแยกดินแดนมินดาเนาใช้ใน Facebook ภาษาอังกฤษสามเพจ ด้วยกัน และพบว่าเพจเหล่านี้มีการเชื่อมโยงเรื่องเล่าระดับโลกและท้องถิ่น กล่าวคือ ถึงแม้ว่าการต่อสู้ แห้งขึ้นของขบวนการจะเป็นเรื่องในท้องถิ่น แต่ขณะเดียวกันก็ถูกนำเสนอเป็นประเด็นระดับโลก และมีนำ เรื่องราวการต่อสู้ในเขตภูมิศาสตร์อื่นๆ มาผสมกับสถานการณ์ในท้องถิ่นของตน (Vergani 2014b)

8.2.5. ดาบิค (Dabiq)

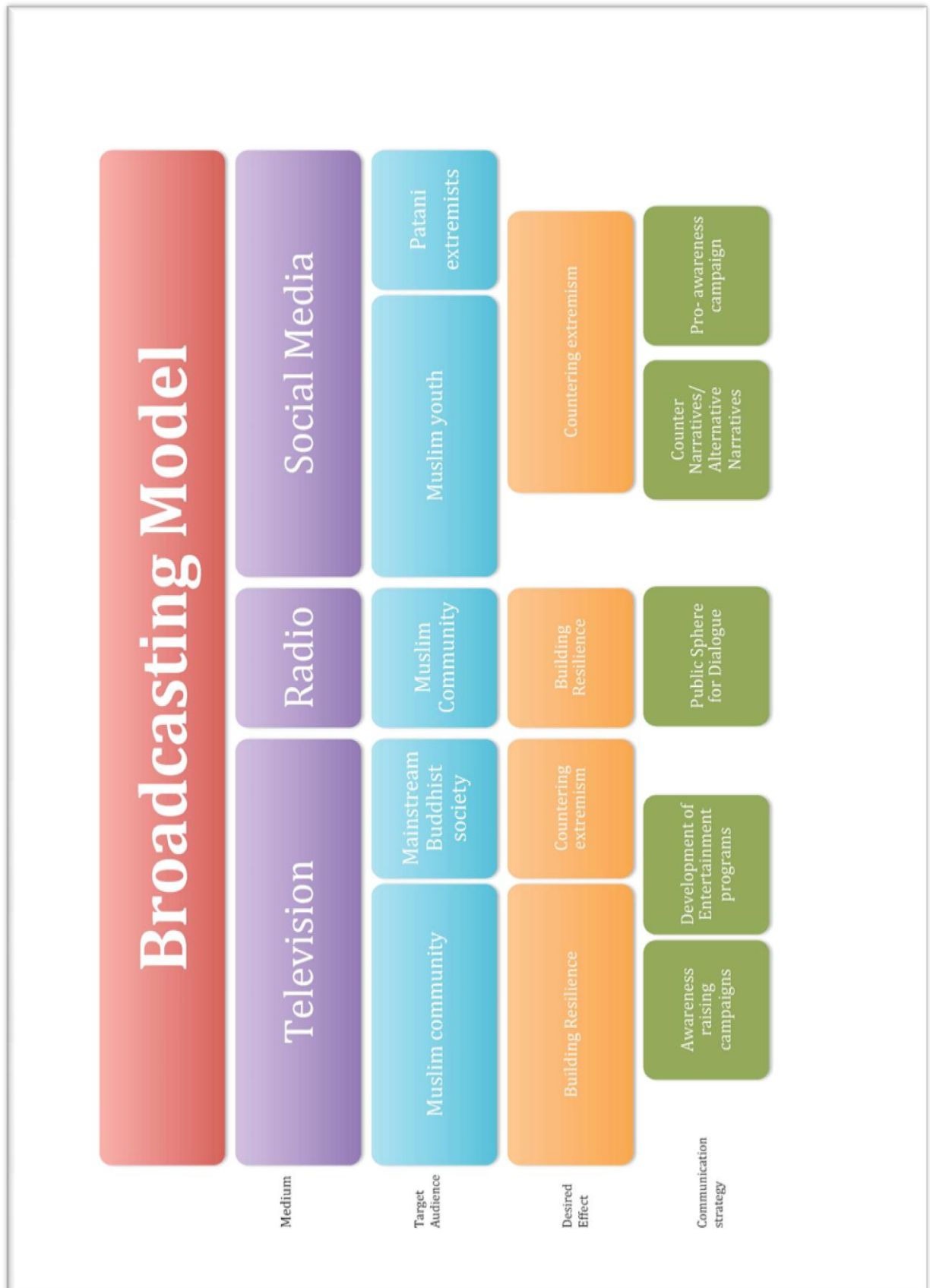
ดังที่แจกแจงไปแล้วว่ากลุ่มไอเอสมีแผนการใช้สื่อโซเชียลที่ทรงประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม เครื่องมือ อย่าง Dabiq วารสารออนไลน์ของกลุ่มเป็นสิ่งที่ไม่อาจมองข้าม เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่จะช่วยอธิบาย เกี่ยวกับเรื่องเล่าที่ขบวนการญิฮาดสายเลือดใหม่ (neojihadist) ใช้ได้เป็นอย่างดี ในทำนองเดียวกับ *Inspire* วารสารออนไลน์ของกลุ่มอัลกออิดะห์ Dabiq ถูกใช้เพื่อการชวนเชื่อและการสรรหาสมาชิกใหม่ ปัจจุบัน Dabiq มีด้วยกันเก้าฉบับ ฉบับปฐมฤกษ์ใช้ชื่อว่า “การกลับมาของคอลลีฟะฮ์” เผยแพร่เมื่อเดือน กรกฎาคม 2014 (ตรงกับเดือนรอมฎอนฮิจเราะห์ศักราชที่ 1435) ซึ่งเป็นเดือนเดียวกับที่กลุ่มไอเอสประกาศว่ารัฐอิสลามได้รับการฟื้นฟูและสถาปนาขึ้นใหม่อีกครั้ง Dabiq ทุกฉบับจะขึ้นต้นด้วยคำกล่าวของ อาบู มูซาบ อัล ซารกาวี ที่ว่า “เพลงเพลงได้ถูกจุดขึ้นแล้วที่นั่นในอิรัก และหากเป็นพระประสงค์ของอัลลอฮ์ ความร้อนของมันจะทวีรุนแรงอย่างไม่หยุดยั้งจนเผาผลาญกองทัพครูเสด (อาจหมายถึงพวกตะวันตก) ใน ดาบิค” (Dabiq, July 2014) ซารกาวินั้นถือเป็นผู้นำอัลกออิดะห์ในอิรักซึ่งถ้อยคำที่มีการนำมาใช้ ดังกล่าว สื่อความตั้งใจของเขาที่จะขยายรัฐอิสลามจากอิรักสู่ซีเรียก่อนที่จะเสียชีวิตในปี 2006 ที่น่าสนใจ คือ ดาบิค เป็นชื่อเมืองสำคัญในตำนานอิสลามเกี่ยวกับสงครามก่อนวันสิ้นโลก ดาบิค ตั้งอยู่ทางตอน เหนือของเมืองอเลปโปในซีเรีย และจากคำแถลงของไอเอส “หนึ่งในสงครามครั้งยิ่งใหญ่ระหว่างมุสลิม และกองทัพครูเสดจะเกิดขึ้นใกล้กับดาบิค” (Dabiq, July 2014)

ดาบิคทั้งเก้าฉบับได้ประมวลเรื่องราวชัยชนะทางการทหารรวมถึงความสำเร็จอื่นๆ ของกลุ่มไอเอส เช่น ฉบับแรกได้นำเสนอภาพเมืองหลายเมืองที่ได้รับการปลดปล่อย กิจกรรมการแจกชะกาต (งานการกุศล) การปาหินลงโทษผู้ที่กระทำผิดประเวณี การจับกุมตัวกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด และภาพทหารไอเอสกำลังละ ศีลอดในช่วงเดือนรอมฎอน (Dabiq, July 2014) และในทำนองเดียวกับเนื้อหาวิดีโอใน YouTube ซึ่ง

โพสต์โดยบัญชีชื่อ The Revival Production ภาพยนตร์อ้างอิงหลักศาสนาอิสลามถูกใช้อย่างหนักหน่วงในวารสาร Dabiq เช่น การหยิบยกหลักการแต่ดั้งเดิมของอิสลามที่แบ่งสังคมโลกออกเป็นสองค่าย นั่นคือ *ดาร์ อัล-อิสลาม* หมายถึง ดินแดนสำหรับศาสนาอิสลามและการศรัทธา กับ *ดาร์ อัล-ฮาร์บ* สำหรับผู้ปฏิเสธศาสนาและความหน้าไหว้หลังหลอก (Dabiq, July 2014)

ควบคู่ไปกับการใช้ภาพสื่อเรื่องเล่าในแบบ ญิฮาดสายเลือดใหม่ ไอเอสยังกวาดอ้างกลุ่มผู้สนับสนุนที่กว้างขวางของตน ซึ่งนั่นหมายถึงความสามารถในการกระจายอำนาจของกลุ่ม Dabiq ยังบรรยายความถึงความสามารถของไอเอสในการรวบรวม ‘พี่น้อง’ จากหลากหลายพื้นเพชีวิต ครอบคลุมหลายภาคพื้นทวีป (Dabiq, July 2014) ไม่เพียงเท่านั้น Dabiq ฉบับที่ 6 ได้กล่าวยกย่อง แมน ฮารอน โมนิส ชายผู้ก่อเหตุจับตัวประกันที่ร้านลินท์คาร์เฟ ในนครซิดนีย์เมื่อเดือนธันวาคม 2014 ส่วนฉบับที่ 7 ใช้ภาพปกเป็นชายสูงวัยชาวมุสลิมสองคนที่ร่วมถือป้าย ‘Je suis Charlie’ (ฉันคือชาร์ลี) เพื่อร่วมไว้อาลัยหลังเหตุการณ์บุกยิงที่สำนักพิมพ์ Charlie Hebdo ในปารีสเมื่อต้นปี (2015) โดยระบุว่าการก่อเหตุทั้งสองเหตุการณ์เป็นสิ่งที่ไอเอสให้การยอมรับ โดยกล่าวอ้างว่า ฮารอน โมนิส ได้กระทำตาม “เสียงเพรียกแห่งคอลิฟะฮ์เจมตีพวกที่เปิดสงครามกับรัฐอิสลาม” โดยที่ไม่ต้องเดินทางมาถึงรัฐอิสลาม (Dabiq, February 2015)

9. Year 2 Broadcasting Model

10. เครื่องมือการวิจัย

10.1 คำถามและหัวข้อสำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มและเดี่ยว

10.1.1. ยุทธศาสตร์และโครงการในการต่อต้านการก่อการร้าย

1. ในประเทศของท่านมีโครงการในการต่อต้านผู้มีความคิดหัวรุนแรงอย่างไรบ้าง
2. โครงการเหล่านี้ใช้วิธีการอย่างไร
3. โครงการเหล่านี้จะจูงกับกลุ่มใดเป็นพิเศษ
4. ท่านคิดว่าโครงการเหล่านี้มีประสิทธิภาพหรือไม่
5. ถ้าท่านคิดว่าโครงการเหล่านี้ไร้ประสิทธิภาพ อะไรทำให้ท่านคิดเช่นนั้น

10.1.2. โครงการในการต่อต้านการก่อการร้ายและการสื่อสาร

1. ท่านคิดว่าการกระจายเสียงในสื่อออนไลน์มีบทบาทในการต่อต้านการก่อการร้ายหรือไม่ ถ้ามี ท่านคิดว่าบทบาทนี้เป็นอย่างไร
2. ท่านคิดว่าสื่อชนิดใดมีประสิทธิภาพในการต่อต้านความคิดสุดโต่งได้มากที่สุด
3. ท่านคิดว่าสื่อกระแสหลักและสื่อสังคมออนไลน์นั้นมีบทบาทในการต่อต้านความคิดสุดโต่งในระดับที่เท่าเทียมกันหรือไม่
4. ท่านคิดว่าเราสามารถหาแนวคิดจากโครงการเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ มาใช้ในโครงการต่อต้านความคิดหัวรุนแรงได้หรือไม่

10.1.3. ความเป็นตัวตน ความรู้สึกเป็นหนึ่งอันเดียวกัน และสื่อ

1. ในแง่มุมมองของความคิดทางการเมือง ท่านคิดว่าตัวของท่านมีความคิดไปทางฝ่ายใด
2. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านน่าอยู่เพียงใด
3. ท่านรู้สึกใกล้ชิดกับชุมชนของท่านหรือไม่ เพราะเหตุใด
4. ท่านบ่งบอกตัวตนท่านอย่างไรเมื่ออยู่ในประเทศไทย
5. ท่านบ่งบอกตัวตนท่านว่าเป็นคนไทยหรือชาวมุสลิมก่อน เพราะเหตุใด
6. สำหรับท่าน การเป็นชาวมุสลิมมีความหมายอย่างไร

7. ท่านคิดว่ามีความละเอียดอ่อนต่อชาวมุสลิมในสื่อหรือไม่ เพราะเหตุใด มีวิธีในการตอบโต้กับความละเอียดอ่อนอย่างไรบ้าง
8. ท่านคิดว่าการนำเสนอชาวมุสลิมในสื่อมีความแม่นยำหรือไม่ เพราะเหตุใด มีวิธีในการตอบโต้กับการนำเสนอในรูปแบบนี้อย่างไรบ้าง
9. ท่านคิดอย่างไรกับการนำเสนอศาสนาอิสลามและชาวมุสลิมในสื่อไทยก่อนเหตุการณ์ 9/11
10. ท่านคิดว่าสื่อไทยมีความตั้งใจในการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับชาวมุสลิมและศาสนาอิสลามอย่างถูกต้องหรือไม่
11. ท่านคิดว่าเหตุการณ์ 9/11 นั้นทำให้ชาวมุสลิมใช้ชีวิตในประเทศไทยได้ยากขึ้นหรือไม่ หรือไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด
12. ท่านคิดว่าเหตุการณ์ขัดแย้งในปัตตานีนั้นทำให้ชาวมุสลิมใช้ชีวิตในประเทศไทยได้ยากขึ้นหรือไม่ หรือไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด
13. ท่านคิดว่าเหตุการณ์ 9/11 มีผลดีหรือผลเสียต่อชีวิตของชาวมุสลิมรอบโลก
14. เหตุการณ์ใดมีผลกระทบต่อชุมชนชาวมุสลิมมากกว่ากัน
15. ท่านเคยถูกกระทำอย่างไม่เท่าเทียมเพราะเป็นชาวมุสลิมในประเทศไทยหรือไม่
16. ปัญหาของชาวมุสลิมในไทยที่สำคัญที่สุดมีอะไรบ้าง
17. เมื่อคำนึงถึงวัฒนธรรมของชาวมุสลิมและชาวไทยท่านคิดว่าความขัดแย้งนั้นเป็นอะไรที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ หรือท่านคิดว่ายังสามารถหาวิธีเพื่ออยู่ร่วมกันได้
18. เมื่อคำนึงถึงวัฒนธรรมของชาวมุสลิมและชาวตะวันตกท่านคิดว่าความขัดแย้งนั้นเป็นอะไรที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ หรือท่านคิดว่ายังสามารถหาวิธีเพื่ออยู่ร่วมกันได้

10.1.4. ศาสนา

1. ศาสนามีความสำคัญในชีวิตท่านเพียงใด
2. ท่านเคร่งศาสนาแค่ไหนเท่าใด
3. ท่านเยี่ยมมัสยิดในชุมชนท่านบ่อยแค่ไหน
5. ท่านอดอาหารบ่อยเพียงใด
6. ท่านคิดว่ามีความขัดแย้งระหว่างการเป็นชาวมุสลิมที่เคร่งศาสนาและการใช้ชีวิตอยู่ในโลกปัจจุบันหรือไม่
7. ท่านคิดว่ามัสยิดนั้นควรจะมีลักษณะการเมือง หรือควรที่จะให้ความเห็นในการดำรงชีวิตอยู่ของชุมชนทั่วไปรวมถึงในเรื่องของการเมือง

10.1.5 อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์

1. ปกติแล้วท่านดูโทรทัศน์ทุกวันหรือไม่
2. ท่านดูรายการโทรทัศน์อะไรบ้าง
3. ปกติแล้วท่านดูโทรทัศน์วันละกี่ชั่วโมง
4. ท่านใช้สื่อสังคมออนไลน์บ่อยแค่ไหน และใช้เป็นเวลานานเท่าไร
5. ท่านอ่านนิตยสารบ่อยหรือไม่
6. ท่านฟังวิทยุบ่อยหรือไม่
8. ท่านฟังรายการวิทยุอะไรบ้าง
9. ปกติแล้วท่านฟังวิทยุวันละกี่ชั่วโมง
10. ท่านเชื่อในข้อมูลที่ได้รับจากสื่อกระแสหลักและสื่อสังคมออนไลน์หรือไม่
11. ท่านใช้เครื่องมืออะไรบ้างในการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต
12. ท่านชอบใช้อินเทอร์เน็ตในสถานที่ใดมากที่สุด
13. ในวันธรรมดานั้น ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อทำงานหรือเพื่อเหตุผลส่วนตัวมากกว่ากัน
14. ในวันธรรมดานั้น ท่านใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อทำอะไรมากที่สุด
15. ถ้าท่านสามารถเลือกใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อจุดประสงค์เดียว ท่านจะเลือกใช้เพื่ออะไร
16. เหตุผลหลักในการใช้เฟสบุ๊กของท่านคืออะไร
17. เหตุผลหลักในการใช้ทวิตเตอร์ของท่านคืออะไร
18. ท่านชอบใช้เฟสบุ๊กหรือทวิตเตอร์มากกว่ากัน
19. ท่านได้รับข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์บ่อยแค่ไหน
20. ท่านคิดว่าความคิดเห็นที่ท่านเห็นในสื่อสังคมออนไลน์นั้นส่วนใหญ่แล้วเป็นไปตามความคิดเห็นของท่าน ตรงบ้างไม่ตรงบ้าง หรือตรงกันข้ามกับความคิดเห็นของท่าน
21. ท่านคิดว่าท่านกวดูหรือศึกษาความคิดเห็นที่ไม่ตรงกับท่านบ่อยหรือไม่

10.1.6. รัฐบาลและการปกครอง

1. เมื่อนึกถึงประชาธิปไตยและการปกครองในประเทศไทย ท่านคิดว่ามีประสิทธิภาพดี ใช้ได้ หรือไม่ดี

10.1.7. ความคิดสุดโต่ง

1. ท่านมีความกังวลเกี่ยวกับกลุ่มอิสลามที่มีความคิดสุดโต่งทั่วโลกหรือไม่
2. ท่านมีความกังวลเกี่ยวกับกลุ่มอิสลามที่มีความคิดสุดโต่งในประเทศไทยหรือไม่
3. ท่านคิดว่าชาวมุสลิมทั่วไปในประเทศไทยมีความคิดอย่างไรกับกลุ่มอิสลามที่มีความคิดสุดโต่งในประเทศไทย
4. ท่านคิดว่าอิสลามนั้นย่อมถูกบ่งชี้อย่างผิด ๆ ว่าเป็นศาสนาที่สนับสนุนความรุนแรงหรือไม่
5. จีฮาดในศาสนาอิสลามมีความหมายอย่างไร
6. ท่านคิดว่าเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเป็นเรื่องการต่อสู้
7. ท่านคิดว่าการโจมตีประชาชนทั่วไปเป็นยุทธการที่มีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ได้ผลบ้างไม่ได้ผลบ้าง หรือไม่มีประสิทธิภาพ
8. ท่านเห็นด้วยกับประโยคต่อไปนี้หรือไม่ ชาวมุสลิมจากเป็นที่จะตอบโต้กับชาวตะวันตกเพื่อปกป้องเกียรติยศของชาวมุสลิม

11. Year 2 Final Findings

11.1 การเก็บข้อมูลแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในประเทศไทย - ข้อค้นพบเบื้องต้น

ผู้เข้าร่วมสนทนามีทั้งหมด 20 กลุ่มจาก 5 ภูมิภาคของประเทศไทยอันได้แก่: ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ขอนแก่นและอุดรธานี) ภาคเหนือ (เชียงใหม่) ภาคกลาง (กรุงเทพฯ) ภาคใต้ (ภูเก็ต) และชายแดนใต้ (ปัตตานี) ในแต่ละภาคยังแบ่งกลุ่มสนทนาออกเป็น 4 กลุ่มย่อยได้แก่: กลุ่มชาวบ้าน ผู้นำศาสนา เยาวชน (วัยรุ่น) และองค์กรภาคประชาสังคม

11.1.1. ความเคร่งศาสนา

พบว่าทั้งคนมุสลิมโดยกำเนิดและกลุ่มที่เข้ารับอิสลามต่างก็แสดงทรรศนะในทางเดียวกันเกี่ยวกับเป้าหมายและคุณค่าที่อิสลามเติมเต็มให้แก่ชีวิต และศรัทธาของพวกเขาเกินความกว้างกว่าแค่การบรรลุน้ำที่ในเสาหลักห้าประการของอิสลาม นอกจากนี้ กลุ่มสนทนากล่าวตรงกันว่าอิสลามได้มอบเสริมทิศทางศีลธรรมซึ่งทำให้พวกเขาสามารถแยกแยะถูกและผิด ทั้งนี้ทั้งนั้น มีการเอ่ยถึงปัญหาเมื่อตนต้องปฏิบัติหน้าที่ทางศาสนาในพื้นที่สาธารณะ เช่น พบว่าสังคมไทยมีการตีความการแสดงออกถึงความเคร่งครัดในศาสนาไปในบางทิศทาง เช่น เมื่อพบเห็นการละหมาดครบห้าเวลา อาจตีความว่าเป็นสัญลักษณ์ของความสุดโต่งหรือการถูกทำให้เป็นพวกหัวรุนแรง

11.1.2. มัสยิด

ผู้เข้าร่วมสนทนาเกือบทั้งหมดเห็นตรงกันว่ามัสยิดคือหัวใจของชุมชนมุสลิม ซึ่งนอกเหนือจากการเป็นที่ละหมาดรวมแล้ว ยังเป็นศูนย์ศึกษาความรู้ทางศาสนาและเป็นศูนย์รวมผู้คนในเทศกาลทางศาสนา อย่างไรก็ตาม โดยรวมเห็นตรงกันว่าบทบาทของอิหม่ามที่มีต่อชุมชนได้ลดลงเรื่อยๆ และขาดสายสัมพันธ์ระหว่างอิหม่ามและมุสลิมรุ่นใหม่ ต่างจากในอดีตที่อิหม่ามมักจะมีบทบาทสูงในชุมชนโดยได้รับการสนับสนุนจากทั้งจากเยาวชนและชาวบ้านในชุมชน และบทบาทนั้นครอบคลุมกว้างกว่าการเป็นเพียงผู้นำในการประกอบพิธีทางศาสนา ผู้ร่วมสนทนาเสนอว่าอิหม่ามควรมีบทบาทในการหยิบยกปัญหาที่กำลังลุกลามในชุมชนของตน อาทิเช่น ปัญหายาเสพติดและลัทธิสุดโต่ง

นอกจากนี้ บทบาทของมัสยิดที่ลดลงจนกลายเป็นเพียงพื้นที่สาธารณะของชุมชนมุสลิม ยังส่งผลให้มัสยิดสูญเสียบทบาทในการแก้ไขความขัดแย้งที่เคยมีในอดีต รวมถึงบทบาทในการสร้างความสามัคคีในหมู่ชาวมุสลิมซึ่งนับเป็นประเด็นที่อันตราย ตรงกันข้ามมัสยิดในปัจจุบันถูกมองว่าเป็นบ่อเกิดของความแตกแยกจากการแบ่งแยกฝักฝ่าย เช่น นิกายชีอะฮ์และซุนนี และการแบ่งแยกตามแนวความเชื่อเป็นคณะใหม่ (ชาลาฟี) และคณะเก่า (ชาฟีอี) พฤติการณ์นี้สร้างความแตกแยกและความตึงเครียดไม่เพียงแต่ในมัสยิดเท่านั้น แต่ในชุมชนมุสลิมโดยรวมด้วย

ผู้ร่วมสนทนามองว่าการที่เยาวชนชาดการมีส่วนร่วมกับมัสยิดเป็นเหตุผลสำคัญที่บทบาทของมัสยิดควรได้รับการใส่ใจและฟื้นฟูจากสังคมมุสลิม ผู้ร่วมสนทนากลุ่มเยาวชนสะท้อนว่าทุกวันนี้มัสยิดมักถูกมองว่าเป็นสถานที่สำหรับ ‘คนสูงวัย’ และอธิบายถึงสาเหตุที่พวกตนขาดสายสัมพันธ์กับมัสยิดว่าเป็นเพราะไม่ได้รับโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็น เมื่อใดก็ตามที่พวกเขาพยายามมีส่วนร่วมโดยการเสนอหรือคิดจะนำกิจกรรมที่ดึงดูดมุสลิมรุ่นใหม่มาใช้ มักจะถูกคัดค้านจากกลุ่มผู้นำศาสนาซึ่งเป็นผู้อาวุโสพบว่าในขณะที่กลุ่มผู้นำศาสนาดังกล่าวนั้นได้ตระหนักถึงอุปสรรคที่วัยรุ่นหนีบยกขึ้นมาเหล่านี้ พวกเขากลับยอมรับว่าจำเป็นที่เยาวชนต้องมีส่วนร่วมกับมัสยิด

11.1.3. อัตลักษณ์

อัตลักษณ์สองชั่วของมุสลิมในประเทศไทยปรากฏชัดจากการที่กลุ่มสนทนาโดยทั่วไปเรียกตัวเองว่า ‘คนไทย-มุสลิม’ โดยให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ด้านศาสนามากกว่าอัตลักษณ์ด้านสัญชาติ ผู้ร่วมสนทนาบางคนกล่าวว่าการให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ด้านศาสนามาก่อนสัญชาติ เป็นเหตุให้พวกเขาไม่เข้าร่วมประเพณีไทยบางอย่างที่ขัดแย้งกับคำสอนของอิสลาม อย่างไรก็ตาม พฤติการณ์ดังกล่าวมิได้บ่งบอกว่าชาวมุสลิมไม่รักประเทศชาติหรือไม่ได้รู้สึกว่าเป็นบ้าน เพียงแต่พวกเขาจำเป็นต้องหาสมดุลระหว่างสองอัตลักษณ์ ทั้งความเป็นไทยและความเป็นมุสลิมซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อยในประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่ไม่ใช่มุสลิม

พบว่าสถานการณ์ทางการเมืองในจังหวัดชายแดนใต้ของไทย ได้ส่งผลกระทบต่ออัตลักษณ์สองชั่วของชาวไทยมุสลิม กล่าวคือ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมาจากภาคใต้ หรือภาคอื่นของประเทศการแสดงออกถึงอัตลักษณ์มุสลิมที่ชัดเจนจะถูกเชื่อมโยงกับความเป็นมลายูและความรุนแรง ในขณะที่เหตุผลที่ชาวปัตตานีจำนวนมากเรียกตนเองว่ามุสลิมมลายูเพราะตนใช้ภาษามลายูเป็นภาษาพูด อย่างไรก็ตามกลุ่มวัยรุ่นปัตตานีกล่าวว่าตนเองเป็นคนมลายูทำให้เกิดปัญหา กล่าวคือจะถูกมองว่าเป็นการปฏิเสธความเป็นไทยและชาติไทยอย่างเปิดเผย

11.1.4. สื่อ

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่กล่าวว่าสื่อมีบทบาทสำคัญในการแสดงภาพเชิงลบของชาวมุสลิม ข้อมูลข่าวสารที่สื่อรายงานมักแสดงภาพของอิสลามว่าเป็นศาสนาแห่งความรุนแรงและมีความหมายเปรียบได้กับการก่อการร้าย สื่อยังส่งเสริมการมองแบบเหมารวมว่าคนมุสลิมคือผู้ก่อการร้าย มีมุมมองที่ว่าได้เติมเชื้อไฟให้กับปรากฏการณ์เกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia) ด้วยการตำหนิและกล่าวหาอย่างเป็นระบบว่ามุสลิมเป็นผู้ก่อเหตุรุนแรงหรือความขัดแย้งเหมารวมทุกกรณี (เช่น เหตุการณ์ระเบิดกลางกรุงเทพฯ เมื่อเร็วๆ นี้) สื่อยังสะท้อนภาพความขัดแย้งในชายแดนใต้ของไทยว่าเป็นความรุนแรงทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง บิดเบือนคำว่า ‘ญิฮาด’ ว่าเทียบเท่ากับคำว่า การก่อการร้ายและสงครามศักดิ์สิทธิ์เพื่อตอบโต้ภาพลบของมุสลิมและสร้างความหวาดกลัวในหมู่คนศาสนาอื่น กลุ่มผู้ร่วมสนทนายังชี้ให้เห็นว่าสื่อลดเว้นการรายงานเรื่องราวด้านดีเกี่ยวกับมุสลิม นอกจากนี้ยังเปิดเผยว่า พวกเขาทำการตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงของข่าวที่รายงานโดยสื่อไทยโดยเปรียบเทียบกับแหล่งข่าวต่างประเทศ เช่น CNN หรือ al Jazeera ซึ่งเป็นแหล่งที่พวกตนรู้สึกว่ามีความเป็นกลางมากกว่าและมุ่งเป้าอารมณ์น้อยกว่าในการรายงานเรื่องราวเกี่ยวกับมุสลิม

นอกเหนือจากประเด็นเกี่ยวกับสื่อสร้างความหวาดกลัวต่อชาวมุสลิมและศาสนาอิสลาม กลุ่มสนทนายังระบุว่าข่าวสารจากสื่อยังมีผลลดทอนโอกาสในการได้งาน การสร้างมัสยิด และการผลิตอาหารฮาลาลของชาวมุสลิมในบางจังหวัด นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดกรณีการเหยียดและการเลือกปฏิบัติโดยดูจากรูปลักษณ์ภายนอกและความเชื่อทางศาสนา

ในประเด็นของสื่อโดยมุสลิมในประเทศไทยโดยเฉพาะโทรทัศน์ ผู้ร่วมสนทนาได้ชี้ประเด็นความตึงเครียดและการแบ่งฝักฝ่ายในชุมชนมุสลิมอันเป็นผลจากรายการโทรทัศน์บางรายการที่เน้นย้ำเนื้อหาเกี่ยวกับความขัดแย้งและการแบ่งแยกระหว่างมุสลิมสำนัก ‘เก่า’ และ ‘ใหม่’ ในประเทศไทย ผู้ร่วมสนทนาแนะนำให้มีช่องของมุสลิมหนึ่งช่องที่ช่วยลดล้างการแบ่งแยกเหล่านั้นและมุ่งที่กลุ่มผู้ชมเป้าหมายที่ไม่ใช่มุสลิมด้วย ผู้ร่วมสนทนาเกือบทั้งหมดเห็นด้วยอย่างมากกับแนวคิดที่ว่าควรมีประมวลหลักปฏิบัติในการรายงานข่าวสารเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย อันจะเป็นหนทางหนึ่งในการขจัดปัญหาความไม่เท่าเทียมและการขาดความเป็นมืออาชีพในการรายงานเกี่ยวกับมุสลิมในประเทศไทย

11.1.5. อินเทอร์เน็ตและโซเชียลมีเดีย

อินเทอร์เน็ตถูกใช้งานในหลากหลายวัตถุประสงค์ด้วยกัน เช่น ใช้ค้นหาข้อมูลด้านศาสนาใน Google ใช้สร้างกลุ่มสนทนา และใช้เผยแพร่ข้อมูลให้แก่กลุ่มคนที่มีแนวโน้มเข้ารับอิสลาม แต่แม้จะมีการหยิบยกข้อดีหลายประการ ขณะเดียวกันอินเทอร์เน็ตก็ถูกมองว่ามีส่วนบั่นทอนวัฒนธรรมไทยแต่ดั้งเดิม ที่ยังไป

กว่านั้น ในสังคมมุสลิมอินเทอร์เน็ตได้ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนต่างรุ่นต่างวัย เมื่อคนอายุน้อยหันไปพึ่งพาอินเทอร์เน็ตเมื่อเกิดคำถามต่างๆ แทนที่จะปรึกษาผู้ใหญ่ในชุมชน

เช่นเดียวกับสื่อกระแสหลัก มีการมองว่าสื่อออนไลน์มีส่วนทำลายภาพลักษณ์ของอิสลาม กล่าวคือ ถึงแม้ว่าอินเทอร์เน็ตจะเปิดโอกาสให้ชาวมุสลิมได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นทางการเมือง รวมถึงแก้ต่างว่ามุสลิมไม่ใช่ความสุดโต่ง ความพยายามเหล่านี้กลับนำมาซึ่งผลตรงกันข้าม และยังกระตุ้นให้ชาวไทยศาสนาอื่นในโลกออนไลน์กล่าวหาว่าอิสลามนั้นเป็นศาสนาที่ก้าวร้าวและรุนแรง

ผู้ร่วมสนทนายังเน้นย้ำว่าการรายงานข่าวทั้งในประเทศและในนานาชาติเกี่ยวกับเหตุการณ์วันที่ 11 กันยายน (9/11) และเหตุการณ์ที่ อ. ตากใบมีส่วนทำให้มุสลิมในประเทศไทยถูกรวมอยู่ในกลุ่มศัตรูอย่างถูกต้องใน ‘สงครามต้านการก่อการร้าย’ ระดับโลก ซึ่งทำให้มุมมองต่อศาสนาอิสลามทั้งในชาติและในนานาชาติเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีอาจแก้ไข ผู้ร่วมสนทนายังมองการสื่อภาพเชิงลบของมุสลิมในสื่อกระแสหลักและสื่อออนไลน์ของไทยว่ามีส่วนทำให้เกิดความเข้าใจผิดและความตึงเครียดระหว่างชุมชนมุสลิมกับเจ้าหน้าที่รัฐของไทยอีกด้วย

11.1.6. ความเป็นพลเมืองและเสรีภาพในทางศาสนา

แม้ว่ารัฐธรรมนูญของไทยจะรับรองเสรีภาพในทางศาสนา ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่รู้สึกว่าคุณไม่ได้รับสิทธิและการให้ความสำคัญอย่างเท่าเทียมกับเพื่อนร่วมชาติชาวพุทธ โดยเฉพาะสิทธิในการลาเรียน/งานในวันหยุดทางศาสนา หรือโอกาสที่จะได้รับทุนสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาและมัสยิด

11.1.7. ญิฮาดและความสุดโต่ง

ถึงแม้ผู้ร่วมสนทนาบางคนจะมองความสุดโต่งอันเป็นภัยคุกคามในแบบไอเอส (กลุ่มรัฐอิสลาม) ว่าเป็นปัญหาของพวก ‘อาหรับ’ หลายคนมองว่าเป็นประเด็นที่น่ากังวลมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะห่วงเกรงว่าสถานการณ์ความขัดแย้งในชายแดนใต้ที่มีความยืดเยื้อและผันแปรสูงอาจเป็นพื้นฐานนำไปสู่ความรุนแรงในหมู่ชาวไทยมุสลิมที่ขยายผลไปไกลกว่าสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

แม้ผู้ร่วมสนทนาส่วนมากจะเข้าใจญิฮาดในแง่มุมมองที่ปราศจากความรุนแรงเป็นอย่างดี (ญิฮาดเพื่อต่อสู้กับตนเอง) พวกเขามองว่าเหตุการณ์ที่อำเภอตากใบในปี 2004 เป็นเหตุผลที่เข้าใจได้หากจะมีการลุกขึ้นจับอาวุธต่อสู้เพื่อมุสลิมในปัตตานี เพื่อปกป้องตนเองในสถานการณ์ที่มองว่าเป็นการกดขี่ข่มเหง

สืบเนื่องจากประเด็นภัยคุกคามจากกลุ่มไอเอสในปัจจุบัน ผู้ร่วมสนทนามองว่าสื่อไทยจงใจหลีกเลียงที่จะรายงานข่าวเกี่ยวกับกลุ่มไอเอสเพราะกลัวว่าอาจทำให้เกิดความเหินห่างใจต่อกลุ่มไอเอสและผลักดันให้เกิดการเดินทางไปเข้าร่วมในซีเรีย อย่างไรก็ตาม จากรายงานที่ว่ามีคนมาเลเซียซึ่งเป็น

ประเทศเพื่อนบ้านของไทยเริ่มเข้าร่วมขบวนการไอเอส ทำให้มีกระแสความหวั่นเกรงเพิ่มสูงขึ้นว่าไอเอสอาจจะแผ่อิทธิพลมาถึงประเทศไทยเร็วกว่าที่คิด และแนวร่วมไอเอสอาจเกิดขึ้นจริงในประเทศไทย เมื่อใดที่สารชวนเชื่อจากไอเอสมีการแปลเป็นภาษาไทย ถึงกระนั้น ผู้ร่วมสนทนาบางคนยังเชื่อว่า ขบวนการไอเอสไม่น่าจะมาถึงประเทศไทยเพราะคนไทยมุสลิมมองว่าตนเป็นกลุ่มที่มีความผ่องแผ้วสูง อีกทั้งความรู้สึกแปลกแยกที่เผชิญอยู่ในประเทศไทยก็นับว่ายังอยู่ในขอบเขตที่ ‘รับได้’ ผู้ร่วมสนทนาคนหนึ่งกล่าวว่า “คนไทยมุสลิมยังไม่มีความเกลียดในใจมากพอที่จะหนีไปยังรัฐอิสลาม” ทั้งนี้ มีผู้ร่วมสนทนาบางคนตั้งคำถามในความจริง/ปลอมของรูปภาพต่างๆ ที่ปล่อยมาจากกลุ่มไอเอส และมองว่าไอเอสถูกสร้างขึ้นเพื่อใส่ร้ายป้ายสีมุสลิมในนานาชาติในยุคหลังเหตุการณ์ 9/11

แม้จะพบแนวคิดสนับสนุนกลุ่มไอเอสน้อยมากในหมู่ผู้ร่วมสนทนา แต่ก็ได้พบข้อชี้วัดบางประการที่ว่ากลุ่มไอเอสมีอิทธิพลทางความคิดในระดับหนึ่งต่อกลุ่มวัยรุ่นชาวไทยมุสลิม โดยมีกรณีหนึ่งแสดงความเป็นไปได้ที่อาจเดินทางไปเข้าร่วมในซีเรีย ในทวรษณะของวัยรุ่นผู้ร่วมสนทนาคนดังกล่าวไอเอสเป็นองค์กรที่ชอบธรรมตามหลักศาสนาอิสลามที่ยืนหยัดต่อสู้กับการกดขี่ในนามของศาสนา

11.2 อันตรายของการแบ่งแยกเชื้อชาติและศาสนาในการรายงานข่าวของสื่อ

ในสังคมยุคปัจจุบันสื่อมวลชน (mass media) มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้เกี่ยวกับโลกและมุมมองต่อโลกของผู้คน โดยเฉพาะช่วงหลังเหตุการณ์ 9/11 การที่สื่อระดมเผยแพร่ภาพความรุนแรงและสงครามอย่างต่อเนื่องยิ่งเป็นการเร่งปฏิกิริยาของปรากฏการณ์ที่นักวิชาการ Brian Jenkins (1974) เรียกว่า ‘theatre of terror’ ซึ่งหมายถึงการก่อการร้ายย่อมกระหายที่จะมีคนดู Altheide (2011) เสนอว่าควรเรียกข่าวว่าเป็น ‘infotainment’ เสียมากกว่าเพราะข่าวเป็นการผสมผสานของข้อมูลและความบันเทิง เป็นสิ่งที่ ‘ความหวาดกลัว’ และ ‘วิกฤต’ ถูกเจาะจงใช้งานมากขึ้นเรื่อยๆ เพื่อกระตุ้นอารมณ์และเรียกร้องความสนใจของมหาชน อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสำคัญหลายประการ เช่น ในด้านนโยบายทั้งภายในและต่างประเทศ ด้วยการช่วย ‘เตรียมผู้ชมให้พร้อมสำหรับการตัดสินใจปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งในการเมือง รวมถึงในเรื่องสงคราม’ (Altheide 2007, p. 287) ยกตัวอย่างเช่น ช่วงที่เกิดสงครามในอิรักสี่ปีแรก ข่าวถูกเลือกนำเสนอในกรอบศีลธรรมที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ ที่ถือว่าการมองข้ามความเป็นมนุษย์ระหว่างศัตรูเป็นสิ่งที่ชอบธรรม

ในขณะเดียวกัน นโยบายต่างประเทศเหล่านี้ไม่ว่าจะอยู่ภายใต้การปกครองระบอบใดอาจมีส่วนผลักดันประเทศตนไปสู่วงเวียนการก่อการร้ายข้ามชาติและกลายเป็นเป้าโจมตี ‘ที่สมเหตุสมผล’ ของกลุ่มก่อการร้าย Savun and Phillips (2009, p. 878) อธิบายว่า:

ประเทศที่มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันกับการเมืองระหว่างประเทศมีแนวโน้มที่จะสร้างความคุ้นเคยภายนอกประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงมีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเป้าหมายของการก่อการร้ายข้ามชาติมากกว่าประเทศที่เน้นนโยบายต่างประเทศที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับใคร

ประเทศไทยเองก็เป็นเครื่องยืนยันแนวคิดดังกล่าว เมื่อเดือนกรกฎาคม 2015 รัฐบาลไทยตัดสินใจส่งชาวอุยกูร์หนึ่งร้อยคนกลับสู่ประเทศจีน หนึ่งในเดือนถัดมาในวันที่ 17 สิงหาคม 2015 เกิดเหตุการณ์ระเบิดที่ศาลพระพรหมจนมีผู้เสียชีวิต 12 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวจีน แม้ว่าทั้งสองเหตุการณ์จะเกิดต่างวันและเวลา รูปการณ์ชี้ว่าการก่อวินาศกรรมนี้น่าจะเกี่ยวข้องกับการที่รัฐบาลส่งตัวชาวอุยกูร์กลับสู่ประเทศจีน

ด้วยเหตุนี้ ความเข้าใจให้ถ้อยแถลงที่ขึ้นว่าความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างนโยบายการต่างประเทศ การรายงานข่าวของสื่อ และวาทกรรมของนักการเมืองเกี่ยวกับการก่อการร้ายและศาสนาที่เป็นชนกลุ่มน้อยได้กำกับทิศทางความคิดเห็นของสาธารณชนและมีผลกระทบเชิงลบต่อความเป็นพลเมืองและความรู้สึกร่วมเป็นคนในชาติของชนกลุ่มน้อยทางศาสนาอย่างไร จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง Shanto Iyengar (1994) กล่าวว่าทางเลือกวาระข่าวและวิธีการรายงานข่าวของสื่อมีอิทธิพลต่อความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองภายในประเทศของประชาชน และมีบทบาทในการอธิบายประเด็นอย่าง การก่อการร้าย ความไม่เท่าเทียม และความยากจน ในประเด็นของการก่อการร้าย Iyengar ขยายความต่อไปว่า ‘ความคิดเห็นเกี่ยวกับการก่อการร้ายของผู้คนถูกชี้นำโดยคำสรุปต่างๆ ที่ว่าใครคือผู้ต้องรับผิดชอบ’ (p. 4) ในกรอบคิดเรื่องการกระจายข่าววิทยุ/โทรทัศน์เพื่อต่อต้านแนวคิดอิสลามในกลุ่มรุนแรงสุดโต่ง สื่อมวลชนถือว่ามามีบทบาทสำคัญมากทั้งในด้านการให้ข้อมูลและ การกำหนดทิศทางความคิดเห็นและการรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับประเด็นอย่าง การก่อการร้าย ศาสนาอิสลาม และชาวมุสลิม และผลสำรวจความคิดเห็นด้วยวิธีสนทนากลุ่ม (focus group) ในห้าภูมิภาคของประเทศไทยก็ได้บ่งชี้ว่าการถ่ายทอดเนื้อหากระตุ้นอารมณ์เกี่ยวกับศาสนาอิสลามและชาวมุสลิม รวมถึงวิธีการรายงานข่าวการก่อการร้ายของสื่อได้ส่งผลกระทบเชิงลบต่อสังคมมุสลิมในประเทศไทย

การสื่อสารมวลชนที่ระมัดระวังและมีจรรยาบรรณ ทั้งในแง่วิธีการรายงานเหตุการณ์โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับกลุ่มศาสนาที่เป็นชนกลุ่มน้อย และในแง่การเลือกวาระข่าวมีบทบาทสำคัญยิ่งในการต่อต้านลัทธิรุนแรงสุดโต่ง ความรับผิดชอบต่อเนื้อหาข่าวสารขององค์กรสื่อและนักสื่อสารมวลชนหมายถึงความรับผิดชอบต่อทางศีลธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมที่ต้องมีสูงขึ้น ในประเด็นนี้ โครงการวิจัยใคร่ขอเสนอภาพรวมของพัฒนาการ ‘ประมวลงจรรยาบรรณ’ ในการเผยแพร่ข่าวโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับประเด็นความมั่นคงและชุมชนศาสนาต่างๆ ดังต่อไปนี้

หลายปีที่ผ่านมาหลายองค์กรด้านสื่อทั้งในระดับชาติและนานาชาติพยายามสร้างชุดมาตรฐานและหลักการอันครอบคลุม ที่จะสามารถใช้เป็นหลักปฏิบัติของนักสื่อสารมวลชนในยุคสื่อไร้พรมแดน แต่

แม้ว่าจะมีความพยายามดังกล่าว Rao and Malik (2014, p. 80) ชี้ให้เห็นว่า ‘ประมวลจรรยาบรรณและมาตรฐานการปฏิบัติที่เขียนขึ้นเหล่านั้นยังไม่เป็นไปในทางเดียวกันในแต่ละประเทศและองค์กร’ และแม้ว่าการใช้ชุดจรรยาบรรณเดียวกันทั้งโลกจะเป็นเรื่องยาก แต่การที่ ‘นักสื่อสารมวลชนจะยึดแก่นหลักบางประการเดียวกัน’ น่าจะเป็นสิ่งที่พอจะเกิดขึ้นได้ (Ward 2013, p. 309)

ในการค้นหาชุดหลักปฏิบัติที่ดีที่สุดมาใช้เป็นแนวทางพัฒนา ‘ประมวลจรรยาบรรณ’ เพื่อการสื่อสารมวลชนที่มีจริยธรรม มีความระมัดระวัง และความรับผิดชอบ ในการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อต่อต้านแนวคิดสุดโต่งในประเทศไทยของโครงการวิจัยนี้ นักวิจัยได้ทำการวิเคราะห์หลักจรรยาบรรณที่ใช้ในประเทศออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร อิตาลี และกลุ่มสหภาพยุโรป และพบภาพรวมดังนี้

ในสหราชอาณาจักร กลุ่มหนังสือพิมพ์และนิตยสารได้ร่วมกันตั้งคณะกรรมการรับคำร้องเรียน the Press Complaints Commission ซึ่งเป็น ‘หน่วยตรวจสอบตนเองที่ได้รับการยอมรับกว้างขวางในอุตสาหกรรมสื่อ’ หน่วยงานใหม่นี้ได้รับมอบอำนาจบังคับใช้ชุดมาตรฐานที่ค่อนข้างคงที่ ขณะที่ต้องรับมือกับปริมาณคำร้องเรียนที่สูงขึ้น (Rao & Malik 2014, p. 82) ระบบดังกล่าวมีเสาหลักคือ ‘ประมวลหลักปฏิบัติ’ ซึ่ง ‘วางกรอบโดยคณะกรรมการ Editors’ Code of Practice Committee และมีบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในข้อตกลงระหว่างหน่วยตรวจสอบสื่ออิสระ IPSO และบรรดาผู้ผลิตสื่อทั้งหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ออนไลน์’ ในส่วนของโทรทัศน์และวิทยุทางรัฐบาลได้ก่อตั้งหน่วยงานภาครัฐชื่อ Office of Communications (Ofcom) ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบทั้งแนวทางการทำงานและเนื้อหาที่นำเสนอของนักข่าว สื่อกระจายเสียง (Crook 2010) ในกรณีที่มีความรุนแรงสูงเสียมาก กฎหมายให้อำนาจแก่ Ofcom ในการที่จะตัดเตือนผู้ถือใบอนุญาต อีกทั้งสามารถเรียกค่าปรับ หรือแม้แต่ระงับหรือเพิกถอนใบอนุญาตได้ (Frost 2012) BBC ซึ่งเป็นองค์การกระจายเสียงสาธารณะของสหราชอาณาจักรมีทีมผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ (เช่นแผนก the Political Research Unit และ the Religion and Ethics Department) ช่วยควบคุมดูแลให้ฝ่ายผลิตเนื้อหาบรรลุมมาตรฐานทางบรรณาธิการอย่างดีที่สุด (BBC 2015) แผนกอย่าง The Religion and Ethics department จะทำหน้าที่ เช่น ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแพร่ภาพละคร รายการตลก หรือรายการประเภทอื่นๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนา เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการสร้างความขุ่นเคืองโดยไม่อาจชี้แจงเหตุผลที่เหมาะสมได้

ในประเทศออสเตรเลียก็มีการใช้ประมวลจรรยาบรรณและประมวลหลักปฏิบัติหลายชุดด้วยกัน ตามรายงานของ Breit (2008, p. 508) ในทำนองเดียวกับสหราชอาณาจักร ออสเตรเลียมี ‘ระบบร่วมในการควบคุมตรวจสอบตนเอง’ เพื่อให้เห็นภาพ Breit อธิบายว่า ‘สื่อกระจายเสียงจะถูกควบคุมเคร่งครัดโดยประมวลหลักปฏิบัติโดยสมัครใจซึ่งควบคุมโดยหน่วยงานของรัฐอีกที ส่วนสื่อสิ่งพิมพ์ควบคุมโดยประมวลหลักปฏิบัติโดยสมัครใจและดูแลโดยกลุ่มองค์กรอาสาสมัคร’ สามสถาบันหลักที่มีหน้าที่ควบคุม

การทำหน้าที่สื่อได้แก่ Australian Communications and Media Authority (ACMA) the Australian Press Council (APC) และ Media Entertainment and Arts Alliance (MEAA) และพิจารณาจากงานวิจัยจำนวนมากเกี่ยวกับการควบคุมสื่อที่ทำในประเทศอื่นๆ (Laitila 1995, cited in Berkowitz et al. 2004) กลุ่มหน่วยงานตรวจสอบตนเองของออสเตรเลียก็ได้ส่งเสริมชุดค่านิยมที่สอดคล้องกับนานาชาติ โดยค่านิยมที่นานาชาติให้ความสำคัญอย่างเด่นชัดได้แก่ ความถูกต้องของข้อมูล การรวบรวมข้อมูลอย่างยุติธรรม และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และที่โครงการวิจัยนี้มองว่ามีความสอดคล้องกับโครงการคือประมวลหลักปฏิบัติที่สมาพันธ์ผู้สื่อข่าวสิ่งพิมพ์และสื่อกระจายเสียงของออสเตรเลียยึดถือเป็นหลักในการทำงานเพื่อให้ข่าวสารและข้อมูลเหตุการณ์ปัจจุบันต่างๆ มีความระมัดระวังในเชิงวัฒนธรรม และสะท้อนคุณค่าที่สังคมยึดถือ (Breit 2008, pp. 508-509) ประมวลจรรยาบรรณผู้สื่อข่าวสิ่งพิมพ์ออสเตรเลียเน้นมุ่งเน้นการสื่อสารมวลชนที่มีลักษณะเป็นเอกเทศ มุ่งการแข่งขัน และผลกำไรสูง (เช่นเดียวกับในสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร) ในขณะที่จรรยาบรรณผู้สื่อข่าววิทยุโทรทัศน์มีความเป็นสาธารณะมากกว่า นั่นหมายถึง ‘ค่านิยมบางอย่างที่การสื่อสารมวลชนให้ความสำคัญจากถูกละเลยไปมุ่งเน้นที่คลั่งความสนใจของมหาชน’ (Breit 2008, p. 510)

งานวิจัยหลายชิ้นได้ชี้ตรงกันว่าทุกวันนี้ยังมีช่องว่างระหว่างทฤษฎี (ประมวลจรรยาบรรณที่เขียนขึ้นอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อส่งเสริมคุณธรรม) และการปฏิบัติงานของนักสื่อสารมวลชน (การใช้แนวจรรยาบรรณในสถานการณ์จริง; McQuail 2010; Waisbord 2013) อย่างไรก็ตาม มีสามโครงการที่ควรได้รับการเอ่ยถึงเพราะเกี่ยวข้องกับขอบเขตการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่:

- ประมวลจรรยาบรรณ ‘Carta di Roma’ (โดยสมาคม Associazione Carta di Roma 2012)
- การศึกษาหัวข้อ *Getting the facts right: Reporting ethnicity and religion* (นักวิชาการ Verica Rupar 2012)
- โครงการ MEDIANE - *Media in Europe for Diversity Inclusiveness* (โดยสภายุโรป [COE] 2014)

ปี 2008 สมาพันธ์ National Order of Journalists และ Italian Press Federation ภายใต้การอำนวยความสะดวกและคำแนะนำของสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ได้รับหลักการของประมวลจรรยาบรรณที่เรียกว่า ‘Carta di Roma’ เพื่อพัฒนาทักษะสื่อในการรับมือกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้แสวงหาที่พักพิง ผู้ลี้ภัย ผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ และผู้อพยพ (Associazione Carta di Roma 2012) ประมวลจรรยาบรรณดังกล่าวยังได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจาก European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) ดังที่ปรากฏในรายงานปี 2012 ของทางหน่วยงาน นอกจากนี้ Italian National Office Against Racial Discrimination (UNAR) หน่วยงานรัฐ

ด้านการต่อต้านการเลือกปฏิบัติเมื่อได้รับหลักการของ 'Carta di Roma' แล้ว ได้ทำการ 'ก่อตั้งศูนย์ตรวจสอบสื่อซึ่งเป้าหมายคือการตรวจจับบทความที่มีเนื้อหาเชิงแบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติและรายงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ' (p. 23) ในปี 2009 มีการก่อตั้งหน่วยปฏิบัติงานชื่อว่า Observatory on Xenophobia and Racism โดยรัฐสภาอิตาลี ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติและการไม่ยอมรับความแตกต่างโดยทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่ถึงแม้ว่าจะมีหลายหน่วยงานในประเทศอิตาลีที่ทำงานด้านการต่อต้านการไม่ยอมรับความแตกต่างทางเชื้อชาติ ซึ่งมีอยู่อย่างดาษดื่นในวาทกรรมสาธารณะ มาตราการที่จะทำให้หน่วยงานและประมวลจรรยาบรรณเหล่านี้มีอำนาจบังคับใช้ยังมีน้อยมาก ในความเป็นจริงแทบจะไม่มีนักสื่อสารมวลชนที่ทำผิดจรรยาบรรณและได้รับโทษ (ECRI 2012) ถึงแม้ว่า 'Carta di Roma' จะไม่มีอำนาจบังคับใช้ แต่ประมวลจรรยาบรรณชุดนี้ได้ให้แนวทางที่ทั้งแปลกใหม่และสร้างสรรค์เป็นแนวทางในการปรับปรุงการรายงานข่าวสารในประเด็นที่เปราะบางของสื่อมวลชน เช่น ได้แนะนำให้มีการใช้ 'กรณีศึกษา' ต่างๆ เป็นเครื่องมือช่วยให้นักวิชาชีพสื่อเรียนรู้วิถีปฏิบัติที่เหมาะสมเมื่อต้องรายงานข่าวในบางประเด็นที่เปราะบาง เช่น เมื่อต้องรายงานข่าวเกี่ยวกับผู้ลี้ภัย ผู้แสวงหาที่พักพิง และผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ ช่างภาพข่าวโทรทัศน์รวมถึงช่างภาพสิ่งพิมพ์ไม่ควรถ่ายภาพซูมใกล้ (close-up) ของบุคคลเหล่านี้ ภายใต้คำแนะนำดังกล่าว ได้มีการเล่าถึงกรณีศึกษาเกี่ยวกับชายสองคนซึ่งเป็นบิดาของผู้แสวงหาที่พักพิงชาวเอริเทรีย ชายทั้งสองหลบเลี่ยงการเกณฑ์ทหารในประเทศซึ่งการเกณฑ์ทหารเป็นกรณีบังคับและรับไม่จำกัดจำนวน ทั้งสองถูกคุมตัวโดยเจ้าหน้าที่รัฐของเอริเทรียหลังให้สัมภาษณ์กับหนังสือพิมพ์รายวันชื่อดังของอิตาลีฉบับหนึ่ง ในกรณีเช่นนี้ การรายงานข่าวไม่ควรที่จะบรรยายละเอียดใดๆ ที่อาจนำไปสู่การระบุตัวผู้ถูกสัมภาษณ์ เพื่อป้องกันไม่ให้ทั้งตัวผู้ถูกสัมภาษณ์และครอบครัวของพวกเขาได้รับผลซึ่งเป็นการตอบโต้จากเจ้าหน้าที่รัฐในประเทศบ้านเกิด รวมถึงจากองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ และองค์กรอาชญากรรมอื่นๆ ด้วย (Associazione Carta di Roma 2012, p. 9)

อีกแง่มุมที่น่าสนใจของประมวลจรรยาบรรณ 'Carta di Roma' คือ การแบ่งพื้นที่สำหรับแนะนำคำศัพท์ที่เหมาะสมในการรายงานข่าวเกี่ยวกับการอพยพลี้ภัยเป็นการเฉพาะ เช่น มีการแนะนำให้สื่อข่าวหลีกเลี่ยงคำ 'เหยียดชาติพันธุ์' (เช่น เลี่ยงคำว่า 'ผู้อพยพผิดกฎหมาย' ไปใช้คำว่า 'ผู้อพยพแบบไม่ปกติ' เป็นต้น) ทั้งยังส่งเสริมให้สื่อมวลชนระมัดระวังเป็นพิเศษกับชนกลุ่มน้อยอย่างชาวโรมาและซินติที่มักตกเป็นเป้าของการปลุกระดมเหยียดเชื้อชาติและการมองภาพเหมารวมด้านลบ ด้วยเหตุนี้ โดย 'Carta di Roma' ได้แบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งให้ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับสื่อมวลชนที่ต้องรายงานเรื่องราวเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยทั้งสองกลุ่ม

ในปี 2012 องค์กรสื่อ Council of Europe Media Diversity Institute และ European Federation of Journalists ได้เผยแพร่รายงานชื่อว่า 'Getting the Facts Right: Reporting Ethnicity and Religion' (Rupar 2012) การศึกษาชิ้นนี้มุ่งที่การรายงานข่าวเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยและประเด็นศาสนาของสื่อในประเทศยุโรป 9 ประเทศ (เดนมาร์ก ฝรั่งเศส เยอรมัน กรีซ อังกฤษ อิตาลี ลิทัวเนีย สโลวาเกีย และสหราชอาณาจักร)

อาณัติกร) โดยผลการศึกษาชี้ว่าสภาพการเงินที่ขาดแคลนขององค์กรสื่อ จำนวนผู้สื่อข่าวที่มากเกินไป เวลาที่ไม่เพียงพอ ความรู้ที่ไม่เพียงพอ และการขาดการฝึกอบรมภายในองค์กร เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาหลักที่เป็นอุปสรรคต่อการรายงานข่าวที่ถูกต้องเหมาะสม (Rupar 2012, p. 2) การศึกษาชิ้นนี้ยังได้หยิบยกกรณีศึกษาหลายกรณีที่ได้จากการวิเคราะห์ข่าวเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยและศาสนาจำนวน 299 ชิ้นมาเป็นแนวทางให้แก่นักวิชาชีพสื่อ และในกระบวนการศึกษาที่ใช้ผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการมาร่วมตอบคำถาม นักวิชาชีพดังกล่าวจึงมีโอกาสดูแลการทำงานของตนเอง ชื่นชอบข่าวต่างๆ จะถูกวิเคราะห์อย่างละเอียดเพื่อระบุว่ามีองค์ประกอบใดบ้างที่อาจนำไปสู่ความเข้าใจที่ผิดพลาดของมวลชนต่อเหตุการณ์หนึ่งๆ จากการสรุปประเด็นอย่างการใช้ ‘คำที่สร้างความโกรธเคือง’ ‘เรื่องที่น่าเสียด้านเดียว’ ‘การกล่าวแบบเหมารวม’ หรือ ‘การเลือกใช้อ้างอิงเพียงบางส่วน’ การศึกษานี้ได้สร้างชุดคำแนะนำที่ตรงประเด็นเพื่อส่งเสริม ‘แนวทางการสื่อสารมวลชนที่มีจรรยาบรรณเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะ โดยเน้นบทบาทสำคัญของการสื่อสารมวลชนที่มีความรับผิดชอบ’ (International Federation of Journalists 2012, p. 5)

ประการสุดท้าย ได้เกิดโครงการ MEDIANE (Media in Europe for Diversity Inclusiveness) ซึ่งได้ดำเนินรอยตามโครงการ ‘*Speak out against discrimination!*’ ในช่วงปี 2008 – 2010 และโครงการร่วมระหว่างสหภาพยุโรปและสภายุโรป ชื่อว่า ‘*MARS – Media against Racism in Sports*’ ในช่วงปี 2010 – 2012 จุดสนใจสำคัญของ MEDIANE นี้คือการสร้างกล่องเครื่องมือที่เรียกว่า ‘*MEDIANE BOX on Media Diversity Inclusiveness*’¹ ซึ่งพัฒนามาเพื่อเป็น ‘เครื่องมือให้อุตสาหกรรมสื่อใช้ตรวจสอบความสามารถของตนเองในการรับเอาความหลากหลาย (diversity) มาอยู่ในงานแต่ละวัน’ (COE 2014, para. 4) ในความเป็นจริง ยังมีกลุ่มชนในทวีปยุโรปอีกจำนวนมากที่ไม่มี ‘เสียงสาธารณะ’ คนเหล่านี้บ้างแทบจะไม่เคยปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ บ้างไม่เคยถูกนำเสนอผ่านโทรทัศน์หรือวิทยุ และที่แย่ไปกว่านั้นคือการที่คนเหล่านี้ถูกมองแบบเหมารวม หรือถูกนำเสนอซ้ำๆ ในบางแง่มุมเท่านั้น ‘กล่องเครื่องมือ’ นี้ได้มาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้มีส่วนได้เสียในแวดวงสื่อที่สำคัญ 3 ส่วน ได้แก่ นักฝึกอบรมสื่อผู้สื่อข่าว และผู้บริหารงานสื่อ ที่ได้ประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนข้อมูลวิธีการปฏิบัติอาชีพแบบตัวต่อตัว ไม่เพียงแต่การจัดให้มีการพบกันเพื่อแลกเปลี่ยนนับครั้งไม่ถ้วน (แต่ละครั้งใช้เวลาสองวันเป็นอย่างต่ำ) แต่ยังมีกิจกรรม ‘แลกเปลี่ยน’ ระหว่างนักวิชาชีพที่เปิดโอกาสให้แต่ละคนได้เข้าไปเยี่ยมชมสถานที่ทำงานของคนอื่นเป็นเวลาห้าวัน และจะต้องผลิตผลงานหรือเนื้อหาโดยประยุกต์ใช้หลักความหลากหลาย (diversity) และความครอบคลุม (inclusiveness) ในวิธีการที่ต่างกันไป อย่างไรก็ตาม ด้วยการตั้งเป้าที่สูงมากของโครงการโดยหมายจะเปลี่ยนแปลงภาคส่วนขนาดใหญ่ของสังคมแม้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงอันเล็กน้อย ทำให้โครงการนี้ถูกมองตั้งแต่แรกเริ่มว่าสามารถบรรลุผลได้ในขั้นเหล่านี้เท่านั้น:

ขั้นที่ 1 การกระตุ้นแนวคิดใหม่ๆ และเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับความครอบคลุมด้านความหลากหลาย

¹ แม้คำว่า ‘diversity’ และ ‘inclusiveness’ จะยังไม่มีคำนิยามที่ชัดเจน การนำทั้งสองคำมารวมกันจะ ‘หมายครอบคลุม’ อย่าง ‘ถูกต้องตามทฤษฎีการเมือง’ ว่าจะหมายถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียอันประกอบด้วยบุคคลหลายประเภท ซึ่งประเภทนั้นอาจแบ่งโดยใช้เกณฑ์หลัก 5 เกณฑ์ต่อไปนี้: เพศ อายุ ถิ่นกำเนิด ชนชั้นทางสังคม และภาวะความบกพร่อง (Georgiou & Blion 2015, p. 19)

ขั้นที่ 2 การสร้างการเรียนรู้และเปลี่ยนวิถีปฏิบัติ

ขั้นที่ 3 การสื่อสารและส่งเสริมวิถีปฏิบัติใหม่

ขั้นที่ 4 การให้ความร่วมมือในการสร้างผลงานที่ใช้หลักความครอบคลุมด้านความหลากหลาย

ขั้นที่ 5 การเป็นแบบอย่างให้แก่หน่วยงานนอกโครงการ MARS/MEDIANE (Siochrú & Blion 2014, pp. 5-9)

บทสรุป

ดังที่กล่าวเน้นย้ำในรายงานชิ้นนี้ สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อทิศทางการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองในประเทศของสาธารณชน ด้วยเหตุนี้จึงมีองค์กรที่ทำงานด้านสื่อทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติพยายามสร้างเครื่องมือด้านจรรยาบรรณที่จะช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับหลักปฏิบัติที่ดีในการสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นอย่างการก่อการร้าย ความไม่เท่าเทียม ความยากจน และการนำเสนอเรื่องราวของกลุ่มชนที่มีความเปราะบาง (เช่น ชาวมุสลิม และผู้แสวงหาที่พักพิง) ผ่านสื่อซึ่งอาจส่งผลเสียต่อกลุ่มชนดังกล่าว ถึงแม้ว่า ‘ประมวลจรรยาบรรณ’ ทุกวันนี้ยังไม่เป็นหลักเดียวกันและแตกต่างกันไปในแต่ละบริบทประเทศ แต่ก็สังเกตได้ว่ามีแนวโน้มที่นักสื่อสารมวลชนจะถือหลักใหญ่บางประการที่สอดคล้องกัน และแม้ในขณะนี้จะมีช่องว่างระหว่างทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นอย่างประณีตและการนำหลักจรรยาบรรณไปใช้จริง ซึ่งยังเป็นปัญหาสำคัญ กระแสความสนใจที่มากขึ้นเกี่ยวกับการบริหารข้อมูลข่าวสารอย่างระมัดระมัดนับเป็นสัญญาณที่ดีในยุคการข่าวไร้พรมแดนอย่างทุกวันนี้ ที่สำคัญจากการวิเคราะห์ครั้งนี้จะเห็นว่ากลไกควบคุมจรรยาบรรณสื่อที่พัฒนาขึ้นทั้งในออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร อิตาลี และกลุ่มสหภาพยุโรปต่างก็ผลักดันแนวคิดที่ส่งเสริมการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมที่แท้จริงและการจัดการกับความหลากหลายอย่างสร้างสรรค์ และพบว่าแนวทางการปฏิบัติที่ให้ไว้โดยประมวลจรรยาบรรณ ‘Carta di Roma’ (โดยสมาคม Associazione Carta di Roma 2012) รายงานการศึกษาหัวข้อ ‘Getting the facts right: Reporting ethnicity and religion’ (โดยนักวิชาการ Verica Rupar 2012) และโครงการ ‘MEDIANE - Media in Europe for Diversity Inclusiveness’ (โดยสภายุโรป 2014) เป็นชุดแนวทางที่ดีที่สุดที่โครงการวิจัยนี้จะใช้เป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประมวลจรรยาบรรณของโครงการ

11.2.1 กฎหมาย/บรรทัดฐาน

จากบทวิเคราะห์กรณีศึกษาสามกรณี จะเห็นว่า จุดมุ่งเน้นสำคัญคือวิธีการนำหลักการของการออกอากาศ และการรายงานข่าวไปใช้ปฏิบัติจริง ทั้งผู้ออกอากาศ (Broadcasters) และตัวผู้สื่อข่าว (Journalists) ควรดำเนินงานทั้งตามกฎหมายของความเป็นมืออาชีพในงานสายของตน และบรรทัดฐานของนักสื่อสารมวลชน อีกทั้งยังควรรอบรู้และเคารพต่อกลไกกฎหมายต่อต้านการแบ่งแยกและการปกป้อง

สิทธิมนุษยชนทั้งในระดับชาติและนานาชาติ เน้นอนว่ากรู้จักกับทบทวนหน้าที่ของตนและความรู้รอบมี บทบาทสำคัญในการช่วยให้ผู้ออกอากาศและผู้สื่อข่าวทันต่อเหตุการณ์และตระหนักถึงพฤติกรรม ลำเอียงของตน อย่างไรก็ตาม ผู้ออกอากาศและผู้สื่อข่าวมิได้ต้องทำงานโดยลำพังในการส่งเสริมบรรทัดฐาน ที่ดี ยังมีกลไกช่วยเหลือ เช่น โครงการเชิญชวนให้เหล่าบรรณาธิการจัดกิจกรรมอบรมและเวิร์คช็อปให้แก่ ผู้สื่อข่าวภายในองค์กรของตน โดยเปิดโอกาสให้บรรดาผู้สื่อข่าวอาวุโสช่วยเหลือให้คำแนะนำรุ่นน้องที่ อ่อนประสบการณ์ในการรายงานข่าวสารประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ การยอมรับความแตกต่าง ศาสนา นโยบายความมั่นคง สิทธิของคนกลุ่มน้อย และวิธีการรายงานข่าวเกี่ยวกับกลุ่มที่มีความเปราะบาง ไม่ เพียงเท่านั้น ผู้ออกอากาศยังสามารถร่วมผลักดันหลักจรรยาบรรณหนึ่งๆ ผ่านทางกิจกรรมอบรมเหล่านี้ ได้อีกด้วย

11.2.2 ข่าวสารประเด็นร้อน

กรณีศึกษาทั้งสามกรณี นอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงความกังวลต่อบทบาทสื่อที่มีส่วนผลิตซ้ำอคติ ภาพ เหมารวม และถ้อยคำแสดงความเกลียดชัง ยังแสดงถึงความเห็นพ้องเรื่องความสำคัญของมาตรการ ควบคุมให้การสื่อสารมวลชนนั้น เชื่อถือได้ ยุติธรรม ถูกต้อง และให้ข่าวคู่กรณีอย่างสมดุล เพื่อบรรลุ เป้าหมายดังกล่าวได้มีคำแนะนำหลักๆ อาทิเช่น ควรให้พื้นที่และความโดดเด่นในสื่อแก่ข่าวที่เกี่ยวกับผู้ ก่อเหตุและเหยื่ออาชญากรรมในต่างประเทศ กับ ในประเทศอย่างเท่าเทียมกัน โลกทุกวันนี้มีความเป็น สากหล่มมากขึ้นเรื่อยๆ แต่สังคมมีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งในทางวัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ ดังนั้น องค์ความรู้ของผู้ผลิตข่าวสารที่เคารพต่อความแตกต่างหลากหลายมีส่วนช่วยอย่างมากในการ สร้างเสริมสวัสดิภาพของสังคม สื่อต่างๆ จึงควรดำเนินบทบาทอย่าง ‘ยุติธรรม’ ต้องหลีกเลี่ยงการเลือก ข้าง หลักการสำคัญประการหนึ่งนอกเหนือจากการให้ข้อมูลในประเด็นหรือเหตุการณ์ต่างๆ ตามความ เป็นจริง สื่อยังควรตีความข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในแนวทางที่จะเป็นฐานให้เกิดการสนทนาแลกเปลี่ยนเชิง สร้างสรรค์ในสังคมในประเด็นที่ผู้คนสนใจและความกังวล ที่สำคัญ สื่อท้องถิ่นซึ่งมีความใกล้ชิดกับผู้ อยู่อาศัยในพื้นที่ และเข้าใจประเด็นความกังวลในพื้นที่เป็นอย่างดี ควรทำหน้าที่ให้ความรู้เชิงลึกแก่ชาวบ้าน ว่าชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น มีความรู้สึกนึกคิดอย่างไรบ้างเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมใน ท้องถิ่นของตน

11.2.3 กลุ่มเปราะบาง

ทุกวันนี้ การรายงานข่าวเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยด้วยความระมัดระวังเพื่อไม่ไปสร้างคำศัพท์ หรือ ภาพเหมารวมที่จะซ้ำเติมบรรยากาศความเป็นปักษ์ที่พวกเขาเหล่านั้นเผชิญอยู่ ได้กลายเป็นวัตถุประสงค์ร่วม ของสื่อโดยทั่วไป สื่อควรมีความรับผิดชอบโดยนำเสนอเกี่ยวกับกลุ่มสังคมต่างๆ อย่างถูกต้องและ

ยุติธรรม เพื่อเสริมสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้คนที่แตกต่างหลากหลายทางอัตลักษณ์ในวงกว้าง ผู้
 ออกอากาศและผู้สื่อข่าวจะต้องเลือกสรรถ้อยคำ/คำศัพท์ต่างๆ อย่างถูกต้อง ควรได้รับการฝึกอบรมเรื่อง
 ความหลากหลายและการอยู่ร่วมกัน หลีกเลี่ยงข่าวที่สื่อภาพเหมารวมและด่วนกล่าวโทษกลุ่มชาติพันธุ์
 ใดชาติพันธุ์หนึ่ง เช่น ควรที่จะระมัดระวังไม่เชื่อมโยงการก่อการร้าย ลัทธิสุดโต่งทางศาสนา อาชญากรรม
 และพฤติกรรมเบี่ยงเบนใดๆ เข้ากับประเด็นการอพยพย้ายถิ่น ผู้ออกอากาศและผู้สื่อข่าวควรเลี่ยงการทำ
 ข่าวที่เน้นกระดุน/ปลุกเร้าอารมณ์ และแผ่ขยายความตื่นกลัวหรือความสับสนอลหม่านของสาธารณะ
 เช่น เมื่อต้องรายงานเกี่ยวกับผู้อพยพ ผู้แสวงหาที่พักพิง และเหยื่อการค้ามนุษย์ ตากล้องของรายการ
 ข่าวโทรทัศน์ รวมถึงช่างภาพที่เก็บภาพนิ่งไม่ควรถ่ายบุคคลเหล่านั้นแบบซูมใกล้ และควรดเว้น
 รายละเอียดของข่าวที่จะทำให้ผู้อ่านระบุตัวผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อไม่ให้บุคคลผู้ให้ข้อมูลและครอบครัวตก
 เป็นเป้าการกระทำอันตรายเป็นการตอบโต้จากทั้งเจ้าหน้าที่รัฐ ตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ หรือองค์กร
 อาชญากรรมต่างๆ

12. การพัฒนารูปแบบการออกอากาศเพื่อต่อต้านความรุนแรงสุดโต่ง: การใช้ชุมชนเป็นฐาน

12.1 การก่อการร้ายและสื่อมวลชน (สื่อกระแสหลัก)

ในปี ค.ศ. 1985 อดีตนายกรัฐมนตรีอังกฤษ นางมาร์กาเร็ต แธตเชอร์ (Margaret Thatcher) กล่าว
 ปราศรัยต่อเนติบัณฑิตยสภาของอเมริกา อย่างหนักแน่นว่า การได้รับความสนใจจากสื่อคือออกซิเจน
 ของกลุ่มก่อการร้าย และวิธีที่ดีที่สุดที่จะทำให้กลุ่มเหล่านั้นขาดออกซิเจนคือการ ‘ปล้น’ ความสนใจที่
 ผู้ก่อการร้ายพึงพาและหาประโยชน์ใส่ตัว ความสนใจจากสื่อมวลชนคืบมา (Nacos, 2003) แธตเชอร์ มุ่ง
 เจาะจงที่เหตุการณ์อุกอาจของกลุ่ม IRA ที่เกิดขึ้นในสหราชอาณาจักรในขณะนั้น แต่คำกล่าวเหล่านั้นก็
 ให้ข้อคิดอย่างมากแก่ยุคหลังเหตุการณ์ 9/11 ที่ผู้ก่อการได้โจมตีสถานที่อันเป็นสัญลักษณ์ของ
 สหรัฐอเมริกา คร่าชีวิตผู้คนไปหลายพันชีวิต สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงให้กับสหรัฐฯ และ
 เศรษฐกิจโลก และยังบรรลุเป้าหมายสำคัญคือการได้รับความสนใจจากทุกสื่อ ไม่เพียงเท่านั้น ยังมี
 อานุภาพถึงขั้นกำหนดวาระของรัฐบาล ของสาธารณะชน และของสื่อมวลชน ต่อมาอีกหลายปี (Nacos,
 2003) ในทัศนะของ Howie การถ่ายทอดภาพสะท้อนขวัญของเหตุการณ์ 9/11 ของสื่อหลังเกิดเหตุ คือ
 อานุภาพที่แท้จริงของเหตุการณ์ มันสร้างปฏิกิริยาตอบรับที่รุนแรง (หรืออาจรุนแรงเกินเหตุ) จากรัฐบาล
 และกองทัพสหรัฐฯ “นักวางแผนทางยุทธวิธีต้องการสร้างภาพการตอบโต้ทางการทหารที่รุนแรงเทียบเท่า
 กัน” และมันสำแดงออกมาในสงครามสืบเนื่องในอิรักและอัฟกานิสถาน (Howie, 2012, p. 34).

ความกระหายความสนใจจากสื่อมวลชนของกลุ่มก่อการร้ายไม่ใช่เรื่องใหม่ เพียงแต่ก่อนหน้านี้
 ผู้ก่อการร้ายจำต้องอดทนและพึงพาการบอกเล่าแบบปากต่อปาก แต่เมื่อมี ‘กองทัพที่สมยอม’ นั่นคือ

บรรดาผู้สื่อข่าวและผู้ผลิตรายการ การสื่อสารระดับมวลชนได้เข้ามาช่วยโหมกระพือการโฆษณาชวนเชื่อของพวกเขา (Howie, 2012, pp. 50-51) ทำที่สุดแล้ว องค์การก่อการร้ายและสื่อมวลชนก็เปรียบเสมือน 'หุ้นส่วนเพื่อผลประโยชน์ต่างตอบแทนกัน' ผู้ก่อการร้ายต้องการเผยแพร่ข่าว ขณะที่บริษัทสื่อต้องการภาพอันน่าสะพรึงกลัวที่เข้าอารมณ์มาเพิ่มเรตติ้ง (Nacos, 2003, p. 52) การยอมเป็นเครื่องจักรโฆษณาชวนเชื่อให้กับกลุ่มก่อการร้าย ทำให้สื่อมวลชนถือว่ามีส่วนพาดพิงถึงกลุ่มก่อการร้ายรุ่นแล้วรุ่นเล่า และมีบทบาทยกระดับภาวะความเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia) ดร. เวอร์จิเนีย อันเดร (Virginie Andre) ได้ทำการสัมภาษณ์นาย อะบีด ราจา (Abid Raja) ตำรวจนครหลวงประจำหน่วย New Scotland Yard ของสหราชอาณาจักร ผู้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาพสื่อที่น่ากลัวกับการที่กลุ่มคนมุสลิมอายุน้อยหันไปเข้าร่วมกับกลุ่มไอเอส (ISIS) และวิธีการที่สื่อมีส่วนกระตุ้นให้เกิดความเชื่อสุดโต่งว่ารัฐอิสลามแบบอุดมคติ คือ คำตอบและทางเลือกที่ดีที่สุดของพวกเขาว่า

“...กลุ่มคนอายุน้อยเห็นภาพที่ถ่ายทอดมาถึงบ้านของเขา เห็นสงครามอิรัก คุณอะบูกรอฮิบ คุณกวนตานาโม...เห็นภาพมุสลิมและอิสลามผ่านทางสื่อ มันสร้างภาพที่ว่ากำลังเกิดเรื่องเลวร้ายขึ้นกับชาวมุสลิม กำลังมีเรื่องร้ายเกิดขึ้น...พุดง่าย ๆ นั่นคือตัวผลักดันให้ไอเอสชี้ชวนว่า ‘มาหาเราสิ เรามีรัฐอิสลาม’ ...พุดให้ง่ายและปลุกใจกว่านั้นได้ว่า ‘ทำไมเราต้องจำทนในเมื่อเราทิ้งไปได้ ไปอยู่กับคนของเราหากเราต้องการโดยจะไม่ต้องรู้สึกแปลกแยก อึดอัด หรือเป็นคนนอกอีก’ ...สื่อมีส่วนอย่างมากในการเพาะบ่มลัทธิรุนแรงสุดโต่ง สื่อจำเป็นต้องได้รับเสียงสะท้อนจากผู้รอบรู้ และจำเป็นต้องเข้าใจว่าตนมีอิทธิพลผลักดันความคิดรุนแรงสุดโต่งมากเพียงใด”

สรุปได้ว่า สื่อมวลชน(สื่อกระแสหลัก)มีบทบาทอย่างมากในการหยยยื่น ‘ออกซิเจน’ ที่ช่วยโหมกระพือการโฆษณาชวนเชื่อของกลุ่มก่อการร้าย

12.1.1 ภาพอลังการของการก่อการร้าย

ในอดีตการก่อการร้ายถูกนำไปเปรียบว่า คือ ละคร/หนัง (theatre) ผู้เชี่ยวชาญด้านการก่อการร้าย ไบรอัน เจนกินส์ (Brian Jenkins) กล่าวว่า “การก่อการร้ายมีเป้าหมายอยู่ที่คนดู ไม่ใช่เหยื่อจริงๆ ของเหตุการณ์ การก่อการร้ายคือละคร” (Jenkins, 1975, p. 16) แต่การเปรียบเทียบของ Jenkins อาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยน เพราะเหตุการณ์อย่าง 9/11 เหตุการณ์โจมตีเมื่อปี 2005 รวมถึงเหตุการณ์เมื่อเร็ว ๆ นี้ในประเทศเบลเยียม แสดงให้เห็นแล้วว่าผู้ก่อการร้ายในศตวรรษที่ 21 ต้องการให้มีคนตายจำนวนมากด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้ชมในกว้างก็ยังคงเป็นหมายสำคัญ วิธีการโจมตีถูกออกแบบอย่างเหมาะสม และเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากสื่อกระแสหลัก ความสูญเสีย โศกนาฏกรรม ณ ปัจจุบันถูกมองว่าเป็น ‘ภาพอลังการของการก่อการร้าย’ (terrorism spectaculars) มีการจับภาพการกระทำถูกออกและเผยแพร่ไปทั่วโลก ซึ่งแน่นอนว่า หากไร้ซึ่งสื่อกีฬายาน การก่อการร้ายย่อมไม่บรรลุเป้าหมายใน

การกระตุ้นความกลัว ประพันธ์พริ้ง (Howie, 2012; Nacos, 2003) ลักษณะที่เหตุก่อการร้ายถูกนำเสนอ หรือ รายงาน ถือว่าขาดความเป็นกลาง เพราะนั้นไม่ใช่การกระจายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์อย่างเป็นกลาง แต่มันผ่านการตกแต่งและจัดวางให้เป็นเหตุการณ์ยิ่งใหญ่ ใจให้ผู้คนรับรู้มันในลักษณะของ “ความอลังการทางสุนทรียศาสตร์” (Howie, 2012, pp. 60, 63) ในแบบเดียวกับภาพยนตร์หรือละครโศกนาฏกรรมทางโทรทัศน์ของฮอลลีวูดอย่างเช่นเรื่อง *Homeland* หรือ 24 การจัดแต่งเหตุก่อการร้ายให้เป็นภาพอลังการเช่นนี้ มีผลพวงคือ การสร้างภาพยนตร์ที่สื่อภาพมุสลิมและอิสลามในแง่ลบ การสื่อเรื่องแต่งว่าเป็นข้อเท็จจริง มีการกล่าวถึงประเด็นนี้ในการสนทนากลุ่ม (focus groups) ที่จัดทำขึ้นทั่วประเทศไทย เช่น:

“ก่อนอื่น ผมอยากชี้ให้เห็นว่า มีภาพยนตร์ฮอลลีวูดมากมายที่เสนอภาพลบของมุสลิมผ่านทางตัวละคร ผ่านบุคคลที่คลุมหน้าและมีหนวดเครา ภาพเหล่านั้นถูกนำเสนอไปทั่วโลก แน่นนอนในประเทศไทยด้วย ภาพเหล่านั้นได้กลายเป็นภาพคุ้นเคยของผู้คน โดยที่พวกเขาไม่รู้เลยว่าอิสลามแท้จริงแล้วคืออะไร” เยาวชนขอนแก่น B

“ข่าวบางอย่างก็เชื่อไม่ได้ มันเหมือนกรณีของชาวซุบซิบดาราที่เรื่องราวถูกแต่งเติมเยอะมาก ก่อนจะมาถึงเรา” เยาวชนภูเก็ต D

ประการสุดท้าย การที่จะเข้าใจปรากฏการณ์ ‘ภาพอลังการของการก่อการร้าย’ ได้อย่างถ่องแท้ เราจะต้องเข้าใจว่าสื่อมวลชนมีผลกำไรเป็นเป้าหมายใหญ่ ปัจจัยด้านการเงินของสื่อทำให้ผู้สื่อข่าวและผู้ผลิตหมกมุ่นทุ่มเทไปกับการใช้เวลาออกอากาศและพื้นที่สื่อสิ่งพิมพ์ถ่ายทอดเกี่ยวกับความรุนแรงทางการเมือง เผยแพร่วาระของกลุ่มก่อการร้ายผู้มุ่งหวังความสนใจจากสื่อโดยไม่รู้ตัว ทั้งยังเพาะบ่ม ‘วัฒนธรรมชอบโชว์สื่อ’ ในสังคมยุคใหม่ (Nacos, 2003, p. 45) อะบิด ราจา อธิบายอย่างกระชับถึงแรงขับเคลื่อนทางการเงินที่อยู่เบื้องหลังความหมกมุ่นของสื่อมวลชนต่อข่าวสารความรุนแรงทางการเมืองว่า:

“สื่อ...เป็นเพียงการแสดงออกทางความคิดของคนกลุ่มเล็กๆ ในสังคม และคุณต้องมองว่าอะไรที่ขับเคลื่อนสื่อ มักเป็นเรื่องการเงิน คุณรู้ดีว่ามันเป็นปัจจัยที่ค่อนข้างสำคัญของพวกเขา และเรื่องน่าเบื่อนั้นย่อมขายไม่ได้ บรรดาสื่อจึงต้องทำให้อะไรต่ออะไรน่าสนใจขึ้นมาอีกหน่อย ความกลัวเป็นสินค้าขายดี”

เจ้าหน้าที่บังคับกฎหมายคนหนึ่งในสหราชอาณาจักรให้สัมภาษณ์และแสดงความคิดเห็นที่พ้องกันกับผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศไทย เรื่องของธุรกิจและผลกำไรซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนสื่อเน้นย้ำมองว่ามีส่วนในการสร้างภาพลบของมุสลิมในสื่อของไทย และย้ำความคิดเรื่อง ‘ความกลัวนั้นขายดี’ โดยผู้เข้าร่วมสนทนาเน้นว่าสื่อมักตีพิมพ์และสร้างเรื่องขึ้นเพื่อดึงดูดรายได้

“เพื่อที่จะขายข้าวและได้เงิน พวกเขาไม่สนว่าใครจะเสียหาย”

ชาวบ้านจากภูเก็ต E

“บางครั้งก็หงุดหงิด เข้าใจว่าพวกสื่อจะเลือกเฉพาะแง่มุมของเรื่องราวที่จะขายได้หรือให้ผลประโยชน์แก่ตนเท่านั้น ไม่สนใจเรื่องของความซื่อตรง ความเสียหายต่อคนอื่น หรือสิ่งที่คนส่วนใหญ่ต้องการ” ผู้นำศาสนาจากภูเก็ต A

ในสังคมปัจจุบัน เรากำลังหันเหจากสื่อมวลชนรูปแบบดั้งเดิมไปสู่สื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดียแทน ในอดีตองค์กรก่อการร้ายสร้างเหตุรุนแรงต่อเป้าหมายเชิงสัญลักษณ์และกดดันให้สื่อรายงานสารของพวกเขา ฟังพาสื่อกระแสหลักให้ช่วยปรับแต่งเหตุการณ์รุนแรงโดยน้ำมือของพวกเขาให้เป็นภาพตระการตา แต่แล้วสื่อโซเชียลก็ได้เข้ามาปลดปล่อยผู้ก่อการร้ายจากการต้องพึ่งพาสื่อแบบเก่า ([Klausen, 2015](#)) กลุ่มผู้ก่อการร้ายในปัจจุบันสามารถควบคุมการถ่ายทอดสารของตนอย่างสมบูรณ์ และไม่ถูกจำกัดโดยหลักปฏิบัติและกฎเกณฑ์ในการออกอากาศที่อาจตัดทอนสารชวนเชื่อและสารปลุกระดมมวลชนให้มาเข้าร่วมของพวกเขา

12.1.2 การก่อการร้ายและอินเทอร์เน็ต

ช่องทางสื่อสารใหม่ของกลุ่มก่อการร้ายอย่างอินเทอร์เน็ตได้เปลี่ยนวิธีการเผยแพร่อุดมคติอันรุนแรงของกลุ่มไปอย่างมีนัยสำคัญ Klausen กล่าวว่า กลุ่มก่อการร้ายเคยสื่อสารกับสาธารณะโดยให้สื่อกระแสหลักช่วยรายงานภาพความโหดร้ายจากเหตุการณ์ที่ตนก่อขึ้น แต่ในปัจจุบัน กลุ่มก่อการร้ายสามารถควบคุมการเผยแพร่สารด้วยตนเอง ขณะที่สื่อกระแสหลักกลับต้องหันมาพึ่ง ‘สื่อโซเชียลของกลุ่มนักบวชฮาด’ แทน ([Klausen, 2015, p. 4](#)) ไม่เพียงเท่านั้น อำนาจควบคุมเนื้อหาสารของตนได้โดยตรงยังเปิดโอกาสมากมายให้แก่กลุ่มก่อการร้าย ไม่เพียงกำหนดได้ว่าต้องการให้กลุ่มผู้ชม/ผู้ฟังเป้าหมายอันหลากหลาย (กลุ่มที่มีแนวโน้มสนับสนุน ความคิดเห็นสาธารณะในนานาชาติ และสาธารณะที่เป็นศัตรู) รับรู้เกี่ยวกับตนอย่างไร ยังกำหนดได้ด้วยว่าจะสื่อภาพของตนและภาพของศัตรูกลุ่มต่างๆ อย่างไร เพราะไม่ต้องถูกจำกัดโดยกระบวนการทางบรรณาธิการอีกต่อไป โดยหลักการ อินเทอร์เน็ตเป็นตัวแทนที่ดีเยี่ยมของอุดมคติแห่งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการสื่อสารของโลกตะวันตก แต่เสรีภาพนี้ก็กลับถูกใช้งานในทางที่ผิดโดยกลุ่มคนที่แท้จริงแล้วต่อต้านเสรีภาพทางความคิดเห็นและเนื้อหาเสรี ([Weimann, 2004](#)) อย่างไรก็ตาม กระบวนการชักนำสู่ลัทธิรุนแรงสุดโต่งทางอินเทอร์เน็ตจะต้องไม่ได้รับการขยายผลและการสื่อสารแบบไม่ผ่านระบบออนไลน์ก็ยังคงเป็นสิ่งสำคัญ ([Behr, Reding, Edwards, & Gribbon, 2013](#)) ที่จะต้องใส่ใจในการจะออกมาตรการใดๆ ด้านการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่ง (CVE) ส่วนต่อไป

จะกล่าวถึง ตัวอย่างของ 'วิธีการที่นุ่มนวล' (Soft Approach) ในการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่ง ทั้งในโลกออนไลน์และออฟไลน์

12.2 วิธีการ CVE ที่นุ่มนวล

พลเรือเอก ไมเคิล มุลเลน (Michael Mullen) เตือนสภาของเกรสแห่งสหรัฐเมื่อปี ค.ศ. 2008 ว่า สหรัฐมีโอกาสชนะสงครามอัฟกานิสถานหากปรับปรุงแนวทางสร้างชาติของตนเสียใหม่ 'เราไม่สามารถฆ่าเพื่อคว้าชัยชนะได้...มันต้องการการทำงานเป็นทีมและการร่วมมือกัน' ([CNN, September 10, 2008](#)) จุดยืน Mullen สะท้อนหลักในการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งด้วย 'วิธีการที่นุ่มนวล' ที่อยู่บนฐานของการศึกษาวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่มุ่งระบุถึงรากของปัญหาการเกิดลัทธิสุดโต่ง (extremism) และกระบวนการชักนำสู่ความรุนแรง (radicalisation) แทนการใช้วิถีทางการทหารที่ 'แข็งกร้าว' ที่ใช้กันอยู่เดิม 'วิธีการที่นุ่มนวล' ในการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งผลักดันให้การแทรกแซงทางการทหารเป็นเพียงทางเลือกหนึ่งในหลายๆ ทางเลือกเท่านั้น รัฐบาลในนานาประเทศควรมุ่งสนใจที่การให้การศึกษาและโอกาสทางวิชาชีพแก่ประชากรกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเข้าร่วมกระบวนการความรุนแรง กลยุทธ์เชิงพัฒนาเหล่านี้ต้องการการลงทุนในระยะยาว ซึ่งมันก็ให้ประสิทธิผลในการต้านลัทธิหัวรุนแรงในชุมชนชายขอบในระยะยาวเช่นกัน ทั้งยังช่วยสร้างความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งในหมู่ประชากร และเป็นเครื่องมือที่มีอาจประเมินค่าในการสร้างสรรค์อนาคตที่สงบสุขและรุ่งโรจน์ ([Aldrich, 2012, pp. 46-49](#)) ส่วนถัดไปจะสรุปให้เห็นคร่าวๆ ถึงโครงการต่างๆ ทั่วทวีปแอฟริกาที่ดำเนินงานโดย องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศแห่งสหรัฐอเมริกา (USAID) ที่ได้ใช้อำนาจของรายการวิทยุในกระบวนการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่ง เรายังจะเล่าถึงรายการวิทยุเพื่อต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งรายการหนึ่งในกรุงซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย กลยุทธ์สื่อต่อต้านการก่อการร้ายในสหราชอาณาจักรที่เป็นประเด็นถกเถียงเพราะเพิ่มอำนาจให้แก่หน่วยงานควบคุมเนื้อหาการออกอากาศให้มีสิทธิตรวจสอบคัดกรองข่าวสาร ซึ่งถูกมองว่ากระทบต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (freedom of speech) และสุดท้ายจะอธิบายบทบาทของโครงการ Affinis Labs ในการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งในโลกออนไลน์

นโยบายต่อต้านลัทธิรุนแรงสุดโต่งของ USAID ในแอฟริกา

เป้าหมายหลักของนโยบายต่อต้านลัทธิรุนแรงสุดโต่ง(CVE) โดย USAID ในทวีปแอฟริกา คือการสร้างช่องการสื่อสารผ่านวิทยุท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมสันติภาพ การยอมรับความแตกต่าง การมีส่วนร่วมของพลเมือง และการตัดสินใจต่างๆ ในระดับชุมชน ชักนำให้ผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่นพิจารณาการใช้ความรุนแรงของกลุ่มอย่าง อัลกออิดะห์ หรือ ไอเอส อย่างพินิจพิเคราะห์มากขึ้น ในทางทฤษฎีรายการวิทยุเหล่านี้มุ่งเข้าไปที่การช่วยให้เยาวชนเพศชาย เช่น ในประเทศมาลี มีความเสี่ยงน้อยลงที่จะเข้าร่วมกับองค์กรหัวรุนแรงสุดโต่ง และกระตุ้นให้เขาเหล่านั้นหันมาเข้าร่วมกับสถาบันทางศาสนาของสังคมกระแสหลักที่เน้นสร้างสรรค์สังคม ถึงแม้ว่านโยบาย CVE โดย USAID จะให้ผลลัพธ์ที่จำกัด แต่ก็พบว่า กลุ่มคน

เช่นที่อยู่อาศัย ณ ใจกลางเมืองของทิมบูกตูที่ได้รับฟังรายการวิทยุซึ่งสนับสนุนโดย USAID เป็นเวลาห้าปี เกิดผลลัพธ์ทางความคิดและพฤติกรรมที่ต่างไปจากเมืองข้างเคียงอย่าง ดิเฮ รายการวิทยุที่ผลักดันความร่วมมือระหว่างชาติพันธุ์และสันติวิธีปลดความรุนแรงอย่างที่เคยใช้ในช่วงหลังเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์วันดานันั้น ควรนำมาใช้เป็นฐานในการพัฒนาโครงการเพื่อการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งในอนาคต ([Aldrich, 2014](#)) เนื่องด้วยเยาวชนแอฟริกันใช้งานสื่อโซเชียลมากขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคตโครงการ CVE ต่างๆ จะต้องปรับเปลี่ยนไปมุ่งเน้นสื่อออนไลน์ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นโครงการที่ทำกับสื่อออนไลน์หรือออฟไลน์ จะต้องใช้แนวทางแก้ปัญหาที่ใช้ภาษา วัฒนธรรม และสถาบันของท้องถิ่นเป็นฐานกลุ่มสุดโต่งอย่าง ไอเอส และ อัลกออิดะห์ ได้เข้าควบคุมสถาบันต่างๆ และพยายามผลักดันเจตนาารมณ์ของตนสู่ประชาชนในพื้นที่ ด้วยเหตุนี้งานของ USAID ในแอฟริกาจะแสดงให้เห็นว่า รายการวิทยุที่ร่วมผลิตกับสมาชิกชุมชนคือ “ก้าวแรกสู่การชนะใจและสมอง” ของกลุ่มเป้าหมายในกระบวนการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่ง ([Aldrich, 2014, p. 542](#)) ที่จะนำเสนอด้านล่างคือตัวอย่างรายการวิทยุที่ประสานงานโดย USAID ที่ใช้วัฒนธรรมการกระจายเสียงวิทยุที่มีอยู่เดิมในภูมิภาคเป็นฐาน :

- “Road to Reading” เป็นโครงการในภาษาอังกฤษที่ภารกิจคือการผลิตและออกอากาศรายการวิทยุชื่อ Interactive Radio Instruction (IRI) สำหรับนักเรียนประถมเกรด 1-6 โดยมุ่งเน้นให้ความรู้ทั้งครูและนักเรียนไปพร้อมๆ กัน โครงการนำร่องจะช่วยกำหนดรูปแบบในการเข้าถึงประชากรและเด็กๆ ที่เร่ร่อนไร้หลักแหล่งที่มีความต้องการพิเศษในระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง จะมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ เช่น สมาร์ทโฟนและมินิคอมพิวเตอร์ โดยประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทสังคมของมาลี และเครื่องมือชนิดใดที่ให้ประสิทธิผลสูงสุดจะได้รับการขยายผลโดยการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชนต่อไป รายการวิทยุ IRI มุ่งที่จะช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอนในห้องเรียนอีกด้วย ([Aldrich, 2014](#))
- “Walaikum” เป็นโครงการระยะเวลา 2 ปี โดยทุนสนับสนุนจาก USAID ที่พัฒนาขึ้นเพื่อรับมือกับความขัดแย้งที่ดำเนินอยู่และที่อาจเกิดขึ้นในตอนเหนือประเทศมาลี Walaikum เป็นวลีภาษาอาหรับแปลว่า “และท่านเช่นกัน” ปกติแล้วใช้เพื่อขานรับคำทักทายว่า “ขอสันติจงมีแด่ท่าน” ภายใต้โครงการ Walaikum องค์การ World Education ได้นำวิธีสานสัมพันธ์ประชาชนเชิงบูรณาการที่หลากหลายมาใช้ขับเคลื่อนภาคส่วนหลักๆ ในหมู่ประชากรให้ทำงานร่วมกัน ภายใต้เป้าหมายเดียวกัน โดยเป้าหมายสำคัญของ Walaikum คือ การสร้างเครือข่ายตัวแทนสันติภาพอันยั่งยืน ผู้ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตัวแสดงหลักๆ ในตอนเหนือของประเทศมาลีให้พวกเขาเหล่านั้นส่งเสริมและเลือกวิถีทางสันติภาพ ตัวแสดงหลักที่ตัวดังกล่าวได้แก่ ผู้หญิงและสมาคมสตรีต่างๆ เยาวชนและสมาคมเยาวชนต่างๆ ผู้นำทางจิตวิญญาณ วัฒนธรรม และศาสนา และสุดท้ายคือ กลุ่มวิทยุชุมชน โครงการ Walaikum จะเปิดโอกาสให้ผู้เป็นแม่ พี่สาว น้องสาว ภรรยา ย่าและยาย มีบทบาทในสมาคมสตรีในฐานะนักฝึกอบรมเพื่อสันติภาพ คนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะเยาวชนเพศชายมักถูกล่อลวงสู่ความรุนแรงเพราะขาดโอกาสในชีวิต ไม่เห็นคุณค่า

ของสันติภาพ และปัจจัยเรื่องเงินที่จะได้รับเมื่อเข้าร่วมกับกลุ่มกบฏต่างๆ Walaikum ทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่กับชุมชนและผู้นำศาสนา ชักนำให้วัยรุ่นกลุ่มเสี่ยงดังกล่าวมาเข้าร่วมเป็นผู้แทนสันติภาพที่แข็งแกร่ง และยังชักนำให้วิทยุชุมชนอำนวยความสะดวกการกระจายเสียงในรายการของตนให้การกับสื่อสารและการเสวนาเพื่อสันติภาพอย่างจริงจัง ([Aldrich, 2014](#))

- **โครงการ Peace Through Development (PDEV)** ในประเทศไนเจอร์และชาด มุ่งที่เป้าหมายอันได้แก่ 1) การพัฒนาการปกครองท้องถิ่นของชุมชนเป้าหมาย 2) การให้อำนาจแก่เยาวชนกลุ่มเสี่ยงให้กลายมามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในชุมชนของตนและในระบบเศรษฐกิจ 3) ทำให้แนวคิดส่งเสริมความรุนแรงต่างๆ กลายเป็นส่วนเกิน กิจกรรมด้านสื่อที่สำคัญของโครงการ PDEV คือ การผลิตรายการวิทยุ 4 รายการ (สองรายการในไนเจอร์ และอีกสองในชาด) ออกอากาศโดยเครือข่ายวิทยุของ PDEV เองในประเทศนั้นๆ รายการวิทยุเหล่านั้นได้รับแรงเสริมจากกิจกรรมในระดับชุมชนหลากหลายกิจกรรม อาทิ การจัดตั้งชมรมการฟัง การฝึกอบรมผู้สื่อข่าวในท้องถิ่น การอบรมและอำนวยความสะดวกให้แก่อำนาจวิทยุต่างๆ ที่เป็นแนวร่วมในชาดและไนเจอร์ รายการวิทยุเหล่านั้นแทบจะไม่เอ่ยถึงประเด็นอย่างการก่อการร้ายอย่างเด่นชัดเลย แต่เน้นที่การสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยให้ช่องทางสื่อสารให้แก่กลุ่มที่เดินสายกลาง ([Greiner, 2010](#))

แคมเปญสื่อ 2MFM ในซิดนีย์ ออสเตรเลีย

ในขณะที่โครงการ CVE ของ USAID ในแอฟริกามุ่งเน้นที่การศึกษา คลื่นวิทยุชุมชน 2MFM ในกรุงซิดนีย์ใช้วิธีการที่เปิดเผยถึงเป้าหมายนั่นคือ การต่อต้านความรุนแรงสุดโต่ง แคมเปญ *'Together, Standing Against Extremism and Racism'* ของคลื่น 2MFM มุ่งที่การใช้พื้นที่สื่อแจ้งข้อมูลแก่มุสลิมทั่วไปในซิดนีย์ให้ทราบเกี่ยวกับกฎหมายต่อต้านการก่อการร้ายชุดใหม่ของออสเตรเลีย ให้ความรู้แก่เขาเหล่านั้นเกี่ยวกับความอันตรายของความสุดโต่ง พร้อมทั้งให้ความมั่นใจต่อสังคมมุสลิมว่าเมื่อได้ผลกระทบจากเหตุการณ์ในเชิงก่อการร้าย เขาเหล่านั้นจะรับมือได้อย่างไรบ้าง โครงการดังกล่าวยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หน่วยงานรัฐ และชุมชนมุสลิม เสนอกลยุทธ์ที่จะช่วยให้พวกเขาสามารถรับมือกับสถานการณ์การเหยียดเชื้อชาติ ราฟิค ฮุสเซน (Rafic Hussein) ประธานบริหารคลื่น 2MFM เน้นย้ำว่า โครงการนี้ไม่เพียงมุ่งทำงานด้าน CVE แต่ยังมุ่งสร้างสรรค์สังคมออสเตรเลียที่สามัคคีและมีสวัสดิภาพด้วย ด้านผู้ประสานงานแคมเปญสื่อ ฟาเดน เอลดานา (Faten El Dana) เน้นย้ำว่าคลื่น 2MFM มีเป้าหมายคือการรับมือ “กับประเด็นที่ละเอียดอ่อนอย่างลัทธิสุดโต่งและการเหมารวมทางวัฒนธรรมที่กระทบต่อชีวิตประจำวันของเรา” ([2MFM, 2015, p.2](#))

กลยุทธ์ด้านลัทธิสุดโต่งในสหราชอาณาจักร

สามสัปดาห์หลังจากที่ มาร์กาเรต แอตเชอร์ กล่าวว่า ความสนใจจากสื่อคือ ‘ออกซิเจน’ ของกลุ่มก่อการร้าย และเราจะต้อง ‘ปล้นคืน’ แหล่งออกซิเจนนั้น สหราชอาณาจักรในปัจจุบันได้ขานรับแนวคิดดังกล่าวของแอตเชอร์ โดยให้อำนาจที่ใหญ่มากขึ้นในการสั่งพักการออกอากาศรายการโทรทัศน์และวิทยุที่เผยแพร่

‘เนื้อหาสุดโต่งที่ไม่อาจรับได้’ ให้แก่ Ofcom หน่วยงานอิสระที่มีหน้าที่กำกับดูแลกิจการสื่อสาร โทรคมนาคมและสื่อในสหราชอาณาจักรมานาน กฎหมายใหม่ดังกล่าวทำให้ Ofcom มีอำนาจเรียก สอบสวนผู้ออกอากาศหากพบว่ามีกลุ่มสุดโต่งได้รับพื้นที่ที่สื่อมานำเสนอสารที่อันตรายและข้อมูลที่ไม่ ถูกต้องอย่างไร้การคัดกรอง กฎหมายใหม่จะอำนาจให้ Ofcom สามารถปรับหลักปฏิบัติในการ ออกอากาศให้รัดกุมขึ้นเพื่อให้ ‘กลุ่มผู้ออกอากาศเข้าใจชัดเจนถึงภาระรับผิดชอบของตนในการจัดการ กับเนื้อหาที่มีความสุดโต่ง’ และ “ให้รัฐสภาผ่านร่างกฎหมายที่ยืนยันอำนาจของ Ofcom ในการสั่งระงับ การออกอากาศของสถานีโทรทัศน์ที่สื่อเนื้อหาของลัทธิสุดโต่งที่ไม่อาจรับได้ ซึ่งครอบคลุมถึงสถานีวิทยุ ทั้งหมดด้วย” ([Government, 2015, p. 34](#)) ความวิตกกังวลของรัฐบาลอังกฤษที่นำมาซึ่งการปรับปรุง กฎหมายดังกล่าวนั้น สอดคล้องกับความวิตกกังวลของประชากรมุสลิมชาวอังกฤษ ผู้นำศาสนารายหนึ่งใน กรุงลอนดอน เผยความคับข้องใจที่สื่อของอังกฤษไม่ให้เวลาการออกอากาศแก่ ‘มุสลิมสายกลาง’ และ ความต้องการกฎหมายที่ดีกว่ามากำกับให้ผู้ออกอากาศรับผิดชอบต่อเนื้อหาที่ตนนำเสนอมากขึ้น นี่คือบทสัมภาษณ์ที่จัดทำขึ้นก่อนที่จะมีการเริ่มใช้กลยุทธ์ด้านการก่อการร้ายแนวทางใหม่ในสหราชอาณาจักร:

“...เขาเหล่านั้นเป็นมืออาชีพ เป็นผู้เชี่ยวชาญ แต่น่าเสียดาย เพื่อที่จะขายเรื่องดีพิมพ์พวกเขาต้องการ ชื่อเรื่องที่ดึงดูดความสนใจ เรื่องราวที่ดึงดูดความสนใจที่บางครั้งผู้สื่อข่าวก็เป็นคนแต่งขึ้นเอง หรือโดย ใครก็ตามเพื่อที่จะทำยอดขายให้มากขึ้น แต่โชคไม่ดีที่พวกเราต้องเป็นคนจ่ายราคาของมัน และยังไม่ มีกฎหมายมาหยุดมันจนถึงวันนี้ พวกเขาจึงยังอ้างเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นว่าทุกคนมีสิทธิพูด แต่พอเป็นมุสลิม เป็นเรื่องการไปบรรยายในมหาวิทยาลัย ที่มีสยิด หรือที่สาธารณะ กลับโดนห้ามไม่ให้ พูดเพราะกลัวจะเป็นภัยคุกคาม นี่มันคือสองมาตรฐาน...ผมไม่ได้จะสื่อว่านักพูดบางคนไม่ควรถูกห้าม จริงอยู่คนพูดบางคนอย่าง เซาดารี หรือบุคคลอย่าง บากรี หรือ อะบู ฮัมซา...คนเหล่านี้ไม่ควรรับได้ อนุญาตให้พูดแต่แรกแล้ว ควรให้พูดในชุมชนมุสลิมและชุมชนที่กว้างกว่านั้น”

“(แต่) พวกเขาได้รับอนุญาตให้พูดในที่วิ ซึ่งผมไม่เข้าใจ พวกเขาได้รับช่องทาง...ได้รับเวลาการ ออกอากาศ”

“นี่คือปัญหา...สื่อให้คนพวกนั้นออกอากาศแต่กลับไม่ให้นักข่าวมุสลิมสายกลางได้พูดในช่วงเวลา ดังกล่าว และตอนนี้เราได้เห็นผลลัพธ์ของมันแล้ว และตอนนี้เรากลายมาห้ามทุกคนไม่ให้พูด”

นอกเหนือจากอำนาจท้วงถามตรวจสอบผู้ออกอากาศ (ที่ยังมีอิสรภาพในออกอากาศเนื้อหาต่าง ๆ ตาม ต้องการและยังมองว่ากลุ่มสุดโต่งนั้นน่าตื่นเต้นและเรียวเรตติ้ง) กลยุทธ์ที่เข้มงวดขึ้นดังกล่าวในสหราชอาณาจักรเน้นย้ำให้ผู้ออกอากาศใคร่ครวญอย่างถี่ถ้วนเพื่อที่จะนำเสนอการถกเถียง ต่าง ๆ ในเชิง สร้างสรรค์ และออกอากาศเสียงของมวลชนกระแสหลักผู้แสดงออกถึงค่านิยมเสรีแห่งสหราชอาณาจักร

กฎหมายใหม่ดังกล่าวมุ่งเป้าไปที่การแก้ไขปัญหาความสุดโต่งและการชักจูงสู่ความเกลียดชังก็จริง แต่ได้มีความเกรงว่ากฎดังกล่าวจะส่งผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์ต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (freedom of expression) ทั้งยังมีการตั้งข้อสงสัยกันในวงกว้างว่ากฎหมายนี้จะส่งผลให้เกิดวิธีการใหม่ๆ อะไรบ้างบนโลกออนไลน์ซึ่งอยู่นอกเหนืออำนาจทางกฎหมายของ Ofcom และเป็นมาตรการที่ถูกมองว่าเป็นบ่อเกิดของการแบ่งแยกฝักฝ่ายและเนื้อหาที่สุดโต่ง (Battle, 2015) แดตเซออร์ ได้แสดงวิสัยทัศน์เรื่องหลักปฏิบัติโดยสมัครใจ แต่กฎหมายล่าสุดโดยรัฐบาลสหราชอาณาจักรได้ยกระดับแนวคิดเรื่องการปล้นคีน ‘ออกซิเจน’ จากกลุ่มก่อการร้ายไปอีกขั้น ด้วยการนำกฎหมายที่วางภาระให้ผู้กลุ่มออกอากาศจำเป็นต้องแสดงบทบาทด้านการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่ง (CVE) อย่างจริงจัง

โครงการ Affinis Labs บนโลกออนไลน์

ผลสำรวจของ Pew Research Center เดือนมีนาคม 2015 เผยว่า 61% ของคนยุคมิลเลนเนียล (เกิดในช่วงปี ค.ศ.1981-1996) รายงานว่า ได้รับข่าวสารด้านการเมืองจาก Facebook ในช่วงสัปดาห์ที่ทำการสำรวจ ตัวเลขนี้ชี้ว่าวัยรุ่นอเมริกันกำลังใช้โซเชียลมีเดียเป็นช่องทางรับข่าวสารแทนสื่อโทรทัศน์ (Mitchell, 2015) เป็นแนวโน้มที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในประเทศไทยจากการทำสนทนากลุ่ม (focus group) ทั่วประเทศ สถานการณ์ดังกล่าวบังคับให้โครงการด้านการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งต่างๆ ต้องปรับตัวโดยปรับจุดสนใจของตนไปที่ปรากฏการณ์ในโลกออนไลน์และโซเชียลมีเดีย และที่ทำได้อย่างโดดเด่นน่าสนใจคือ โครงการ Affinis Labs ของภาคเอกชนที่คิดขึ้นโดยนาย ควินตัน วิคโทโรวิช (Quintan Wiktorowicz) อดีตที่ปรึกษาด้าน CVE ของประธานาธิบดี บารัค โอบามา โครงการดังกล่าวมุ่งส่งเสริมสันติภาพ ช่วยรับมือกับความเกลียดชังและลัทธิสุดโต่ง และลดความรู้สึกต่อต้านผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม โครงการ Affinis Labs ได้สร้างแคมเปญ CVE ชื่อว่า ‘Hackabouts’ เช่น ที่จัดขึ้นในกรุงซิดนีย์เมื่อเดือนมิถุนายน 2015 และเมื่อเร็วๆ นี้ ภายใต้ชื่อ ‘No2H8’ (No To Hate) Hackathon ในสหรัฐอเมริกาในวันที่ 22-24 กุมภาพันธ์ 2016 โดยได้รับการสนับสนุนจาก Facebook Google และโครงการ Affinis Labs โครงการเหล่านี้มีขึ้นเพื่อต่อต้านความเกลียดชังและลัทธิสุดโต่งในโลกออนไลน์ โดยเน้นสร้างเรื่องเล่าใหม่ที่ดึงดูดและมีพลังที่จะเปลี่ยนทิศทางบทสนทนาของโลก ผลักดันให้เกิดการลงมือปฏิบัติ และสร้างสะพานสานสัมพันธ์ผู้คน ผู้ชนะของแคมเปญ Hackabout ในปี 2015 ได้แก่แอปพลิเคชันชื่อว่า ‘Pentor’ ที่ใช้จับคู่ ‘เมนเทอร์’ ในลักษณะเดียวกับแอปพลิเคชันจับคู่ที่โด่งดังอย่าง ‘Tinder’ (Safi, 2015) ‘Pentor’ เป็นโครงการนำร่องช่วง ‘พักใจ’ หนึ่งในหลายๆ โครงการของ Affinis Labs ที่พยายามสร้างเรื่องเล่าที่ทรงอำนาจมาต่อต้านกลุ่มไอเอส แคมเปญ Hackabouts ได้ร่วมมือกับบรรดานักลงทุนและผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จากทั่วโลก และผลานรวมหน่วยงานประชาสัมพันธ์ สื่อโซเชียล ความร่วมมือจากชุมชน การสร้างเครือข่าย และความร่วมมือจากบุคคลทั่วไป เข้าด้วยกัน

12.3 ทางออกระดับท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาระดับโลก – การใช้ชุมชนเป็นฐาน

เพื่อชานรับกับความคิดของ พลเรือเอก โมเคิล มุลเลน ที่เดือนสมาคมเกรสในปี 2008 ว่า อเมริกาจะสามารถชนะในสงครามอัฟกานิสถานได้หากปรับเปลี่ยนแผนการสร้างชาติเสียใหม่ โดยบอกว่า ‘เราไม่สามารถฆ่าเพื่อคว้าชัยชนะได้...มันต้องการการทำงานเป็นทีมและการร่วมมือกัน’ ([CNN, September 10, 2008](#)) เราจะต้องนำวิถีทางแก้ปัญหาระดับชุมชนไปใช้ในการแก้ปัญหาในระดับสากล และปัจจัยสำคัญที่สุดของวิธีที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (community-based approach) คือ *ความน่าเชื่อถือ* การจะชนะทั้ง ‘หัวใจและสมอง’ ของกลุ่มคนที่เสี่ยงต่อการถูกชักนำสู่กระบวนการความรุนแรงโดยองค์กรสุดโต่งนั้น แผน CVE ต่างๆ ที่คิดขึ้นจะต้องมุ่งเน้นสารที่มี ‘ผู้ส่งสาร’ ที่น่าเชื่อถือ ซึ่งอาจสำคัญยิ่งกว่าตัวสารเสียอีก ([CTITE, 2011](#)) นอกจากนี้วิธีการที่มีแนวโน้มประสบความสำเร็จสูงสุด คือ การร่วมมือร่วมใจกับชุมชน และการใช้กลยุทธ์แบบ ‘ล่างขึ้นบน’ (bottom-up) ความน่าเชื่อถือ เป็นปัจจัยการันตีความสำเร็จที่สำคัญยิ่งของแต่ละวิธีการ ในส่วนถัดไปจะเป็นการสรุปคร่าวๆ เรื่องความสำคัญของความน่าเชื่อถือ การสร้าง ‘ตาข่ายนิรภัยทางวัฒนธรรม’ (cultural safety net) ซึ่งเป็นคำที่ใช้โดย Grenier (2010) รวมถึงข้อเท็จจริงที่ต้องใส่ใจในระหว่างการออกแบบสารด้านการก่อการร้าย และประโยชน์ของการกระจายสารในวงแคบ (narrowcasting) ในฐานะทางเลือกนอกเหนือจากการออกอากาศในวงกว้าง (broadcasting)

12.3.1 “ตาข่ายนิรภัยทางวัฒนธรรม”

โครงการ PDEV ในแอฟริกาที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ทำงานร่วมกับทีมงานสื่อในประเทศชาติและไนเจอร์ เพื่อให้แน่ใจในกระบวนการผลิตว่า รายการวิทยุต่างๆ ที่ผลิตขึ้นมานั้นมีความ “เจาะจงสำหรับประเทศนั้นๆ และเข้าถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น” ([Greiner, 2010, p. 8](#)) การสร้างสรรค์รายการที่มีความน่าเชื่อถือเป็นหัวใจสำคัญของ “ตาข่ายนิรภัยทางวัฒนธรรม” บทสัมภาษณ์ตัวแสดงภาคประชาสังคมคนหนึ่งในสหราชอาณาจักร จัดทำโดย ดร. อันเดร (Andre) จะช่วยขยายความให้เห็นภาพดังนี้:

“...คุณได้สร้างพื้นที่ให้คนรุ่นใหม่จะมาใช้งาน พวกเขารู้สึกมีสิทธิมีเสียงที่ได้มาอยู่ตรงนั้น รู้สึกว่าคนจะฟังเสียงของพวกเขา จากนั้น ทำดีที่สุด คุณจะต้องมีกลุ่มคนที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงหรือปรับความคิดของพวกเขาซึ่งต้องเป็นคนที่น่าเชื่อถือ ที่พูดภาษาเดียวกัน ดังนั้นหากวัยรุ่นกลุ่มนั้น...ยกตัวอย่างเช่น (หากเป็น) วัยรุ่นแอฟริกัน-แคริบเบียนผิวสีที่เป็นมุสลิมกลุ่มใหญ่ที่ชอบเพลงแร็ปและเสียงดนตรี คุณต้องสามารถที่จะพูดภาษานั้น...ต้องรู้วัฒนธรรม ต้องรู้จักสื่อโซเชียล ต้องเข้ากันได้กับสิ่งนั้นเพื่อที่จะต่อต้านมัน...อีกเรื่องหนึ่งคือต้องเข้าใจว่า เมื่อเป็นเรื่องของอิสลามแล้ว ความรู้เกี่ยวกับอิสลาม...ยิ่งคุณรู้เกี่ยวกับอิสลามมากเท่าไรคุณก็จะยิ่งปลอดภัยเท่านั้น...คน(ส่งสาร)ที่ถูกต้องจะมีความน่าเชื่อถือ ทำให้มั่นใจได้ว่าสารที่ส่งไปจะเป็นที่เข้าใจ ใช้คนที่พูดภาษาเดียวกัน เพื่อให้แน่ใจว่าวัยรุ่นเหล่านั้นจะเห็นค่าและยอมทำตาม”

สมาชิกคนหนึ่งจากโครงการชื่อ Channel ของรัฐบาลสหราชอาณาจักรที่ทำงานช่วยเหลือผู้คนในกลุ่มที่เสี่ยงต่อการถูกชักจูงเข้าสู่กระบวนการก่อการร้ายและทำหน้าที่เป็นกลไกยับยั้งแต่เนิ่นๆ ได้หยิบยกวิดีโอชุด ‘Diary of a Badman’ บน YouTube มาเป็นตัวอย่างของเสียงจากชุมชนที่มีอำนาจต่อต้านเรื่องเล่าของกลุ่มไอเอสในหมู่เยาวชนมุสลิมชาวอังกฤษ:

“...มันจะต้องเกิดแรงสั่นสะเทือนในกลุ่มคนที่คุณสื่อไปถึง นึกถึง ‘Diary of a Badman’ เพราะเขาเป็น คนดังใน YouTube แบบว่าคนรุ่นเขาสามารถเข้าใจ มันสื่อสาร คนดูอยากได้ลายเซ็นของเขา เขาพูดอะไรมันต้องเชื่อได้เพราะเขาเจ๋ง เข้าใจว่านะว่า มันฟังดูง่ายไปแต่ถ้าคุณเข้าถึงใครสักคนได้ และคุณคิดว่าพวกเขาเจ๋ง หรืออะไรก็ตามแต่ มันจะมีผลมากๆ เหมือนกับคนที่คิดว่าไอเอสเจ๋งไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง คนที่น่าเชื่อถือ มากับสารที่น่าเชื่อถือ”

วิดีโอชุด ‘Diary of a Badman’ ปรากฏบน YouTube ตั้งแต่ปี 2010 ได้หยิบจับเอาประเด็นในชีวิตประจำวันเช่น การอยากได้มือถือไอโฟนรุ่นล่าสุด มาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารโดยไม่ต้องใช้ถ้อยคำโน้มน้าวในทางอิสลามเสมอไป แต่ใช้อารมณ์ขันและเหตุการณ์ต่างๆ ในวัฒนธรรมยุคใหม่มาสื่อสารประเด็นใหญ่ๆ ซึ่งมักจะเป็นประเด็นต้องห้าม (taboo issues) เช่น การคลุมถุงชน นี่เป็นวิธีแบบ ‘หนามยอกเอาหนามบ่ง’ ที่สหราชอาณาจักรก็นำมาใช้ อย่างในโครงการ ‘Trident’ ที่เชิญบุคคลผู้เคยติดคุกมาก่อนเป็นเวลาห้าปีในข้อหาครอบครองอาวุธปืนมาพูดในโรงเรียนและสถาบันต่างๆ เพื่อการต่อต้านอาชญากรรมที่ใช้อาวุธปืน และกลยุทธ์นี้ก็สามารถนำมาใช้กับเหล่าอดีต ‘นักรบญิฮาด’ ได้เช่นกัน:

“...และคนคนนั้นจะพูดว่า ‘ฟังนะ คุณจะทำสิ่งนี้ไม่ได้ หรืออย่าทำสิ่งนี้ เพราะนี่คือสิ่งที่จะเกิดกับคุณ และผมเป็นหลักฐานที่ยังมีชีวิตอยู่’ นั่นคือวิธีที่สารจะแพร่ออกไป เพราะบุคคลเหล่านั้นพูดจากภูมิหลังที่น่าเชื่อถือ เพราะพวกเขาเคยอยู่ในเหตุการณ์เหล่านั้น รู้ดีว่าคนพวกนั้นรู้สึกหรือกำลังเผชิญกับอะไร หรือสังคมมองพวกเขาอย่างไร”

ผู้ส่งสารที่เป็นไปได้อีกกลุ่ม คือ เหลือของการก่อการร้าย ซึ่งน่าจะเป็นกลุ่มผู้ส่งสารที่มีอำนาจเนื่องจากเขาเหล่านั้นสามารถประชาสัมพันธ์สารต่อต้านการก่อการร้ายผ่านเรื่องราวเล่าร้ายที่เกิดกับตนเอง ดังนั้น แทนที่สื่อต่างๆ จะทุ่มเทความสนใจให้กลุ่มก่อการร้าย ควรให้พื้นที่สื่อแก่เหลือของการก่อการร้ายอย่างเท่าเทียม อันจะช่วยเป็นแรงต้านเรื่องเล่าของผู้ก่อการร้าย (CTITE, 2011) การร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นในแผน CVE นั้น สำคัญยิ่ง แต่หากรั้วซึ่งผู้ส่งสารที่ถูกต้องแล้วละก็ เรื่องเล่าด้านลบที่สุดโต่ง มีแนวโน้มที่จะถูกเพิกเฉยอย่างง่ายดาย และโดยทั่วไปแล้วบทบาทผู้ส่งสารอันสำคัญยิ่งนี้ไม่ควรเป็นหน้าที่ของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ

12.3.2 การสร้างเรื่องเล่าด้านลัทธิรุนแรงสุดโต่ง (Counter-Narrative)

กลยุทธ์การสื่อสารที่ชัดเจนเพื่อมาต้านทานภาพจากการใช้สื่อขององค์กรสุดโต่ง เป็นส่วนหนึ่งในกลยุทธ์ใหญ่ในการรับมือกับกระบวนการชักนำสู่ความรุนแรงสุดโต่ง การต่อสู้กับองค์กรสุดโต่งเป็นการต่อสู้ในทางอารมณ์ความรู้สึก ที่ต้องบรรลุเป้าหมายคือการชนะ ‘หัวใจและสมอง’ ของมวลชนให้ได้ เพราะการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ ของมนุษย์ มักจะผลักดันโดยอารมณ์มากกว่าเหตุผลเสมอ เครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะช่วยลดทอนผลของเรื่องเล่ารุนแรงของกลุ่มสุดโต่ง คือ การพัฒนาเรื่องเล่าด้าน (counter narratives) ที่บอกเล่าเรื่องราวที่ตรงกันข้าม และให้ทางเลือกที่ดี การสร้างสรรค์เรื่องเล่าด้านเป็นเสาหลักของบรรดาโครงการ CVE ทั้งหมด และถึงแม้ว่ากลุ่ม เอไอเอสจะหันมาพึ่งพาอินเทอร์เน็ตในการกระจายอุดมคติแห่งความรุนแรงของพวกเขาเพิ่มขึ้น ยังมีอีกหลายมุมในโลก อย่างเช่นใน ประเทศไทย ที่ระบบอินเทอร์เน็ตยังไม่ครอบคลุมนัก ดังนั้น เรื่องเล่าด้านควรสร้างสรรค์ขึ้นสำหรับทั้งสื่อโซเชียลและสื่อดั้งเดิมอย่างวิทยุและโทรทัศน์ เรื่องเล่าด้านความรุนแรงสุดโต่งควรที่จะให้ข้อเท็จจริง และไม่ควรมุ่งประณามความรุนแรงเพียงอย่างเดียว แต่ควรเน้นย้ำด้วยว่า ความรุนแรงไม่ช่วยให้คนเราบรรลุผลที่ปรารถนาได้ เรื่องเล่าด้านจะต้องเน้นการแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจประเด็นความกังวลต่างๆ ที่อาจผลักดันบุคคลให้หันไปหาอุดมคติที่ผิด ไม่สักแต่มุ่งโจมตีว่าเรื่องเล่าของไอเอสนั้นเป็นสิ่งที่ผิด ([CTITE, 2011](#))

นอกจากนี้ เรื่องเล่าด้านลัทธิรุนแรงสุดโต่ง (CVE counter-narratives) จะต้องออกแบบอย่างแยบยลเพื่อให้สามารถสื่อสารแห่งการต่อต้านได้จริง เช่นรายการวิทยุของโครงการ PDEV ที่มีได้เอ่ยถึงการก่อการร้ายหรือกระบวนการชักนำสู่ความรุนแรงอย่างชัดเจน เพียงใช้วิธีการส่งเสริมความเข้มแข็งของวัฒนธรรมพลเมืองและการแสดงออกในทางประชาธิปไตย และให้พื้นที่สื่อสารแก่เสียงของกลุ่มสายกลาง แม้จะมีได้จัดวางว่าเป็นโครงการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่ง (CVE program) แต่โครงการดังกล่าวก็บรรลุเป้าหมายเนื่องจากการออกแบบอย่างดีให้ตอบโจทยความต้องการในเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ([Greiner, 2010](#)) สมาชิกภาคประชาสังคมรายหนึ่งในสหราชอาณาจักร อธิบายไว้อย่างน่าฟังว่าเราควรสร้างเรื่องเล่าด้านขึ้นอย่างไร:

“...คุณต้องเล่าหลักฐานที่พวกเขา(กลุ่มสุดโต่ง)ใช้ออก และบอกว่าเราเข้าใจหลักฐานนั้น เราว่ามันมาจากไหน รู้ว่าทำไมพวกเขาถึงใช้เรื่องนี้ กับที่นี้ ฉันแสดงให้เห็นได้ว่าทำไมหลักฐานนี้จึงไม่ถูกต้องโดยใช้แหล่งที่มาเดียวกันกับคุณ ที่คุณเชื่อถือ เป็นแหล่งที่ถูกต้อง และคุณพอใจกับมัน ข้อมูลนี้ก็มาจากแหล่งเดียวกันนั้นแต่ทำไมมันจึงไม่ถูกต้อง ข้อสอง คุณต้องสามารถที่จะยกตัวอย่างร่วมกับบริบท เพราะมันไม่ใช่แค่เรื่องของความเชื่อทางศาสนาที่ถูกต้อง และการบอกว่า ‘ความเชื่อของฉันดีกว่าคุณ’ มันไม่ใช่เรื่องนั้น มันเป็นเรื่องของความสามารถที่จะอธิบายร่วมกับบริบท”

เรื่องเล่าด้านลัทธิรุนแรงสุดโต่งเป็นส่วนหนึ่งในกลยุทธ์ระยะยาว ด้านการด้านการชักนำสู่ความรุนแรง และการเข้าร่วมกับกลุ่มก่อการร้าย เรื่องเล่าด้านจะต้องลดความน่าเชื่อถือของผู้ก่อการร้าย ไม่ให้ความชอบธรรมแก่การใช้ความรุนแรง และที่สำคัญ นำเสนอหลักกิจกรรมนิยมปลดปล่อยความรุนแรงในรูปแบบที่หลากหลาย ที่เน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของพลเมืองไปพร้อมๆ กัน ([Aly. Weimann-Saks, & Weimann, 2014](#)) กล่าวโดยสรุป เรื่องเล่าด้านอย่างที่เราเน้นย้ำกันไปแล้วจะต้องชนะ ‘หัวใจและสมอง’ ของกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ในการไปเข้าร่วมลัทธิรุนแรงสุดโต่ง อย่างไรก็ตาม การรู้จักกลุ่มผู้รับสารที่เป็นเป้าหมายของเรื่องเล่าด้านของคุณเป็นอย่างดีก็สำคัญไม่แพ้ตัวเนื้อหาของเรื่องเล่าเอง

รู้จักผู้รับสารเป้าหมาย (Target Audience)

คำถามที่ว่าสื่อที่จะนำมาใช้ในการสื่อสารเรื่องเล่าด้านควรเป็น สื่อดั้งเดิม (วิทยุ หนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์) หรือสื่อโซเชียลนั้น ขึ้นอยู่กับเป้าหมายในการสื่อสาร กลุ่มผู้รับสารเป้าหมาย และบริบทของชุมชนที่จะมุ่งสื่อสารด้วย ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว องค์การก่อการร้ายอย่างเช่น ไอเอส นั้นมีผู้รับสารเป้าหมาย 3 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มผู้มีความโน้มถ่วงสนับสนุน ความเห็นสาธารณะระดับนานาชาติ และสาธารณชนที่เป็นศัตรู ([Weimann, 2004](#)) อย่างไรก็ตาม โครงการวิจัยนี้เรามุ่งที่กลุ่มผู้รับสารเป้าหมาย 4 กลุ่มในประเทศไทยในการจัดทำรูปแบบการออกอากาศเพื่อการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่ง (CVE broadcasting model) ซึ่งได้แก่กลุ่มชุมชนมุสลิม สังคมพุทธกระแสหลัก เยาวชนมุสลิม และกลุ่มสุดโต่งในปัตตานี จากข้อมูลที่เราได้ค้นพบจากการจัดสนทนากลุ่ม (focus groups) ทั่วประเทศไทย เราจะพัฒนาเรื่องเล่าด้านแต่ละเรื่องโดยพิจารณาจากสื่อที่กลุ่มผู้รับสารเป้าหมายแต่ละกลุ่มใช้งานมากที่สุด และสื่อที่คาดว่าจะให้ผลลัพธ์ที่น่าพอใจ ในส่วนของสังคมมุสลิม เรายุ้เน้นที่การสื่อสารทางโทรทัศน์และวิทยุเพื่อฟื้นคืนความเป็นปกติสุขในสังคม และในส่วนของสังคมพุทธกระแสหลักเรายุ้เน้นการใช้สื่อโทรทัศน์ต่อต้านเรื่องเล่าของชาวพุทธแนวสุดโต่ง นอกจากนี้ เพื่อการด้านเรื่องเล่าของกลุ่มไอเอสและเรื่องเล่าของกลุ่มติดอาวุธชายแดนใต้ ในหมู่ผู้รับสารเยาวชนชาวมุสลิมและกลุ่มสุดโต่งในปัตตานี เราจะสื่อสารเรื่องเล่าด้านผ่านทางแคมเปญในโซเชียล

12.3.3 การกระจายสารในวงแคบ – แทนการออกอากาศในวงกว้าง

องค์ประกอบของผู้ชม/ผู้รับสารที่จะมองข้ามไม่ได้คือ ขนาดของกลุ่มผู้รับสาร เราสามารถทั้งสื่อสารกับคนหมู่มากด้วยวิธี ‘ออกอากาศ’ (broadcasting) หรือกับบุคคลแต่ละคนได้ด้วยวิธี ‘การกระจายสารในวงแคบ’ (narrowcasting) มีงานวิจัยศึกษาเรื่องขนาดของกลุ่มผู้รับสารว่ามีผลต่อการเลือกแชร์ข้อมูลของผู้ส่งสารอย่างไร พบว่า เชื่อกันว่าในการกระจายสารในวงกว้างผู้คนหมู่มากผู้คนมักจะไม่นึกถึงที่จะแชร์ข้อมูลต่างๆ มากนัก เช่น บน profile ของ Facebook ที่คนกลัวว่าจะเสียภาพลักษณ์ของตนเองในแง่ลบตรงกันข้าม เชื่อกันว่า ในการกระจายสารวงแคบนั้น ผู้คนกล้าที่จะแบ่งปันข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้รับสารมากกว่า เช่น ผ่านกล่องสนทนาส่วนบุคคล สรุปได้ว่า ผู้คนจะมุ่งที่ตัวเองเมื่อต้องสื่อสารกับคน

หมู่่มาก แต่เมื่อต้องสื่อสารเป็นรายบุคคลอย่างเป็นส่วนตัว จะใส่ใจในผู้รับสาร และอยากที่จะแบ่งปันข้อมูลที่เป็นประโยชน์หรือเกี่ยวข้องกับผู้รับสารของพวกเขามากกว่า ([Barasch & Berger, 2014, pp. 286-288](#))

เชื่อว่าบุคคลแต่ละคนสร้าง ‘แบรนด์’ ให้กับตนเองผ่านการโพสต์ข้อความในสื่อโซเชียล หรือข้อความใดๆ ก็ตามบนโลกออนไลน์ เพราะขนาดของผู้ติดตาม (followers) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ชม/ผู้รับสาร (audience) บังคับให้เขาเหล่านั้นสนใจ(ภาพลักษณ์)ของตนเองมากกว่าผู้อื่น ([Barasch & Berger, 2014, p. 295](#)) ด้วยเหตุนี้ แคมเปญสื่อต่างๆ ที่มุ่งไปที่กลุ่มผู้ชมเป้าหมายอย่างเจาะจงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ก็ควรจะเลือกใช้สื่อที่คนกลุ่มนั้นใช้งานมากที่สุด (เช่น สังคมมุสลิมในประเทศไทยยังนิยมรับฟังข่าวสารจากวิทยุ) จึงจะได้ผลลัพธ์ดังที่ต้องการและสื่อสารเรื่องเล่าด้านได้อย่างเกิดประสิทธิผล

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การกระจายสารในวงแคบน่าจะเป็นวิธีที่เหมาะสมกว่าในการสื่อสารเรื่องเล่าด้าน (counter-narratives) ไปสู่ผู้ชม/ผู้รับสารเป้าหมาย 4 กลุ่มของเรา โดยเรื่องเล่าด้านนั้นต้องการถูกออกแบบอย่างจำเพาะเจาะจงให้เหมาะกับแต่ละกลุ่มด้วย

13. ข้อความ Twitter และวิดีโอ YouTube เกี่ยวกับปัตตานีที่เป็นภาษาอาหรับ

ในการวิเคราะห์การใช้ภาพและข้อความใน Twitter และ YouTube ภาษาอาหรับที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนใต้ของประเทศไทยใช้เวลาดำเนินการหกเดือน ตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงตุลาคม ค.ศ. 2015 ได้มีการใช้คำค้นสองคำ คำแรกคือคำว่า 'Patani' ในภาษาอาหรับ และคำที่สองคือแฮชแท็ก #Patani ในภาษาอาหรับเช่นกัน ผู้ศึกษาใช้คำค้นทั้งสองคำกับสื่อโซเชียลทั้งสองประเภท คือ Twitter และ YouTube เพื่อเข้าถึงข้อความทวีตและวิดีโอที่เกี่ยวข้องสถานการณ์ชายแดนใต้ ในส่วนของ YouTube ศึกษาครอบคลุมถึงข้อความแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าชมโดยให้ความสนใจในแง่ของหัวข้อที่สนทนา (theme) และอารมณ์ความรู้สึกโดยทั่วไป

13.1 Twitter

ข้อความ Twitter ที่ค้นพบและนำมาศึกษามีทั้งหมด 65 ข้อความโดยประมาณ ซึ่งมีการทวีตในช่วงเดือนตุลาคม 2014 ถึงเดือนตุลาคม 2015 จากการวิเคราะห์เบื้องต้นพบว่าข้อความทวีตภาษาอาหรับเกี่ยวกับภาคใต้ของไทยส่วนใหญ่มาจากกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง โดยผู้ถือบัญชี Twitter ที่พบส่วนใหญ่เป็นชาวซาอุดีอาระเบีย มีบัญชี Twitter ภาษาอาหรับที่พูดถึงปัตตานีบัญชีเดียวเท่านั้นที่มาจากประเทศไทย

พบว่าแนวคิดเกี่ยวกับปัตตานี 'ถูกยึดครอง' และการกระตุ้นความตระหนักรู้ถึงสถานการณ์ชายแดนใต้ของไทย คือหัวข้อหลักในบรรดาข้อความทวีตทั้งหมด อย่างไรก็ตามในขั้นตอนการวิเคราะห์พบว่าข้อความเกี่ยวกับปัตตานีที่พบสามารถแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ดังนี้:

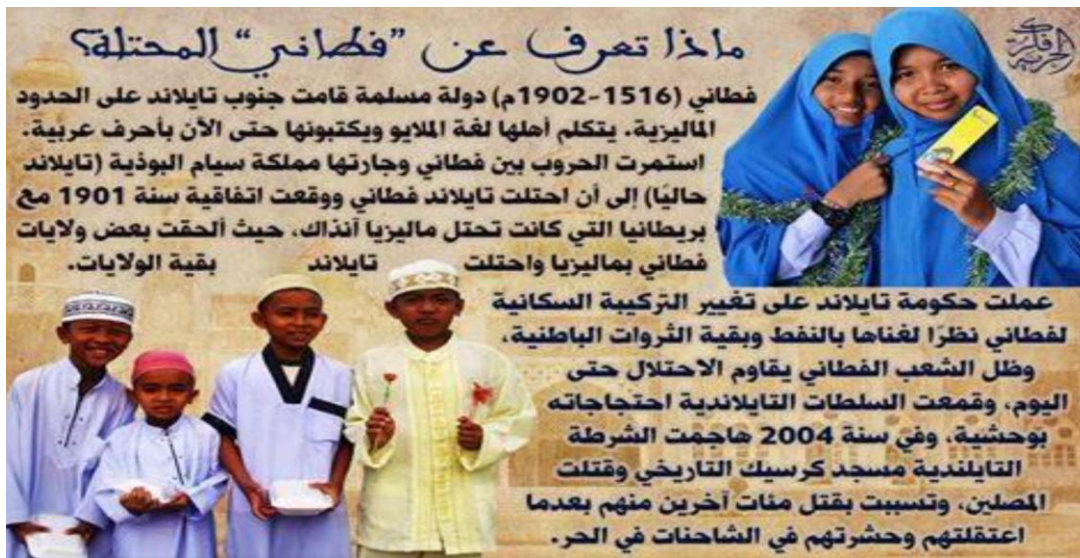
- 1/ แนวคิดที่ว่าปัตตานีเป็นแผ่นดินที่ 'ถูกยึดครอง'
- 2/ การจัดให้การต่อสู้ในปัตตานีเป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้ของมุสลิมในระดับโลก
- 3/ อิทธิพลของซาอุดีอาระเบียในจังหวัดชายแดนใต้ของไทย
- 4/ อิทธิพลของมุสลิมชีอะฮ์อันเป็นภัยคุกคามในจังหวัดชายแดนใต้ของไทย

พบว่าข้อความภาษาอาหรับที่พยายามให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ความขัดแย้งในปัตตานีในปัจจุบันมักจะเกี่ยวข้องอยู่ภายใต้หัวข้อดังที่กล่าวไปข้างต้น ปัตตานีมักถูกสื่อว่าเป็น 'การต่อสู้ที่ถูกลืม' ในหมู่ประชาคมมุสลิมโลก ข้อความทวีตเหล่านี้มักใช้ภาพที่เร้าอารมณ์ความรู้สึกประกอบ เช่นใน ภาพที่ 1. จะเห็นว่ามิใช่เนื้อหาประวัติศาสตร์ภาคใต้ของไทยโดยย่อตั้งแต่การล่าอาณานิคมของอังกฤษจนถึงเหตุการณ์นำสลัดที่เป็นชาวดังใน อ. ตากใบปี 2004 ร่วมกับภาพของเด็กๆ ชาวไทยมุสลิมที่สวมชุดตามประเพณีอิสลามเพื่อจงใจดึงดูดความสนใจผู้รับสารไปที่ศาสนาของเด็กๆ เหล่านั้น ข้อความทวีตจำนวน

มากในหัวข้อเหล่านี้มักตั้งคำถามว่า ‘คุณทราบอะไรเกี่ยวกับประเทศไทยที่ถูกลี้ภัยบ้าง’ บ่อยครั้งพบว่ามีการเรียกภูมิภาคชายแดนใต้ของประเทศไทยว่า ‘อาณานิคมมุสลิมแห่งปัตตานี’

เรื่องเล่าเกี่ยวกับชาวมุสลิมปัตตานีคือผู้ถูกข่มเหงเป็นอีกประเด็นที่พบในโลก Twitter มีการใช้แฮชแท็ก #occupied_Patani (ปัตตานีถูกยึดครอง) เพื่อสื่อถึงการกระทำของกองทหารรักษาความปลอดภัยต่อชาวมุสลิมในพื้นที่ เรื่องเล่าประเภทนี้ในรายละเอียดจะมีการใช้วาทศิลป์เน้นย้ำการแยกฝักฝ่ายระหว่าง ‘พวกเขา’ และ ‘พวกเรา’ โดยคำว่า ‘พวกเขา’ หมายถึง กองกำลังทหารชาวพุทธและรัฐบาล ส่วนคำว่า ‘พวกเรา’ หมายถึงชาวมุสลิมในภาคใต้ ข้อความทวีตภาษาอาหรับเหล่านี้สะท้อนว่าผู้ใช้ Twitter ชาวอาหรับมองว่าการต่อสู้ที่ชายแดนของไทยเป็นเรื่องความขัดแย้งทางศาสนา และมองว่าชุมชนมุสลิมในปัตตานีถูกกดขี่และยึดครองโดยกองกำลังทหารชาวพุทธ

ภาพที่ 1. เป็นภาพที่มีการเผยแพร่อย่างกว้างขวางใน Twitter โดยใช้ชื่อกำกับภาพว่า “คุณรู้อะไรเกี่ยวกับปัตตานีที่ถูกยึดครองบ้าง”

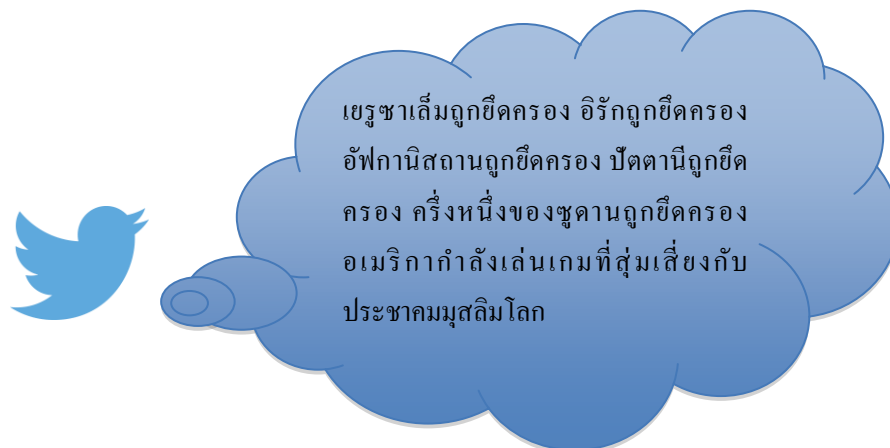
(แหล่งที่มา: <http://www.twitter.com>)

หัวข้อการทวีตที่พบบ่อยเป็นอันดับสองคือการวางตำแหน่งให้การต่อสู้ในจังหวัดชายแดนใต้อยู่ในบริบทที่ใหญ่กว่าคือการต่อสู้ของมุสลิมในระดับโลก ทั้งการต่อสู้กับลัทธิล่าอาณานิคมและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นและกระทบต่อชีวิตประจำวันของชาวมุสลิมที่มุสลิมทั่วโลกต้องเผชิญอยู่อย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้จากข้อความทวีตพูดคุยต่อไปนีที่พบว่ามีการเปรียบเทียบการยกดินแดนปาเลสไตน์ให้กับอิสราเอลว่าเหมือนกับการที่อังกฤษยกดินแดนปัตตานีให้แก่ประเทศไทย:

การที่ชุมชน Twitter

ภาษาอาหรับได้สรุปว่าความขัดแย้งที่ชายแดนใต้ของไทยมาจากความแตกต่างระหว่าง ‘พวกเรา’ และ ‘พวกเขา’ ซึ่งหมายถึงคนมุสลิมและคนพุทธ ไม่เพียงแต่เป็นการพยายามเน้นย้ำเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การล่าอาณานิคมอันยาวนานของอังกฤษที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนมุสลิมทั่วโลกมาตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 20 แต่ยังเป็นการย้ำว่าความขัดแย้งในปัตตานีเป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้ของมุสลิมในวงกว้าง:

มักจะพบข้อความทวิตเหล่านี้ที่มีการโยงใยจากเรื่องเล่าประณามลัทธิจักรวรรดินิยมของอังกฤษซึ่งทำให้มุสลิมตกอยู่ในสถานการณ์อย่างในปัจจุบัน ไปสู่การประณามสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นต้นเหตุของสภาวะการถูกกดขี่ที่ผู้ส่งสารมองว่ามุสลิมทั่วโลกกำลังเผชิญอยู่

ภาพที่ 2. ภาพต่อไปนี้เป็นผู้นำเสนอผ่าน Twitter พร้อมข้อความ ‘มุสลิมเหล่านี้ไม่ได้อยู่ในอิรัก ซีเรีย หรือพม่า แต่พวกเขาอยู่ในปัตตานีที่ถูกยึดครอง’

(แหล่งที่มา: <http://www.twitter.com>)

สืบเนื่องจากหัวข้อ ‘การต่อสู้ที่ถูกลืม’ ของปัตตานี ภาพที่ 2. ด้านบน แสดงข้อความทวิตที่กล่าวว่า ‘มุสลิมเหล่านี้ไม่ได้อยู่ในอิรัก ซีเรีย หรือพม่า แต่พวกเขาอยู่ในปัตตานีที่ถูกยึดครอง’ ซึ่งใช้ตอกย้ำความคิดที่ว่าปัตตานีคือ ‘การต่อสู้ที่ถูกลืม’ ในหมู่ประชากรมุสลิมโลกได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างนี้ผู้ทวิตใช้ภาพเหตุการณ์ในตากใบปี 2004 และการเสียชีวิตในเหตุการณ์บุกยิงที่มัสยิดอัลฟุรกอน มาเชื่อมโยงกับเรื่องราวการถูกกระทำของมุสลิมในประเทศอื่น อย่าง อิรัก ซีเรีย และพม่า

หัวข้อที่สามเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางกายภาพถึงอิทธิพลของชาฮาดิฮาระเบีย/อาหรับต่อจังหวัดชายแดนใต้ของไทย และความคิดเห็นเกี่ยวกับพัฒนาการของปรากฏการณ์นี้ ดังภาพที่ 3. ซึ่งทวิตจากบัญชี Twitter คนไทยซึ่งเป็นบัญชีเดียวที่ใช้ภาษาอาหรับ เป็นภาพของชาวมุสลิมปัตตานีสวมชุดตามประเพณีอาหรับ เช่น ชุดอบายะห์(ชุดยาว) และผ้าซีมัค (ผ้าโพกศีรษะ) นอกจากนี้ พบว่ามีข้อความทวิตหนึ่งข้อความโดยชาวชาฮาดิฮาระเบียเกี่ยวกับผู้หญิงมุสลิมปัตตานีสวมนิคอบ (ผ้าคลุมเปิดแค่ดวงตา) สิ่งบ่งชี้ทางกายภาพที่สื่อถึงอิทธิพลของชาฮาดิฮาระเบียในภาคใต้ของไทยเหล่านี้ถูกสื่อผ่านเครื่องแต่งกายที่ต่างไปจากมุสลิมในดินแดนใต้ทั่วไป ที่มักจะอิงวัฒนธรรมมลายูมากกว่าอาหรับ

ภาพที่ 3. ภาพการฉลองวันอีดิลฟิฏรีซึ่งหมายถึงการสิ้นสุดเดือนรอมฎอนอันศักดิ์สิทธิ์จาก Twitter

(แหล่งที่มา: <http://www.twitter.com>)

หัวข้อที่สี่ซึ่งพบบ่อยและนับเป็นอีกหัวข้อสำคัญที่ถูกใช้ใน Twitter คือการมองว่า “คลื่นชื้อะฮ์” กำลังเป็นภัยคุกคามในจังหวัดชายแดนใต้ของไทย ถึงแม้ในประเทศไทยจะไม่เคยพบว่ามี ความขัดแย้งที่ตึงเครียดใดๆ ระหว่างชุมชนมุสลิมนิกายชื้อะฮ์และนิกายซุนนีมาก่อน แต่แนวความคิดซึ่งเป็นปรากฏการณ์ใหม่นี้มีนัยยะสำคัญเนื่องจากอาจเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าการแบ่งแยกแบบนิกายนิยมที่มีในตะวันออกกลางได้เริ่มแผ่ขยายมาถึงประเทศไทยแล้ว ซึ่งนับเป็นสิ่งที่น่ากังวลเมื่อพิจารณาตามข้อเท็จจริงที่ว่า การแบ่งนิกายในตะวันออกกลางกำลังทวีความตึงเครียดในปัจจุบันหลังจากได้เกิดกลุ่มรัฐอิสลาม(ไอเอส) ขึ้น ในความเป็นจริงมุสลิมชื้อะฮ์นับเป็นประชากรกลุ่มน้อยมากเมื่อเทียบกับประชากรมุสลิมทั้งหมดในประเทศไทย โดยส่วนมากมีถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดสตูลและกรุงเทพฯ

การโพสต์ข้อความที่สื่อความคิดเกี่ยวกับนิกายชื้อะฮ์ในฐานะภัยคุกคามเริ่มเกิดขึ้นหลังจากที่ผู้แทนมุสลิมชาวชื้อะฮ์คนหนึ่งได้เดินทางไปเยี่ยมมุสลิมชายแดนใต้เพื่อให้การสนับสนุนเด็กกำพร้าจำนวน 7,000 คน ซึ่งนอกจากใน Twitter ไม่พบข้อมูลอื่นที่ชี้แจงเหตุผลของการไปเยือนพื้นที่ของผู้แทนคนดังกล่าว ภาพที่ 4 เป็นการแสดงภาพที่มีการแขวนรูปของผู้นำสูงสุดของอิหร่านคนก่อน (โคมัยนี) และคนปัจจุบัน (คาเมเนอี) จากพาดาน และยังมีชื่อ ‘อาลี’ เขียนเป็นอักษรประดิษฐ์ภาษาอาหรับอยู่ในฉากหลัง อันสื่อถึงความเชื่อตามนิกายชื้อะฮ์ที่ว่า อาลี ซึ่งเป็นญาติและบุตรเขยของศาสดามุฮัมมัดคือผู้สืบทอดความเป็นผู้นำศาสนาอย่างถูกต้อง

ภาพที่ 4. ตัวแทนมุสลิมชีอะห์เดินทางไปยังปัตตานีเพื่อให้การสนับสนุนเด็กกำพร้าจำนวน 7,000 คน

(แหล่งที่มา: <http://www.twitter.com>)

ภาพที่ 4 มีการเผยแพร่อย่างกว้างขวางใน Twitter พร้อมข้อความว่า ‘เราจะต้องปกป้องปัตตานีจากการแผ่อิทธิพลของพวกชาฟาวียะห์’ ซึ่งเป็นคำอ้างอิงถึงราชวงศ์ชาฟาวียะห์แห่งอิหร่านในประวัติศาสตร์ที่สถาปนาอิมามชีอะฮ์อิมามียะห์ (ชีอะฮ์อิมามสิบสอง) เป็นศาสนาประจำชาติ (คำว่าชาฟาวียะห์จึงเป็นคำเรียกแทนมุสลิมชีอะฮ์ในเชิงดูถูก) นอกจากนี้ยังพบข้อความทวีตที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้:

การรวมเอาเรื่องอิทธิพลของชีอะฮ์เข้ากับการที่มุสลิมปัตตานีถูกข่มเหงโดยชาวไทยพุทธแสดงให้เห็นถึงความพยายามของผู้ใช้ Twitter ชาวซาอุดีอาระเบียที่ดึงเอาเรื่องราวความวุ่นวายในประวัติศาสตร์ภาคใต้ของไทยมาใช้ป้องกันหรือหว่านล้อมกลุ่มเป้าหมายไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับมุสลิมชีอะฮ์หรืออิหร่าน ข้อความทวีตเหล่านี้พยายามจะผลักดันความคิดที่ว่า การเข้าไปข้องเกี่ยวกับนิกายชีอะฮ์ของปัตตานีจะนำพาการกดขี่ข่มเหงมาสู่มุสลิมชายแดนใต้ของไทย

ความพยายามที่จะกันชาวมุสลิมชนนี้ไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับมุสลิมชีอะฮ์ของชาวซาอุดีอาระเบียโดยเรียกการปรากฏตัวของชาวชีอะฮ์ในภาคใต้ของไทยว่าเป็น “ภัยคุกคาม” นับว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง เห็นได้จากข้อความใน Twitter ซึ่งเผยแพร่เหตุการณ์การเดินขบวนในปัตตานีเพื่อต่อต้านการแทรกซึมของมุสลิมชีอะฮ์เดือนกันยายน 2015 ซึ่งมีการเผยแพร่ต่อกันอย่างกว้างขวาง

ภาพที่ 5. การเดินขบวนในปัตตานีเพื่อต่อต้านการแทรกซึมของมุสลิมนิกายชีอะฮ์

(แหล่งที่มา: <http://www.twitter.com>)

ดังที่เห็นใน ภาพที่ 5 คำว่า 'Shiah' นั้นเขียนอยู่ในสัญลักษณ์ดาวหกแฉก (สัญลักษณ์สื่อถึงชาวยิว) และมีการขีดฆ่า เป็นสัญลักษณ์ว่าการยอมให้นิกายชีอะฮ์มาใช้อิทธิพลในจังหวัดชายแดนใต้อาจนำพาการกดขี่จากอิหร่านมาสู่ภูมิภาคดังกล่าว เหมือนกับที่ชาวปาเลสไตน์ถูกกดขี่จากรัฐยิวอย่างอิสราเอล การมองการแทรกซึมของมุสลิมชีอะฮ์เป็น “ภัยคุกคาม” เป็นประเด็นสำคัญที่ควรเฝ้าสังเกตในอนาคตเพื่อประเมินระดับอิทธิพลของแนวคิดนิกายนิยมแบบตะวันออกกลางที่มีต่อเรื่องเล่าเกี่ยวกับปัตตานี ให้เจาะจงไปกว่านั้นคือการเฝ้าสังเกตระดับของอิทธิพลของนิกายนิยมแบบตะวันออกกลางที่มีต่อเรื่องเล่าเกี่ยวกับกลุ่มไอเอสและแนวคิดต่อต้านนิกายชีอะฮ์อันชัดเจนของกลุ่ม ประเด็นนี้ช่วยตั้งคำถามสำคัญด้านความมั่นคงที่ว่าปัตตานีจะกลายเป็นสนามแห่งใหม่ที่อิหร่านและซาอุดีอาระเบียใช้ประโยชน์ในเกมความขัดแย้งระหว่างกันหรือไม่

13.2 YouTube

ในโลกของสื่อโซเชียลถึงแม้ข้อมูลภาษาอาหรับเกี่ยวกับปัญหาในภูมิภาคชายแดนใต้ของไทยจะพบมากที่สุด ใน Twitter ใน YouTube พบวิดีโอที่ขึ้นที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามพบว่าวิดีโอใน YouTube ใช้เนื้อหาที่แตกต่างจาก Twitter กล่าวคือวิดีโอจะเน้นนำเสนอภาพของกองกำลังติดอาวุธในการเล่าเรื่องราวความขัดแย้งในปัตตานี

ภาพที่ 6. วิดีโอจาก YouTube ใช้ชื่อว่า ‘มุสลิมคนหนึ่งในปัตตานี’

(แหล่งที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=CCwjNDOURYw&list=PLs_WFFu6J-kK1_EzwKr1glEO2iHWwoXdt&index=3)

ภาพที่ 6 แสดงภาพชายสวมหมวกโม่สีดำ มือข้างหนึ่งถือคัมภีร์อัลกุรอานและยืนอยู่หน้าปืนไรเฟิลที่แขวนเรียงกันและธงไอเอส วิดีโอที่เผยแพร่ภาพนี้อัปโหลดขึ้น YouTube เมื่อเดือนเมษายน 2014 โดยใช้ชื่อวิดีโอว่า ‘มุสลิมคนหนึ่งในปัตตานี’ ตัวหนังสือภาษาอาหรับสีแดงที่คาดทับมีความหมายว่า ‘ขอพระเจ้าตอบแทนท่าน คนมุสลิมปัตตานี’ ในวิดีโอคลิปนี้ยังมีอีกหลายภาพรวมถึงภาพจากเหตุการณ์สังหารหมู่ที่อำเภอตากใบปี 2004 โดยมีตัวหนังสืออาหรับสีแดงเขียนว่า ‘ขอพระเจ้าตอบแทนท่าน คนมุสลิมปัตตานี’ คาดทับเช่นกัน และยังมีภาพหญิงไทยมุสลิมรวมกลุ่มประท้วงอยู่หน้าเหล่าทหารอีกด้วย

ภาพที่ 7 วิดีโอนี้ใช้ชื่อว่า ‘นักรบบุญจาฮิดีนในปัตตานี’ อัปโหลดเมื่อเดือนตุลาคม 2013 โดยบัญชี YouTube ชื่อว่า ‘BeRaNi’ อันสื่อถึงขบวนการแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปัตตานี (BRN) ซึ่งเป็นกลุ่มกบฏแบ่งแยกดินแดนกลุ่มสำคัญที่มีบทบาทชี้นำด้านค่านิยมทางศาสนาแก่สังคมปัตตานี วิดีโอคลิปนี้เริ่มจากการกล่าวประโยคทักทายอย่างเป็นทางการตามธรรมเนียมมุสลิมว่า ‘อัสสลามอะลัยกุม วะเราะ

มะตุลลอฮฺ วะบะเราะกาตุฮฺ' (ขอความสันติสุข ความเมตตา และความจำเริญจากพระองค์อัลลอฮฺจง
ประสบแด่ท่าน) และได้แสดงภาพกลุ่มชายชุดดำคลุมหน้าและถือปืนอยู่ในฉากหลังที่ดูเหมือนป่า ที่
น่าสนใจคือส่วนของผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น พบว่ามีหลายข้อความภาษาอาหรับแสดงความคิดเห็นให้
การสนับสนุนการต่อสู้ในภาพ

ภาพที่ 7. วิดีโอจาก YouTube ใช้ชื่อว่า 'นักรับมูจาฮิดีนในปัตตานี'

(แหล่งที่มา: https://www.youtube.com/watch?v=8Zqth25cxhE&index=7&list=PLs_WFFu6J-kK1_EzwKr1glEO2iHWwoXdt)

ขณะที่วิดีโอใน YouTube ภาษาอาหรับเน้นเรื่องเล่าเกี่ยวกับกองกำลังติดอาวุธในภารกิจต่อต้านการกดขี่
ที่เชื่อว่าจังหวัดชายแดนใต้ของไทยกำลังเผชิญอยู่ผ่านรูปภาพ ใน Twitter ชาวชาอูดีอาระเบียเน้นการ
กระตุ้นความตระหนักรู้ถึงการต่อสู้ที่ถูกกดขี่และการถูกข่มเหงของชาวมุสลิม

ในขณะที่ก่อนหน้านี้เรื่องเล่าของกลุ่มสุดโต่งเกี่ยวกับการต่อสู้ของชาวปัตตานีมักเป็นการโยนเรื่องเล่า
เกี่ยวกับการถูกกระทำในท้องถิ่น เข้ากับแนวคิดนิฮาดในบางแง่มุมของกลุ่มอัลกออิดะห์ ทุกวันนี้
กระบวนการผสมผสานเรื่องเล่าเกี่ยวกับกลุ่มไอเอสกับปัตตานีเป็นสิ่งที่เริ่มพบเห็นแล้วในโลกโซเชียลมีเดีย

14. ข้อค้นพบและคำแนะนำ

ในการพัฒนารูปแบบการออกอากาศเพื่อการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่ง (CVE) นั้น Andre ได้เน้นย้ำความสำคัญของการปรึกษาหารือกับชุมชนต่างๆ เพื่อเข้าใจให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นถึงสิ่งที่ชุมชนนั้นๆ กำลังวิตกกังวล และความรู้สึกถูกกระทำของคนเหล่านั้น เพื่อให้การพัฒนาเครื่องมือ CVE ใดๆ ก็ตามมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การศึกษานี้ได้ใช้ชุมชนเป็นฐานของการพัฒนารูปแบบการออกอากาศเพื่อการต่อต้านความรุนแรงสุดโต่ง

ได้มีการเก็บมโนความความคิดเห็นสาธารณะของชาวมุสลิม ผ่านการสัมภาษณ์ (interviews) และการประชุมกลุ่มย่อย (focus groups) ชาวมุสลิมในหลากหลายชุมชนของประเทศในปีที่ 2 ของโครงการวิจัย และพบว่า มีความเสี่ยงของการถูกชักนำเข้าสู่ลัทธิรุนแรงสุดโต่งจริงในหมู่เยาวชนมุสลิมในประเทศไทย แม้จะพบในวงจำกัด

อย่างไรก็ตาม แม้สังคมมุสลิมโดยทั่วไปในประเทศจะยอมรับว่าปัญหาเรื่องการเป็นมุสลิมสุดโต่งโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับไอเอสและเหตุการณ์ความไม่สงบในปัตตานีนั้นมีอยู่จริง ปัญหาดังกล่าวสร้างความกังวลให้คนกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น ช่องว่างระหว่างชาวไทยมุสลิมรุ่นเก่ากับรุ่นใหม่เห็นได้ชัด ในแง่ของวิธีการบริโภคสื่อ พบว่าผู้นำศาสนาอิสลามในชุมชนมีทั้งกรณีที่ถูกปฏิเสธ และที่ไม่ใส่ใจว่ากลุ่มไอเอสกำลังมีอิทธิพลต่อเยาวชนมุสลิมไทยอย่างไร ผู้นำเหล่านั้นมองว่า “ลัทธิสุดโต่งไม่มีผลกระทบต่อเยาวชนมุสลิมในประเทศไทย” และ “ไม่มีปัญหาใดๆ” เกิดขึ้น ในทางตรงกันข้าม ในหมู่เยาวชนผู้ถูกสัมภาษณ์ มีการแสดงถึงความสนใจใคร่รู้เกี่ยวกับไอเอส และมีการตั้งคำถามเรื่องความชอบธรรมและการกระทำของกลุ่มก่อการร้ายดังกล่าว เยาวชนเหล่านั้นส่วนใหญ่ทราบเกี่ยวกับกลุ่มไอเอสจากสื่อโซเชียล และรับรู้จากข่าวโทรทัศน์บ้างเป็นส่วนน้อย

บทบาทของสื่อที่ถ่ายทอดภาพลบเกี่ยวกับคนมุสลิมและอิสลาม โดยเฉพาะหลังเหตุการณ์ 9/11 ผสมกับเหตุการณ์ความขัดแย้งที่ดำเนินอยู่ในแถบชายแดนใต้ของไทย ทำให้การรับรู้เกี่ยวกับคนมุสลิมมีความยุ่งยากซับซ้อนในสังคมไทยในวงกว้าง การศึกษาครั้งนี้พบว่า สื่อไทยถูกมองว่ายิ่งทำให้ภาวะเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia) แพร่ระบาดด้วยการโยงอิสลามเข้ากับการก่อการร้าย โดยผลกระทบที่ชาวไทยมุสลิมต้องเผชิญจริงๆ ในชีวิตประจำวันได้แก่

- ข่าวจากสื่อต่างๆ ทำให้เกิดกรณีการเลือกปฏิบัติโดยตัดสินจาก รูปลักษณ์ภายนอก ภาษา และประเภทของการศึกษา (สายสามัญ หรือ โรงเรียนศาสนา) ของบุคคล

- การถูกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมที่คนไทยมุสลิมต้องเผชิญเป็นผลมาจากภาพลบของมุสลิมในสื่อ การเลือกปฏิบัติยิ่งแย่งลงไปอีกหลังเหตุระเบิดกลางกรุงเทพฯ
- การรายงานข่าวของสื่อกระทบต่อความสามารถในการหางาน จนบางครั้งคนมุสลิมต้องปิดบังเรื่องความเชื่อของตนเพื่อที่จะรักษางานเอาไว้
- การรายงานข่าวของสื่อเกี่ยวกับความขัดแย้งที่ชายแดนใต้กระทบต่อการสร้างมัสยิด และการผลิตอาหารฮาลาล เพราะหลายจังหวัดกลัวว่าคนมุสลิมจะนำพาความรุนแรงมาสู่ท้องถิ่นตน หากได้รับอนุญาตให้รวมตัวกันเพื่อทำภารกิจต่างๆ ทางศาสนา
- โทรทัศน์ และสื่อโซเชียล ถูกมองว่ามีส่วนสำคัญในการกระจายเนื้อหาสารทางศาสนาที่มีความสุดโต่งอย่างรวดเร็ว

การสร้างเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องลึกซึ้งว่านโยบายต่างประเทศและนโยบายของชาติ การรายงานข่าวของสื่อ และเรื่องเล่าโดยนักการเมืองเกี่ยวกับการก่อการร้ายและชนกลุ่มน้อยทางศาสนา มีส่วนกำหนดความคิดของสาธารณะชน และ ส่งผลกระทบเชิงลบต่อความเป็นพลเมืองและความรู้สึกร่วมเป็นคนในสังคม/ชาติ ของชนกลุ่มน้อยทางศาสนาอย่างไรนั้น มีความสำคัญยิ่งยวด

ความเข้าใจรูปแบบต่างๆ ในการบริโภคสื่อ และความสัมพันธ์ระหว่างสื่อและสังคมมุสลิม รวมถึงทัศนคติและการรับรู้ของสังคมมุสลิมที่มีต่อสื่อมีความสำคัญในการสร้างรูปแบบการออกอากาศเพื่อต่อต้านความรุนแรงสุดโต่งที่มีประสิทธิภาพและถูกต้องเที่ยงธรรม เพราะมันไม่เพียงทำให้เราเข้าใจทั้งบริบทท้องถิ่นได้ดีขึ้น แต่ยังเป็นความเข้าใจบริบทของประเทศไทยโดยรวมด้วย พบว่าการรับรู้และทัศนคติของชุมชนมุสลิมต่อสื่อกระแสหลักมีดังนี้:

- ความเห็นตรงกันว่าสื่อมีบทบาทสำคัญในการสื่อภาพลบเกี่ยวกับคนมุสลิม ข่าวสารจากสื่อมวลชนสื่อว่าอิสลามนั้นมีความหมายเทียบเท่ากับคำว่า การก่อการร้าย และตอกย้ำภาพเหมารวมเชิงลบว่าคนมุสลิมทั้งหมดคือผู้ก่อการร้าย โดยสรุป สื่อถูกมองว่าเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาความเกลียดกลัวอิสลาม (Islamophobia)
- การรับรู้ว่าสื่อกล่าวหาคนมุสลิมอย่างต่อเนื่องเมื่อมีเหตุกระทำความผิดเพราะความขัดแย้งใดๆ ก็ตามในประเทศไทย
- ความไม่พอใจในสื่อกระแสหลักที่จ้องรายงานเพียงข่าวด้านลบเกี่ยวกับคนมุสลิม โดยไม่สนใจรายงานข่าวด้านบวกเกี่ยวกับคนมุสลิม
- ข่าวจากสื่อเกี่ยวกับปฏิตานีดึงดูดความขัดแย้งมาเป็นเรื่องของศาสนา ซึ่งส่งผลให้อิสลามถูกนำเสนอในทางลบในประเทศไทย

- สื่อถูกมองว่าได้หยาบคายคำว่า ‘ญิฮาด’ ไปใช้เพิ่มประสิทธิภาพให้แผนสร้างภาพลบของอิสลามของตน ผู้เข้าร่วมสนทนาคัดค้านการให้สื่อหาความรู้ให้มากขึ้นเกี่ยวกับวิธีการใช้คำว่าญิฮาด ไม่แปลความหมายญิฮาดว่า สงครามศักดิ์สิทธิ์ การก่อการร้าย หรือความรุนแรง

หนึ่งในเครื่องมือที่กำลังจะใช้ในประเทศไทย ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงการผลิตคือแคมเปญ ‘MyJihad’ television awareness campaign ที่ประยุกต์มาจากแคมเปญที่คล้ายกันภายใต้การดูแลของ Council of Arab and Islamic Relations (CAIR) ในเมืองชิคาโก สหรัฐอเมริกา โครงการ ‘MyJihad’ ของประเทศไทยได้รับความร่วมมือจากองค์กรสื่อ Halal Life ชาวมุสลิมทั่วๆ ไปในกรุงเทพมหานคร โดยการสนับสนุนจาก กสทช. ให้จัดทำสโปตโฆษณาทางโทรทัศน์ที่เพิ่มความตระหนักรู้เกี่ยวกับความหมายที่หลากหลายของ ญิฮาด และความหมายของ ญิฮาด ในความคิดของชาวไทยมุสลิม เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการ สโปตโฆษณาดังกล่าวจะออกอากาศทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ และนำเสนอผ่านสื่อโซเชียล

ในปีที่ 3 ของการวิจัย ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ตั้งแต่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่จากองค์กรสื่อ และเยาวชนมุสลิม ในประเทศกลุ่มสหภาพยุโรป (EU) และออสเตรเลียที่เกี่ยวข้อง จะถูกนำมาใช้ตรวจสอบประสิทธิภาพของกลยุทธ์และโครงการ CVE ต่างๆ ที่กล่าวถึงไว้ในปีที่ 2 ของการวิจัย เพื่อเป็นฐานข้อมูลและกลไกช่วยเหลือในการพัฒนารูปแบบการออกอากาศและเครื่องมือต่างๆ ที่ต้องใช้ต่อไปในอนาคต และเพื่อตรวจสอบว่ารูปแบบการออกอากาศและเครื่องมือต่างๆ ที่เคยถึงในปีที่ 2 ของการวิจัยได้ถูกนำไปประยุกต์และทดลองใช้จริงกับบริบทของประเทศไทยหรือไม่อย่างไร จะใช้การสนทนากลุ่ม (focus group) และการสัมภาษณ์ตัวแทนจากชุมชนมุสลิมในประเทศไทยในวาระต่อไป

15. เอกสารอ้างอิง

ALTHEIDE, DL 2011, 'Creating fear: Transforming terrorist attacks into control and consumption', in K Doveling, C von Scheve, EA Konijn (Eds.), *The Routledge Handbook of Emotions and Mass Media*, Routledge, New York, pp. 259-272.

ANDRE, V., 2012. "Neojihadism" and YouTube: Patani Militant Propaganda Dissemination and Radicalization. *Asian Security*, 8(1), pp.27-53.

AFP. 2014. How Isis used Twitter and the World Cup to spread its terror. *Telegraph*.
Associazione Carta di Roma 2012, 'Guidelines for the application of the Rome Charter: A working tool for accurate media coverage on migration and asylum'. *Associazione Carta di Roma*. Retrieved from <http://www.cartadiroma.org/wp-content/uploads/2014/10/Guidelines-English.pdf>

Attorney-General's Department, 2015a. Australian Capital Territory Programs. *Living Safe Together: Building Community Resilience to Violent Extremism*. Available at: <http://www.livingsafetogether.gov.au/getinvolved/Pages/act.aspx>.

Attorney-General's Department, 2015b. National Programs. *Living Safe Together: Building Community Resilience to Violent Extremism*. Available at: <http://www.livingsafetogether.gov.au/getinvolved/Pages/national.aspx>.

Attorney-General's Department, 2015c. New South Wales Programs. *Living Safe Together: Building Community Resilience to Violent Extremism*.

Attorney-General's Department, 2015d. Victoria Programs. *Living Safe Together: Building Community Resilience to Violent Extremism*. Available at: <http://www.livingsafetogether.gov.au/getinvolved/Pages/vic.aspx>.

AYAR, U. I. 2012. 'Patani'de her ay 200 kişi ölüyor!'. *TimeTürk* [Online]. Available: <http://www.timeturk.com/tr/2012/09/18/patani-de-her-ay-100-200-kisi-oluyor.html>.

BBC 2015, 'Editorial Guidelines'. *BBC*. Retrieved from <http://www.bbc.co.uk/editorialguidelines/guidelines>

BERGER, J. & MORGAN, J. 2015. The ISIS Twitter Census: Defining and describing the population of ISIS supporters on Twitter. *The Brookings Project on US Relations with the Islamic World*, 3, 20.

BERGER, J. M. 2014. How ISIS Games Twitter. *The Atlantic* [Online]. Available: <http://www.theatlantic.com/international/archive/2014/06/isis-iraq-twitter-social-media-strategy/372856/>.

BERGER, J. M. 2015. *How ISIS Succeeds on Social Media #StopKony Fails* [Online]. The Atlantic. Available: <http://www.theatlantic.com/international/archive/2015/03/how-isis-succeeds-where-stopkony-fails/387859/> [Accessed 2 June, 2015 2015].

BERKOWITZ, D, LIMOR, Y & SINGER, J 2004, 'A Cross-Cultural Look at Serving the Public Interest', *Journalism*, vol. 5, no. 2, pp. 159–81.

BERMINGHAM, A. et al., 2009. Combining social network analysis and sentiment analysis to explore the potential for online radicalisation. In *Proceedings of the 2009 International Conference on Advances in Social Network Analysis and Mining, ASONAM 2009*. Athens, pp. 231–236.

BOUTIH, M. 2015. *Report for the Prime Minister Office. Génération radicale*. France. Available at: <http://www.boutih.fr/wp-content/uploads/2015/07/Génération-radicale.pdf>

BREIT, RA 2008, 'Journalistic Self-Regulation in Australia: Is it Ready for the Information Society?', *International Communication Gazette*, vol. 70, no. 6, pp. 505-528.

Bunde-Birouste, A. et al., 2012. *Playing for Change: Improving People's Lives Through Football. Football United Research Report*, Sydney.

Forward, S. & Kazemi, A. eds., 2009. *A Theoretical Approach to Assess Road Safety Campaigns*, Brussels: Belgian Road Safety Institute.

CALLIMACHI, R. 2015. ISIS and the Lonely Young American. *The New York Times*.

CARTER, J. A., MAHER, S. & NEUMANN, P. R. 2014. *# Greenbirds: Measuring Importance and Influence in Syrian Foreign Fighter Networks*.

CHILUWA, I. & ADEGOKE, A. 2013. Twittering the Boko Haram uprising in Nigeria: Investigating pragmatic acts in the social media. *Africa Today*, 59, 82-102.

CONESA, P. 2014. *Rapport pour la Fondation d'Assistance aux Victimes du Terrorisme. Quelle politique de contre-radicalisation en France ?* Available at : <http://www.favt.fr/uploads/ckfinder/files/Actualités/Rapport%20FAVT%20Décembre%202014-12-14%20DEF.pdf>

CONWAY, M. & McINERNEY, L., 2008. Jihadi video and auto-radicalisation: Evidence from an exploratory YouTube study. *Lecture Notes in Computer Science (including subseries Lecture Notes in Artificial Intelligence and Lecture Notes in Bioinformatics)*, 5376 LNCS, pp.108–118.

Council of Europe 2014, MEDIANE - Media in Europe for Diversity Inclusiveness. Retrieved from

http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/mars/mediane/presentation_en.asp

Crook, T. 2010, *Comparative Media Law and Ethics*, Oxon, UK, Routledge.

DABIQ February 2015. Al- Qa'idah of Waziristan: A Testimony From Within.

DABIQ July 2014. The Return of the Khilafah

Editors' Code of Practice Committee 2014, 'The code in full', Editors' *Code of Practice Committee*. Retrieved from http://www.editorscore.org.uk/the_code.php

European Commission against Racism and Intolerance 2012, '*ECRI report on Italy (fourth monitoring cycle)*'. Retrieved from <http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/country-by-country/italy/ITA-CbC-IV-2012-002-ENG.pdf>

French Senate Inquiry Commission co-presided by Deputies Goulet, N. and Reichardt, A., 2015. *Rapport sur l'organisation et les moyens de la lutte contre les réseaux djihadistes en France et en Europe*. Available at: <http://www.senat.fr/rap/r14-388/r14-3881.pdf>

French Chamber of Deputy Inquiry Commission presided by Senator Ciotti E., 2015. *Rapport sur la surveillance des filières et des individus djihadistes*. Available at: <http://www.assemblee-nationale.fr/14/rap-enq/r2828.asp>

Frost, C., 2012. 'Ofcom: An evaluation of UK broadcast journalism regulation of news and current affairs', *Ethical Space*, vol. 9, no. 1, pp.22-31.

GLADSTONE, R. & GOEL, V. 2015. *ISIS Is Adept on Twitter, Study Finds* [Online]. The New York Times. Available: http://www.nytimes.com/2015/03/06/world/middleeast/isis-is-skilled-on-twitter-using-thousands-of-accounts-study-says.html?_r=0 [Accessed 20 July, 2015 2015].

GTReC, 2013. *Rerport for Attorney General's Department on Countering Violent Extremism – Referral and Support Research Project*, Melbourne.

GEORGIU, M. & BLION, R. 2015, 'Reference Guide to Practice', *Council of Europe*. Retrieved from <http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/mars/mediane/source/index/MEDIANE-Box-Guide-to-Practice-0715.pdf>

Nadja Groot, 2013. So You Think You Know Muslim Women ? Campaigning Against Stereotypes in the Netherlands. *Open Societies Foundation*. Available at: <http://www.opensocietyfoundations.org/voices/so-you-think-you-know-muslim-women-campaigning-against-stereotypes-netherlands>.

HERN, A. 2015. *Isis threatens Twitter employees over blocked accounts* [Online]. The Guardian. Available: <http://www.theguardian.com/technology/2015/mar/02/isis->

[threatens-twitter-employees-over-blocked-accounts-jack-dorsey](#) [Accessed 20 July, 2015 2015].

HUI, J. Y., 2010. The Internet in Indonesia: Development and Impact of Radical Websites. *Studies in Conflict & Terrorism*, 33(2), pp.171–191.

IYENGAR, S., 1994, *Is anyone responsible?: How television frames political issues*, University of Chicago Press.

JAMIESON, K. H. 2001. *The Interplay of Influence: News, Advertising, Politics and the Mass Media*.. Belmont, CA: Wadsworth, 2001.

JENKINS, B. M. 1974, *Terrorism Works-Sometimes*, Rand Corporation.

KLAUSEN, J. 2015. Tweeting the Jihad: Social media networks of Western foreign fighters in Syria and Iraq. *Studies in Conflict & Terrorism*, 38, 1-22.

LIOW, J. C. 2006. International Jihad and Muslim Radicalism in Thailand?: Toward an Alternative Interpretation. *Asia Policy*, 89-108.

McQUAIL, D., 2010, *McQuail's mass communication theory*, Sage publications.

MENKHAUS, K. 2013. Al-Shabaab and Social Media: A Double-Edged Sword. *Brown J. World Aff.*, 20, 309.

MILMO, C. 2014. Iraq crisis exclusive: Isis jihadists using World Cup and Premier League hashtags to promote extremist propaganda on Twitter. *The Independent*.

MULLEN, J. 2015. What is ISIS' appeal for young people? *CNN* [Online]. Available: <http://edition.cnn.com/2015/02/25/middleeast/isis-kids-propaganda/>.

OSCE, 2014. *Preventing Terrorism and Countering Violent Extremism and Radicalization that Lead to Terrorism: A Community-Policing Approach*, Vienna.

PIETRASANTA, S. 2015. *Report for the Home Minister Office. La déradicalisation, outil de lutte contre le terrorisme*. Available at: <http://www.youscribe.com/catalogue/tous/actualite-et-debat-de-societe/scoops/rapport-sur-la-deradicalisation-outil-de-lutte-contre-le-terrorisme-2594388>

RAN, 2014. *Preventing Radicalisation to Terrorism and Violent Extremism: Strengthening the EU's Response*, RAN Collection: Approaches, lessons learned and practices, Brussels.

RAO, A. & MALIK, Y. 2014, 'A Study on The Journalism & Its Various Ethics', *The Social Onlooker*, vol.1, no. 1, pp. 79-85.

RUPAR, V 2012, *Getting the Facts Right: Reporting Ethnicity and Religion*, International Federation of Journalists, Brussels, Belgium.

Sanders, M.R., Montgomery, D.T. & Brechman-Toussaint, M.L., 2000. The mass media and the prevention of child behavior problems: the evaluation of a television series to promote positive outcomes for parents and their children. *Journal of child psychology and psychiatry, and allied disciplines*, 41(7), pp.939–948.

SAVUN, B & PHILIPS, BJ 2009, 'Democracy, Foreign Policy, and Terrorism', *Journal of Conflict Resolution*, vol. 53, no. 6, pp. 878-904.

SIOCHRU, Só & BLION, R 2014, 'The MARS & Mediane programmes: are they having an impact?', *Council of Europe*. Retrieved from <http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/mars/mediane/source/index/OSIOCHRU-MDI-Does-it-have-an-impact-OK.pdf>

THOMPSON, R. 2011. Radicalization and the Use of Social Media. *Journal of Strategic Security*, 4, 167-190.

VERGANI, M., 2014a. Neo-Jihadist Prosumers and Al Qaeda Single Narrative: The Case Study of Giuliano Delnevo. *Studies in Conflict & Terrorism*, 37(7), pp.604–617.

VERGANI, M., 2014b. Neojihadism and Muslim–Christian Relations in the Mindanao Resistance Movement: A Study of Facebook Digital Narratives. *Islam and Christian–Muslim Relations*, 25(3), pp.357–372.

VERGANI, M. & Zuev, D., 2014. Neojihadist Visual Politics: Comparing YouTube Videos of North Caucasus and Uyghur Militants. *Asian Studies Review*, 39(1), pp.1–22.

WAISBORD S., 2013, *Reinventing professionalism: Journalism and news in global perspective*, John Wiley & Sons.

WARD, SJA 2013, 'Global Media Ethics: Utopian or Realistic?', in SJA Ward (Ed.), *Global Media Ethics*, West Sussex, UK, Blackwell Publishing Limited, pp. 295-313.

WEISBURD, A.A., 2009. Comparison of Visual Motifs in Jihadi and Cholo Videos on YouTube. *Studies in Conflict & Terrorism*, 32(12), pp.1066–1074.

ZELIN, A.Y., 2013. The State of Global Jihad Online. *New America Foundation*.
Message for Pattani and Moro Muslim Minorities, The Revival Production, 2014.
 viewed June 11, 2015,
https://http://www.youtube.com/watch?v=Yx4BldELTfY&index=1&list=PLs_WFFu6J-kK1_EzwKr1gIEO2iHWwoXdt%3E.

ALFRED DEAKIN INSTITUTE FOR CITIZENSHIP AND GLOBALISATION

Melbourne

Burwood campus

221 Burwood Highway

Burwood Victoria

deakin.edu.au

Project webpage:

<http://www.deakin.edu.au/alfred-deakin-institute/research/projects/partnerships/counter-violent-extremism-thailand>